



SĄDECZANIN

Ocena Aktywności

Gmin Subregionu Sądeckiego w 2016 r.



Partnerzy:

POWIAT
NOWOSĄDECKI



POWIAT GORLICKI



POWIAT
LIMANOWSKI



Stary Sącz



MIASTO GRYBÓW



Projekt realizowany przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego



Ocena Aktywności

Gmin Subregionu Sądeckiego w 2016 r.

INSTYTUT EKONOMICZNY
PAŃSTWOWEJ WYŻSZEJ SZKOŁY ZAWODOWEJ
W NOWYM SĄCZU



PATRONAT HONOROWY:

Jacek Krupa – Marszałek Województwa Małopolskiego
Urszula Nowogórska – Przewodnicząca Sejmiku Województwa Małopolskiego
Jan Puchała - Starosta Limanowski, Marek Pławiak – Starosta Nowosądecki
Ryszard Nowak – Prezydent Miasta Nowego Sącza, Karol Górski – Starosta Gorlicki

Nowy Sącz, czerwiec 2017

Ocena Aktywności

Gmin Subregionu Sądeckiego w 2016 r.

Skład Zespołu:

1. dr Katarzyna Peter-Bombik
2. dr Marek Reichel
3. dr Honorata Trzcińska
4. dr Mariusz Bołoz
5. dr Oskar Kiercz
6. mgr Natalia Jaśkiewicz
7. mgr Monika Makowiecka
8. mgr Judyta Witowska

Wydawca:

Społeczno - Kulturalne Towarzystwo „Sądeczanin”
ul. Barbackiego 57, 33-300 Nowy Sącz
Telefon: 18 475 16 20
Adres e-mail: sekretariat@sadeczanin.info

Realizacja projektu (Fundacja Sądecka):

Grzegorz Piechotka
Ewa Martyniec - Kowalczyk
Przemysław Bawolek
Joanna Olchawa
Małgorzata Sitek
Kamila Jeleń - Kumor

Druk:

Goldruk, Nowy Sącz

Nowy Sącz, czerwiec 2017

Szanowni Państwo,

Przedmiotem niniejszego opracowania jest ocena aktywności gmin Subregionu Sądeckiego obejmująca 39 jednostek terytorialnych szczebla podstawowego z trzech powiatów wraz z miastem Nowy Sącz. Stworzenie spójnego rankingu efektywności gospodarczej, inwestycyjnej i społecznej, opartego na 4 podstawowych kategoriach oceny i 24 wskaźników, zawsze jest dużym wyzwaniem.

Zespół ekspertów z Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu, pod kierunkiem prof. dr hab. Tadeusza Kudłacza, doskonale poradził sobie z przeanalizowaniem obiektywnych kryteriów.

Od 9 lat ekonomiści PWSZ wyłaniają nie tylko liderów wśród samorządów naszego regionu, ale też porządkują wedle ustandaryzowanych kryteriów większość efektów ich działań. W efekcie powstaje bezcenne zestawienie, dające obraz tego, jak - rok po roku - funkcjonują samorządy naszego regionu.

Efekty pracy wójtów, burmistrzów, prezydentów widać oczywiście nie tylko w tabelach, choć i one są wymowne. Nikogo nie trzeba przekonywać jak ważne są liczby nowo zarejestrowanych firm, odsetek młodzieży pozostającej bez nauki i zatrudnienia, przychody z podatku dochodowego, relacja nadwyżki operacyjnej do bieżących wydatków bądź saldo migracji. W rankingu, jak w lustrze, odbijają się sukcesy ale i porażki (także te niezawinione) decydentów podejmujących się bieżących spraw w skali gminy.

Na szczęście sukcesów jest więcej. Na co dzień obserwujemy jak przybywa nowych, równych dróg, chodników, odcinków kanalizacji i oczyszczalni ścieków. Dzięki współpracy z organizacjami pozarządowymi coraz lepiej



udaje się spełniać potrzeby lokalnych społeczności. Powstają ośrodki sportu i kultury.

Ranking stworzony przez Fundację Sądecką i Instytut Ekonomiczny PWSZ to metoda oceny nie tylko bieżącej pracy samorządów na poziomie gmin. To także ważne narzędzie dla starostów i samorządu wojewódzkiego dla tworzenia spójnej strategii rozwoju. W tym roku do grona Patronów Honorowych dołączyła Przewodnicząca Sejmiku Województwa Małopolskiego, Pani Urszula Nowogórska.

Za ogrom włożonej pracy, dziękuję wszystkim, którzy byli zaangażowani w przygotowanie oraz sprawną organizację działań, dzięki którym możemy poznać wyniki rankingu gmin za 2016 rok.

Zygmunt Berdychowski

Prezes Społeczno-Kulturalnego Towarzystwa
„Sądeczanin”

Nowy Sącz, czerwiec 2017 rok

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	7
I UWAGI WYJAŚNIAJĄCE	8
II PREZENTACJA WYNIKÓW CZĄSTKOWYCH	11
1. <i>Generowanie dochodów</i>	11
1.1. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących	11
1.2. Nadwyżka operacyjna per capita	13
1.3. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	15
1.4. Dochody własne per capita	19
1.5. Wpływy podatków i opłat lokalnych per capita	21
2. <i>Pozainwestycyjna działalność gospodarcza</i>	23
2.1. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	23
2.2. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	27
2.3. Wydatki na promocję gminy per capita	30
2.4. Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	32
3. <i>Aktywność inwestycyjna gminy</i>	34
3.1. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	34
3.2. Wydatki majątkowe per capita	37
3.3. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych na obsługę zadłużenia	39
3.4. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita	41
3.5. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita	43
3.6. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita	46
3.7. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita	49
3.8. Środki unijne per capita	52
4. <i>Efekty polityki społecznej</i>	55
4.1. Saldo migracji na 1000 mieszkańców	55
4.2. Stopa bezrobocia rejestrowanego	57
4.3. Wydatki na ochronę zdrowia per capita	60
4.4. Liczba organizacji pozarządowych (fundacje, stowarzyszenia) na 1000 mieszkańców	62
4.5. Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	65
4.6. Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu)	67
4.7. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych wedle miejsca zamieszkania	69
III UOGÓLNIONA OCENA AKTYWNOŚCI GMIN SUBREGIONU SĄDECKIEGO	75

WPROWADZENIE

Podtrzymując wcześniejsze inicjatywy, Instytut Ekonomiczny Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu przeprowadził analizę aktywności gmin Subregionu Sądeckiego za 2016 rok. Tegoroczny ranking był czwartym z kolei, przeprowadzanym dla wszystkich gmin powiatów: gorlickiego, limanowskiego, nowosądeckiego łącznie z Miastem Nowy Sącz. Wcześniejsze opracowania ograniczały się do gmin powiatu nowosądeckiego. Analizowanych łącznie było 39 jednostek, w oparciu o cztery komponenty stałych od lat wskaźników, głównie finansowych: generowanie dochodów, pozainwestycyjna działalność gospodarcza, aktywność inwestycyjna, efektywność polityki społecznej. W sumie uwzględnionych zostało ponad 20 wskaźników szczegółowych, których wykaz, wraz z opisem metodyki, znajduje się w treści opracowania.

Wartości liczbowe cech potrzebnych do wyznaczenia wskaźników opisujących badaną sytuację w poszczególnych gminach uzyskano w Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Krakowie, dzięki uprzejmości jej Prezesa mgr Janusza Kota. W tym miejscu chciałbym serdecznie podziękować Panu Prezesowi za przychyłność dla naszej inicjatywy i pozytywną reakcję na prośbę o udostępnienie odpowiednich informacji.

Szczegółowe analizy, jak również przedstawiany Państwu tekst, jest wynikiem prac zespołu pracowników Instytutu Ekonomicznego PWSZ W Nowym Sączu wykonanych pod kierunkiem doc. dr Marka Reichela, pełniącego jednocześnie funkcje Prorektora PWSZ ds. Nauki, Rozwoju i Współpracy. Całemu Zespołowi Wykonawczemu serdecznie dziękuję za trud przygotowania przedłożonego rankingi.

Władzom gmin zajmującym wysokie miejsca w tegorocznym rankingu należą się szczerze gratulacje. Natomiast Władzom wszystkich gmin objętych rankingiem życzę jak najlepszych sukcesów w 2017 roku.

Prof. dr hab. Tadeusz Kudłacz
Dyrektor Instytutu Ekonomicznego
PWSZ w Nowym Sączu

I. UWAGI WYJAŚNIAJĄCE

Analiza aktywności gmin Sądeckczyzny, będąca przedmiotem niniejszego opracowania, obejmuje 39 jednostek terytorialnych szczebla podstawowego z powiatów: gorlickiego (10), limanowskiego (12) i nowosądeckiego (16) oraz Nowy Sącz – miasto na prawach powiatu (1). Tab.1 prezentuje podstawowe informacje (liczbę ludności i powierzchnię) badanych jednostek samorządu terytorialnego.

Tab. 1. Gminy Subregionu Sądeckiego – zestawienie jednostek poddanych badaniu

Lp.	Gmina	Ludność	Powierzchnia (ha)	Status	
1	Powiat gorlicki	Gorlice	17.182	gmina wiejska	
2		Lipinki	6.774		
3		Łużna	8.409		
4		Moszczenica	4.900		
5		Ropa	5.380		
6		Sękowa	4.990		
7		Uście gorlickie	6.828		
8		Biecz	16.937		gmina miejsko-wiejska
9		Bobowa	9.722		
10		Gorlice (miasto)	27.950		2.353
11	Powiat limanowski	Dobra	9.914	gmina wiejska	
12		Jodłownik	8.534		
13		Kamienica	7.792		
14		Laskowa	8.029		
15		Limanowa	24.883		
16		Łukowica	9.869		
17		Mszana Dolna	17.500		
18		Niedźwiedź	7.275		
19		Słopnice	6.573		
20		Tymbark	6.507		
21		Limanowa (miasto)	15.124		1.870
22	Mszana Dolna (miasto)	7.936	2.710		

23	Powiat nowosądecki	Chelmiec	27.889	11.197	gmina wiejska	
24		Gródek n/Dunajcem	9.199	8.819		
25		Grybów	24.881	15.315		
26		Kamionka Wielka	10.201	6.498		
27		Korzenna	14.293	10.695		
28		Łabowa	5.933	11.915		
29		Łącko	16.226	13.295		
30		Łososina Dolna	10.812	8.476		
31		Nawojowa	8.537	5.021		
32		Podegrodzie	12.881	6.473		
33		Rytko	3.845	4.190		
34		Krynica-Zdrój	16.843	14.513		gmina miejsko-wiejska
35		Muszyna	11.657	14.144		
36		Piwniczna-Zdrój	10.666	12.646		
37		Stary Sącz	23.491	10.088		
38		Grybów (miasto)	6.066	1.695	gmina miejska	
39		Nowy Sącz	83.829	5.758	miasto na prawach powiatu	

Źródło: dane GUS za rok 2016, www.stat.gov.pl.

Ocena aktywności gmin Sądeckizny to projekt realizowany przez pracowników Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu od 2008 roku. Warto podkreślić, że na przestrzeni tego okresu pewnej modyfikacji uległ zarówno zakres podmiotowy analizy (mimo, że zawsze stosowano nazwę „Sądeckizna”), jak i zakres przedmiotowy w rozumieniu wskaźników wykorzystanych do analizy. W pierwszych pięciu latach (analizy za lata 2008-2012) badanie odnosiło się do gmin powiatu nowosądeckiego oraz miasta Nowego Sącza. Od roku 2014 (ocena za lata 2013-2016) badaniem obejmowane są również gminy powiatu gorlickiego i powiatu limanowskiego.

Wykorzystane w ocenie wskaźniki (w liczbie 24) zostały przyporządkowane do czterech głównych kategorii, którymi są: generowanie dochodów, pozainwestycyjna działalność gospodarcza, aktywność inwestycyjna gminy i efekty polityki społecznej. Część z tych wskaźników rekomendowana jest przez Ministerstwo Finansów (jako wskaźniki zalecane przy ocenie sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego), natomiast wszystkie zaprezentowane zostały w Tab.2.

Tab. 2. Wskaźniki uwzględnione w opracowaniu

Lp.	Wskaźnik
I. Generowanie dochodów	
1.	Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących
2.	Nadwyżka operacyjna per capita
3.	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem
4.	Dochody własne per capita
5.	Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita
II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza	

1.	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita
2.	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita
3.	Wydatki na promocję gminy per capita
4.	Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)
III. Aktywność inwestycyjna gminy	
1.	Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem
2.	Wydatki majątkowe per capita
3.	Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia
4.	Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita
5.	Wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) na oświatę i wychowanie per capita
6.	Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita
7.	Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita
8.	Środki unijne per capita
IV. Efekty polityki społecznej	
1.	Saldo migracji na 1000 mieszkańców
2.	Stopa bezrobocia rejestrowanego
3.	Wydatki na ochronę zdrowia per capita
4.	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
5.	Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)
6.	Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych
7.	Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych

Źródło: opracowanie własne.

II. PREZENTACJA WYNIKÓW CZĄSTKOWYCH

1. Generowanie dochodów

1.1. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących

Jednym z najbardziej syntetycznych wyznaczników zarówno kondycji finansowej, potencjału inwestycyjnego, jak również zdolności do pozyskiwania kapitału obcego przez jednostkę samorządu terytorialnego, jest nadwyżka operacyjna. Stanowi ona dodatnią różnicę między dochodami a wydatkami bieżącymi i zazwyczaj utożsamiana jest z dodatnim wynikiem budżetu.

Dochodami bieżącymi budżetu są dochody budżetowe niebędące dochodami majątkowymi, które obejmują dotacje i środki przeznaczone na inwestycje, dochody ze sprzedaży majątku oraz dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności¹. Natomiast wydatkami bieżącymi budżetu są wydatki budżetowe niebędące wydatkami majątkowymi, do których zalicza się wydatki na inwestycje i zakupy inwestycyjne, zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego².

Wielkość nadwyżki operacyjnej określa, jaka część środków po zrealizowaniu wydatków o charakterze podstawowym (czyli wydatków bieżących) pozostaje w dyspozycji jednostki. Gdy w dłuższej perspektywie czasowej jednostka samorządu terytorialnego nie generuje nadwyżki operacyjnej, sytuację taką należy uznać za negatywną. Im wyższa natomiast wartość wskaźnika nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących, tym korzystniejsza sytuacja, gdyż oznacza to wyższą zdolność do realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych.

Tab. 3. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Chełmiec	0,31
2.	Nawojowa	0,20
3.	Bobowa	0,19
4.	Limanowa	0,16
	Korzenna	0,16
5.	Grybów	0,14
6.	Muszyna	0,13
	Sękowa	0,13
	Kamionka Wielka	0,13
	Moszczenica	0,13

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Sękowa	4,17
2.	Jodłownik	3,74
3.	Nowy Sącz	1,23
4.	Muszyna	1,17
5.	Słopnice	1,16
6.	Dobra	1,15
7.	Niedźwiedź	1,13
8.	Mszana Dolna (m)	1,12
9.	Piwniczna-Zdrój	1,10
10.	Gródek nad Dunajcem	1,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2013, Nr 0, poz. 885 z późn. zm.), art. 235 ust. 2 i 3.

2. Tamże, art. 236 ust. 2 i 4.

Tab. 4. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	0,19		1.	Sękowa	4,17
2.	Sękowa	0,13		2.	Lipinki	1,02
	Moszczenica	0,13		3.	Gorlice	0,99
3.	Gorlice (m)	0,11		4.	Bobowa	0,94
	Gorlice	0,11		5.	Łużna	0,91

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 5. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa	0,16		1.	Jodłownik	3,74
2.	Słopnice	0,13		2.	Słopnice	1,16
3.	Mszana Dolna (m)	0,12		3.	Dobra	1,15
4.	Niedzwiedź	0,11		4.	Niedzwiedź	1,13
	Kamienica	0,11		5.	Mszana Dolna (m)	1,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 6. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Chelmiec	0,31		1.	Nowy Sącz	1,23
2.	Nawojowa	0,20		2.	Muszyna	1,17
3.	Korzenna	0,16		3.	Piwniczna-Zdrój	1,10
4.	Grybów	0,14		4.	Gródek nad Dunajcem	1,08
5.	Muszyna	0,13		5.	Krynica-Zdrój	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Poziom relacji nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących w gminach Subregionu Sądeckiego w roku 2016 charakteryzował się znacznym zróżnicowaniem. Uzyskane wyniki w grupie liderów mieściły się w przedziale od 0,13 do 0,31. Dla porównania należy dodać, że wartości omawianego wskaźnika w przypadku gmin znajdujących się w pierwszej dziesiątce zestawienia w roku 2015 mieściły się w granicach od 0,15 do 0,34, w roku 2014 w przedziale od 0,15 do 0,21, a w roku 2013 w przedziale od 0,16 do 0,33. Dwa pierwsze miejsca, analogicznie jak w latach 2014-2015, zajęły gminy z powiatu nowosądeckiego: Chelmiec (0,31) i Nawojowa (0,20). Trzecią

lokata w zestawieniu (podobnie jak w roku 2015), uzyskała gmina Bobowa z wynikiem 0,19. Warto podkreślić, że wartości wskaźnika relacji nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących, uzyskane przez pozostałe jednostki z grupy liderów, kształtowały się na zbliżonym poziomie (siedem gmin Subregionu Sądeckiego uzyskało wyniki mieszczące się w przedziale 0,13-0,16). Wśród gmin znajdujących się w „czołowej dziesiątce” – sześć jednostek stanowią gminy powiatu nowosądeckiego, trzy jednostki powiatu gorlickiego i jedna gmina z powiatu limanowskiego.

Z punktu widzenia dynamiki zmian w zakresie relacji nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących w Subregionie, najwyższy wynik (4,17) uzyskała gmina Sękowa. Należy zauważyć, że pomimo znacznego zwiększenia omawianej relacji w 2016 w odniesieniu do 2015 roku, jednostka ta pod względem wielkości relacji nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących zajęła dopiero szóstą lokatę. Z kolei gmina Jodłownik, zajmująca drugie miejsce w zestawieniu za rok 2016 z wynikiem 3,74 oraz miasto Nowy Sącz (trzecia lokata) – pomimo zwiększenia wartości wskaźnika – nie znalazły się w gronie liderów pod względem wielkości relacji nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących. Czwartą pozycję zajęła gmina Muszyna (1,17). Kolejne miejsca w zestawieniu (od piątego do dziesiątego) pod względem wskaźnika przyrostu w 2016 roku - z wynikami w przedziale od 1,08 do 1,16 uzyskały kolejno gminy: Gródek nad Dunajcem, Piwniczna-Zdrój, Mszana Dolna (miasto), Niedźwiedź, Dobra i Słupnice. Porównując wyniki w 2016 roku do wartości uzyskanych w roku 2015 zauważyć można, że do zestawienia weszło dziewięć „nowych” jednostek samorządu terytorialnego. W grupie liderów (poza miastem Nowy Sącz) znalazło się pięć gmin z powiatu limanowskiego, trzy gminy z powiatu nowosądeckiego i jedna gmina z powiatu gorlickiego.

1.2. Nadwyżka operacyjna per capita

Kolejnym wskaźnikiem umożliwiającym ocenę aktywności gmin Subregionu Sądeckiego jest nadwyżka operacyjna per capita. Wskaźnik ten został obliczony jako iloraz nadwyżki operacyjnej uzyskanej przez gminę oraz liczby jej mieszkańców.

Tab. 7. Nadwyżka operacyjna per capita i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Chełmiec	1087	1.	Sękowa	4,81
2.	Bobowa	709	2.	Jodłownik	4,74
3.	Nawojowa	661	3.	Słopnice	1,50
4.	Korzenna	574	4.	Niedźwiedź	1,47
5.	Grybów	513	5.	Dobra	1,44
6.	Limanowa	496	6.	Gródek nad Dunajcem	1,42
7.	Słopnice	490		Nowy Sącz	1,42
8.	Gródek nad Dunajcem	482	7.	Muszyna	1,41
9.	Muszyna	460	8.	Mszana Dolna (m)	1,40
10.	Niedźwiedź	455	9.	Łososina Dolna	1,33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 8. Nadwyżka operacyjna per capita i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	709	1.	Sękowa	4,81
2.	Sękowa	448	2.	Lipinki	1,30
3.	Moszczenica	432	3.	Gorlice	1,23
4.	Gorlice	350	4.	Bobowa	1,21
5.	Gorlice (m)	325	5.	Gorlice (m)	1,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 9. Nadwyżka operacyjna per capita i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa	496	1.	Jodłownik	4,74
2.	Słopnice	490	2.	Słopnice	1,50
3.	Niedźwiedź	455	3.	Niedźwiedź	1,47
4.	Łukowica	420	4.	Dobra	1,44
5.	Kamienica	405	5.	Mszana Dolna (m)	1,40

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 10. Nadwyżka operacyjna per capita i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Chelmec	1087		1.	Gródek nad Dunajcem	1,42
2.	Nawojowa	661			Nowy Sącz	1,42
3.	Korzenna	574		2.	Muszyna	1,41
4.	Grybów	513		3.	Łososina Dolna	1,33
5.	Gródek nad Dunajcem	482			Piwniczna-Zdrój	1,33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Wartości wskaźnika określającego nadwyżkę operacyjną per capita w przypadku gmin znajdujących się w grupie liderów w klasyfikacji (podobnie jak w przypadku relacji nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących) – cechowały się w 2016 roku znacznym zróżnicowaniem. W omawianym okresie (podobnie jak w latach 2014-2015) najwyższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano w gminie Chelmec (1087 zł). Kolejne miejsca zajęły gminy, w których wartość wskaźnika przekroczyła 500 zł (Bobowa, Nawojowa, Korzenna i Grybów). Należy zauważyć, że jednostki te zarówno w roku 2015, jak i 2014 uzyskały także miejsca w „czołowej dziesiątce”. Należy dodać, że 2016 roku w grupie liderów znalazło się sześć gmin z powiatu nowosądeckiego, trzy z powiatu limanowskiego i jedna z powiatu gorlickiego.

Oceniając dynamikę zmian w zakresie kształtowania się wskaźnika nadwyżki operacyjnej per capita w gminach Subregionu Sądeckiego można zauważyć, że jego wartości mieszczą się w przedziale od 1,33 do 4,81. Pierwsze miejsce zajęła Sękowa, gmina z powiatu gorlickiego. Warto dodać, że w grupie liderów jest to jedyna gmina z tego powiatu. Cztery kolejne miejsca zajęły gminy z powiatu limanowskiego, spośród których najwyższą lokatę uzyskała gmina Jodłownik z wynikiem 4,74. Trzy następne miejsca w klasyfikacji zdobyły kolejno gminy: Gródek nad Dunajcem, miasto Nowy Sącz oraz gmina Muszyna. Kolejną ósmą lokatę zajęła Mszana Dolna (miasto), natomiast dziewiątą Łososina Dolna. Warto podkreślić, że w grupie liderów w 2016 znalazło się aż dziewięć jednostek, które w 2015 roku nie uzyskały miejsca w „pierwszej dziesiątce”.

1.3. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem

Aby jednostki samorządu terytorialnego w sposób sprawny i efektywny mogły wykonywać przypisane im zadania, koniecznym staje się zagwarantowanie im odpowiednich zasobów finansowych. Zgodnie z regulacjami konstytucyjnymi podstawowymi kategoriami dochodów jednostek samorządu terytorialnego w Polsce są: dochody własne, subwencje i dotacje celowe z budżetu państwa³. Kluczową rolę w tej grupie odgrywają tzw. dochody własne. Obejmują one – w przypadku gminy – takie kategorie finansowe jak⁴:

- wpływy z podatków (od nieruchomości, od środków transportowych, rolnego, leśne-

3. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 1997, Nr 78, poz. 483 z późn. zm.), art. 167.

4. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. 2003, Nr 203, poz. 1966, z późn. zm.), art. 4.

go, dochodowego od osób fizycznych opłacanego w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych),

- wpływy z opłat (między innymi skarbowej, miejscowej, uzdrowiskowej, od posiadania psów, reklamowej, eksploatacyjnej),
- dochody z majątku gminy,
- spadki, zapisy i darowizny na rzecz gminy,
- dochody z kar pieniężnych i grzywien,
- 5,0% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami,
- odsetki od pożyczek udzielanych przez gminę,
- odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody gminy,
- odsetki od środków finansowych zgromadzonych na rachunkach bankowych gminy,
- dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego, a także
- inne dochody należne gminie na podstawie odrębnych przepisów.

Do dochodów własnych gminy zaliczane są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (39,34%) oraz podatku dochodowego od osób prawnych (6,71%)⁵.

Dochody własne, za wyjątkiem wprowadzenia ich katalogu, nie zostały w przepisach ustawowych jednoznacznie zdefiniowane. Zasadniczo przyjmuje się, że są to dochody powiązane w sposób trwały, czyli w całości i bezterminowo, z budżetem samorządowym, pobierane na obszarze działania danej jednostki, na których kształt i wielkość pewien wpływ (mimo, że czasem ograniczony) mają organy lokalne, a państwo nie ma w tych dochodach żadnych udziałów (co nie znajduje potwierdzenia w przypadku dochodów z PIT i CIT). Ze względu jednak na oddanie wskazanych źródeł zasilania finansowego we władanie jednostkom samorządu, dochody własne (ich wielkość, a zwłaszcza udział w dochodach ogółem) traktowane są jako wyznacznik samodzielności finansowej, stanowiącej jeden z warunków harmonijnego rozwoju danej jednostki. Przyjmuje się, że im większy udział dochodów własnych w dochodach ogółem, tym większa samodzielność jednostki i lepsza kondycja finansowa. Przemawia za tym przede wszystkim większa przewidywalność i stabilność tych dochodów – w porównaniu z innymi kategoriami finansowymi.

5. Dane w skali kraju za 2016 r.

Tab. 11. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	0,61	1.	Nowy Sącz	1,08
2.	Gorlice (m)	0,54	2.	Chelmiec	1,03
3.	Limanowa (m)	0,49		Krynica-Zdrój	1,03
4.	Nowy Sącz	0,44	3.	Rytko	0,97
	Muszyna	0,44	4.	Gorlice (m)	0,96
5.	Chelmiec	0,36	5.	Bobowa	0,94
6.	Mszana Dolna (m)	0,32	6.	Kamionka Wielka	0,93
	Tymbark	0,32		Podegrodzie	0,93
7.	Uście Gorlickie	0,31	7.	Niedźwiedź	0,91
8.	Grybów (m)	0,30		Mszana Dolna (m)	0,91

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 12. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	0,54	1.	Gorlice (m)	0,96
2.	Uście Gorlickie	0,31	2.	Bobowa	0,94
3.	Sękowa	0,28	3.	Biecz	0,88
4.	Gorlice	0,25	4.	Gorlice	0,86
	Biecz	0,25	5.	Uście Gorlickie	0,83

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 13. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	0,49	1.	Niedźwiedź	0,91
2.	Mszana Dolna (m)	0,32		Mszana Dolna (m)	0,91
	Tymbark	0,32	2.	Limanowa (m)	0,84
3.	Limanowa	0,24	3.	Łukowica	0,83
4.	Jodłownik	0,22		Mszana Dolna	0,83

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 14. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Krynica-Zdrój	0,61		1.	Nowy Sącz	1,08
2.	Nowy Sącz	0,44		2.	Chelmic	1,03
	Muszyna	0,44			Krynica-Zdrój	1,03
3.	Chelmic	0,36		3.	Rytko	0,97
4.	Grybów (m)	0,30		4.	Kamionka Wielka	0,93

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Pierwsze miejsce z punktu widzenia udziału dochodów własnych w dochodach ogółem w roku 2016 (Tab.11) zajęła (podobnie jak w roku 2015) – gmina Krynica-Zdrój. Kolejne dwa miejsca przypadły gminom miejskim Gorlice i Limanowa. Warto jednak zwrócić uwagę na większą różnicę w wartości wskaźnika dla miejsca pierwszego i kolejnych pozycji (w roku 2015 różnica pomiędzy miejscem pierwszym a drugim wynosiła 0,02, a w roku 2016 – 0,07). Równocześnie zauważyć można pewną prawidłowość, którą wyraźnie widać porównując ze sobą wyniki analiz z ostatnich czterech lat (2013-2016). W każdym analizowanym okresie do pierwszej „trójki” wchodziły te same gminy, lecz w różnych konfiguracjach. Od trzech lat (2014-2016) liderem niezmiennie jest gmina Krynica-Zdrój. Z drugiej strony – analizując miejsca od czwartego do ósmego – można również wskazać grupę jednostek, które w sposób ciągły (lub wyjątkowo z przerwą roczną) plasują się w rankingu na tych pozycjach. Są to takie jednostki jak: Chelmic, Mszana Dolna (miasto), Muszyna, Nowy Sącz, i Tymbark. W grupie liderów w roku 2016 przeważają – stanowiąc połowę – jednostki z obszaru powiatu nowosądeckiego (5), natomiast w dalszej kolejności są to gminy z powiatu limanowskiego (3) i gorlickiego (2).

Z punktu widzenia dynamiki zmian wskaźnika udziału dochodów własnych w dochodach ogółem (Tab. 11), można stwierdzić, że największe zmiany wśród gmin Subregionu Sądeckiego odnotowano w mieście Nowy Sącz. Warto jednak podkreślić, odwołując się do wcześniejszych lat, że wartości wskaźnika w grupie liderów są porównywalne (zakres 0,91-1,08) i wartości te są niższe niż uzyskiwane w latach 2013-2015. Charakterystycznym dla tego obszaru analizy jest stosunkowo duża rotacja w grupie liderów.

W roku 2016 w „pierwszej dziesiątce rankingu” znalazły się jednostki samorządu terytorialnego, które w latach 2013-2015 obejmowały pozycje poza gronem liderów ogólnej klasyfikacji. Wśród nich znalazło się: sześć jednostek z powiatu nowosądeckiego i po dwie gminy reprezentujące pozostałe analizowane powiaty.

1.4. Dochody własne per capita

Omówione we wcześniejszym punkcie dochody własne są często zestawiane z liczbą mieszkańców danej jednostki. W efekcie powstaje wskaźnik dochodów własnych per capita, będący jednym z popularniejszych mierników sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego. Jego konstrukcja opiera się na ilorazie wielkości dochodów własnych i liczby mieszkańców danej jednostki. Miernik ten wykorzystywany jest głównie w analizie porównawczej sytuacji kilku jednostek lub analizie sytuacji danej jednostki na przestrzeni określonego czasu.

Tab. 15 Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	3319	1.	Krynica-Zdrój	1,17
2.	Nowy Sącz	2554		Rytko	1,17
3.	Limanowa (m)	2238	2.	Gorlice (m)	1,16
4.	Muszyna	1895	3.	Nowy Sącz	1,14
5.	Gorlice (m)	1868	4.	Niedźwiedź	1,13
6.	Chełmiec	1834		Grybów	1,13
7.	Uście Gorlickie	1688		Bobowa	1,13
8.	Mszana Dolna (m)	1335	5.	Gorlice	1,08
9.	Tymbark	1264	6.	Chełmiec	1,06
10.	Sękowa	1220	7.	Kamionka Wielka	1,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 16. Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	1868	1.	Gorlice (m)	1,16
2.	Uście Gorlickie	1688	2.	Bobowa	1,13
3.	Sękowa	1220	3.	Gorlice	1,08
4.	Bobowa	955	4.	Biecz	1,00
5.	Gorlice	918	5.	Uście Gorlickie	0,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 17. Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	2238		1.	Niedźwiedź	1,13
2.	Mszana Dolna (m)	1335		2.	Mszana Dolna (m)	1,02
3.	Tymbark	1264		3.	Łukowica	1,01
4.	Jodłownik	1001		4.	Limanowa	0,98
5.	Limanowa	868		5.	Mszana Dolna	0,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 18. Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	3319		1.	Krynica-Zdrój	1,17
2.	Nowy Sącz	2554			Rytko	1,17
3.	Muszyna	1895		2.	Nowy Sącz	1,14
4.	Chełmiec	1834		3.	Grybów	1,13
5.	Piwniczna-Zdrój	1215		4.	Chełmiec	1,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Pierwsze miejsce z punktu widzenia wielkości dochodów własnych przypadających na mieszkańca w roku 2016 zajęła gmina Krynica-Zdrój. Gmina ta jest liderem zestawienia w omawianym zakresie niezmiennie od czterech lat, przy czym wartości wskaźnika uzyskiwanego przez Krynica-Zdrój są z reguły znacznie wyższe od wartości właściwych dla pozostałych jednostek. Na kolejnych dwóch miejscach w klasyfikacji uplasowały się miasta Limanowa i Nowy Sącz z wartościami wskaźnika niższymi o ok. 20%-30%. Te trzy jednostki uznać można jednak za zdecydowanych liderów, gdyż w każdym roku analizy (2013-2016) tworzyły one pierwszą „trójkę”. Gminy, które zajęły kolejne miejsca w grupie liderów, są jednostkami, które w latach 2013-2015 również wchodziły w skład „pierwszej dziesiątki” w klasyfikacji. W grupie liderów znalazły się cztery gminy reprezentujące powiat nowosądecki i po trzy jednostki z powiatów gorlickiego i limanowskiego.

Analizując dane zawarte w Tab.15 warto zwrócić uwagę na duże zróżnicowanie wartości wskaźnika. Jest to cecha charakterystyczna dla tego obszaru analizy, jednakże widać zwiększenie się różnicy pomiędzy wartościami właściwymi dla pierwszego i ostatniego miejsca w grupie liderów. W latach wcześniejszych wartości właściwe dla pierwszych miejsc stanowiły mniej więcej dwukrotność wartości uzyskiwanych przez jednostki, które znalazły się na miejscach dziesiątych. W roku 2016 różnica ta znacznie wzrosła i relacja pomiędzy tymi wartościami kształtuje się na poziomie 2,72.

Analizując dynamikę omawianego wskaźnika w roku 2016 można zauważyć istotne zmiany

w grupie liderów. Żadna jednostka spośród gmin znajdujących się w „pierwszej dziesiątce” zestawienia (za wyjątkiem gminy Chełmiec) nie wchodziła do grupy liderów w roku 2015. Wśród liderów w roku 2016 znalazło się sześć jednostek z powiatu nowosądeckiego, trzy z powiatu gorlickiego i jedna z powiatu limanowskiego. Podobnie jak w przypadku dynamiki wskaźnika udziału dochodów własnych w dochodach ogółem, zakres uzyskiwanych wartości wskaźnika jest w miarę porównywalny (1,03-1,17) i znacznie niższy niż w latach wcześniejszych.

1.5. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita

Podatki i opłaty lokalne stanowią jedno ze źródeł dochodów własnych gmin. Na terenie całego kraju obowiązują jednolite kategorie podatków i opłat lokalnych (wprowadzane ustawami na szczeblu centralnym), jednakże władzom gminnym przekazano pewne uprawnienia w zakresie tzw. władztwa daninowego dotyczące kształtowania obciążeń daninowych⁶. Obejmują one między innymi stawki podatkowe (w zakresie wyznaczonym ustawą), podstawę opodatkowania, zwolnienia przedmiotowe, zwolnienia podmiotowe, a także ulgi podatkowe. Dodatkowo władze gminy mogą także umarzać należności, rozkładać je na raty, itp.⁷

Wskaźnik wykorzystany w ocenie aktywności gmin Sądeckizny oparty został na relacji pomiędzy wielkością wpływów z podatków i opłat lokalnych danej gminy a liczbą jej mieszkańców.

Tab. 19. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	1282	1.	Mszana Dolna	1,34
2.	Nowy Sącz	965	2.	Sękowa	1,26
3.	Limanowa (m)	879	3.	Piwniczna-Zdrój	1,18
4.	Muszyna	831		Kamionka Wielka	1,18
5.	Gorlice (m)	809		Łukowica	1,18
6.	Gródek nad Dunajcem	734	4.	Rytko	1,17
7.	Tymbark	637	5.	Grybów	1,14
8.	Piwniczna-Zdrój	604		Kamienica	1,14
9.	Uście Gorlickie	598	6.	Podegrodzie	1,13
10.	Mszana Dolna (m)	542	7.	Biecz	1,11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

6. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., op. cit., art. 168.

7. R. Przygodzka, Władztwo podatkowe a stabilność finansowa gmin, [w:] *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, nr 40 (4/2014) s.335.

Tab. 20. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	809		1.	Sękowa	1,26
2.	Uście Gorlickie	598		2.	Biecz	1,11
3.	Sękowa	450		3.	Moszczenica	1,10
4.	Biecz	415		4.	Ropa	1,09
5.	Ropa	301			Gorlice	1,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.21. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	879		1.	Mszana Dolna	1,34
2.	Tymbark	637		2.	Łukowica	1,18
3.	Mszana Dolna (m)	542		3.	Kamienica	1,14
4.	Jodłownik	329		4.	Dobra	1,10
5.	Niedźwiedz	326		5.	Laskowa	1,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.22. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	1282		1.	Piwniczna-Zdrój	1,18
2.	Nowy Sącz	965			Kamionka Wielka	1,18
3.	Muszyna	831		2.	Rytro	1,17
4.	Gródek nad Dunajcem	734		3.	Grybów	1,14
5.	Piwniczna-Zdrój	604		4.	Podegrodzie	1,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analizując wielkość wpływów do budżetów gmin Subregionu Sądeckiego z tytułu podatków i opłat lokalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2016, można zauważyć, znaczące zróżnicowanie w grupie liderów. Pierwsze miejsce w 2016 roku zajęła (podobnie jak w latach 2013-2015) gmina Krynica-Zdrój (1282 zł). Należy podkreślić, że w roku 2016 kolejne sześć miejsc w czołówce zajęły dokładnie te same jednostki, co w roku poprzednim (2015). Pozostałe jednostki z „pierwszej dziesiątki” zestawienia to kolejno: Piwniczna-Zdrój, Uście Gorlickie i Mszana Dolna. Wśród liderów ogólnej klasyfikacji znalazły się po cztery gminy z powiatu nowosądeckiego, trzy gminy z powiatu limanowskiego, dwie z powiatu gorlickiego oraz miasto Nowy Sącz.

W odniesieniu do dynamiki zmian we wpływach z podatków i opłat lokalnych per capita, gminy zajmujące pierwsze dziesięć miejsc w zestawieniu, charakteryzowały się niewielkim zróżnicowaniem. Wartości wskaźnika przyrostu dla tych jednostek mieściły się w przedziale 1,11-1,34. Pierwszą pozycję w 2016 roku uzyskała gmina Mszana Dolna, która jednak nie znalazła się w grupie liderów pod względem poziomu wpływów z podatków i opłat lokalnych. Należy również wspomnieć, że w 2016 roku, w porównaniu do roku 2015, w „pierwszej dziesiątce” ogólnej klasyfikacji znalazło się aż sześć „nowych” jednostek. Dla przypomnienia – w analogicznym zestawieniu za rok 2015, najwyższą lokatę uzyskała gmina Kamionka Wielka. Dodatkowo w „czołowej dziesiątce” najsilniejszą reprezentację, zarówno w 2016, jak i 2015 roku, posiadał powiat nowosądecki (pięć jednostek w 2016 roku i siedem jednostek w 2015 roku).

2. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza

2.1. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Przedsiębiorczość pełni w systemie ekonomicznym wiele istotnych funkcji, umożliwiając pełne wykorzystanie zasobów (w szczególności niematerialnych), a poprzez znaczące zwiększenie potencjału rozwojowego regionu, bezpośrednio wpływa także na poziom rozwoju gospodarczego. Jednym z głównych elementów cechujących przedsiębiorczość jest postrzeganie zmian zachodzących na rynku jako sprzyjających okoliczności do zrealizowania nowych pomysłów oraz stwarzania pewnych wartości, co jednoznacznie wskazuje, iż ukierunkowana jest ona na myślenie perspektywiczne (rozwojowe).

Stworzenie korzystnych warunków rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, której odpowiednio wysoki poziom stanowi podstawowy czynnik rozwoju tych procesów, należy do głównych zadań władz samorządowych, ponoszących pełną odpowiedzialność za efekty prowadzonej polityki rozwoju i rozwój przedsiębiorczości lokalnej. Dysponują one w tym zakresie między innymi krótko- i długoterminowymi instrumentami finansowymi, infrastrukturą techniczną (w tym drogową i kanalizacyjną), przy pomocy których mogą oddziaływać na lokalne życie gospodarcze.

Według danych GUS w 2016 roku w Subregionie Sądeckim zarejestrowanych było 43,2 tys. przedsiębiorstw, w tym ponad 41,2 tys. mikroprzedsiębiorstw, 1,6 tys. przedsiębiorstw małych, ponad 300 przedsiębiorstw średnich oraz niespełna 30 przedsiębiorstw dużych. Z punktu widzenia formy prawnej prowadzonej działalności, największy udział w grupie podmiotów gospodarczych działających na terenie Subregionu Sądeckiego (blisko 80%) stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Mając na uwadze, że jednym z elementów oceny aktywności gminy, będącym także wyznacznikiem poziomu przedsiębiorczości danej jednostki samorządu terytorialnego (poza odsetkiem działających podmiotów gospodarczych), jest liczba podmiotów zarejestrowanych w danym okresie, w niniejszym opracowaniu uwzględniono liczbę nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Tab. 23. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	11,72	1.	Podegrodzie	1,29
2.	Mszana Dolna (m)	11,47	2.	Łabowa	1,25
3.	Niedźwiedź	11,00	3.	Gorlice	1,19
4.	Muszyna	10,64	4.	Uście Gorlickie	1,19
5.	Ropa	10,41	5.	Lipinki	1,17
6.	Krynica-Zdrój	10,27	6.	Łącko	1,16
7.	Nowy Sącz	9,69	7.	Łososina Dolna	1,15
8.	Limanowa (m)	9,65		Tymbark	1,15
9.	Łabowa	9,61	8.	Sękowa	1,14
10.	Nawojowa	9,49	9.	Słopnice	1,11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 24. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	11,72	1.	Gorlice	1,19
2.	Ropa	10,41		Uście Gorlickie	1,19
3.	Gorlice	9,02	2.	Lipinki	1,17
4.	Sękowa	8,62	3.	Sękowa	1,14
5.	Gorlice (m)	7,26	4.	Gorlice (m)	0,99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 25. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Mszana Dolna (m)	11,47	1.	Tymbark	1,15
2.	Niedźwiedź	11,00	2.	Słopnice	1,11
3.	Limanowa (m)	9,65	3.	Mszana Dolna (m)	1,10
4.	Kamienica	9,11	4.	Limanowa	0,96
5.	Limanowa	8,80		Limanowa (m)	0,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 26. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Muszyna	10,64		1.	Podegrodzie	1,29
2.	Krynica-Zdrój	10,27		2.	Łabowa	1,25
3.	Nowy Sącz	9,69		3.	Łącko	1,16
4.	Łabowa	9,61		4.	Łososina Dolna	1,15
5.	Nawojowa	9,49		5.	Grybów (m)	1,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Przeprowadzona analiza danych statystycznych pozwala zauważyć, że badane jednostki samorządu terytorialnego cechowały się znacznym zróżnicowaniem pod względem liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. Uwzględniając wartości wskaźników w gminach znajdujących się w „pierwszej dziesiątce”, należy zwrócić uwagę, że w 2016 roku wartość omawianego wskaźnika mieściła się w przedziale od 9,49 do 11,72, wykazując rozpiętość na poziomie 2,23. Pomimo, że rozbieżności w wartościach wskaźnika nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców były w analizowanym okresie niższe, niż w 2015 roku (wynosiły wówczas 4,81), nie można wnioskować, że poziom przedsiębiorczości w gminach w 2016 roku był wyższy. Najwyższa wartość omawianego wskaźnika wynosiła wówczas 11,72, natomiast w 2015 roku – 14,91. Oznacza to tym samym, że przedsiębiorczość w gminach Subregionu Sądeckiego nie rozwijała się w 2016 roku tak dynamicznie jak w roku wcześniejszym (2015), lecz szybciej, niż w latach 2013-2014 (różnica między najwyższą a najniższą wartością wskaźnika wynosiła wówczas około 1,6, a ich wartości nie przekraczały poziomu 11,44).

Spśród wszystkich analizowanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce pod względem liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych zajęła gmina Uście Gorlickie z wynikiem 11,72. Jednostka ta istotnie awansowała w ogólnym zestawieniu względem 2015 oraz w odniesieniu do roku 2014, kiedy znalazła się poza grupą liderów klasyfikacji, powracając na pierwsze miejsce w rankingu, które zajmowała w 2013 roku. Na kolejnej pozycji, z niewiele niższą wartością wskaźnika, znalazło się miasto Mszana Dolna, które osiągnęło wynik 11,47, awansując aż o sześć miejsc w stosunku do 2015 roku. Warto także dodać, że we wcześniejszych latach (2013 i 2014) jednostka ta zajmowała miejsca poza gronem liderów. Trzecią lokatę pod względem liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców zajęła gmina Niedźwiedź, która od 2014 roku znajduje się w „pierwszej dziesiątce” rankingu. Gmina ta w 2016 roku – w porównaniu do roku 2015 – zmieniła swoją pozycję o jedno miejsce w klasyfikacji (spadek z drugiego), natomiast w stosunku do 2014 awansowała aż o siedem miejsc w zestawieniu. W przypadku tej gminy wartość omawianego wskaźnika była jedynie o 0,72 niższa od najwyższej i wynosiła 11,00.

Niewiele niższe (zbliżone do gminy Niedźwiedź) wartości wskaźnika nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców osiągnęły ponadto jednostki, które uplasowały

się na kolejnych trzech miejscach w ogólnym zestawieniu. Są nimi gminy: Muszyna (10,64), Ropa (10,41), oraz Krynica Zdrój (10,55). Pozostałe pozycje w gronie liderów zajęły natomiast: Nowy Sącz (siódma lokata z wynikiem 9,69), miasto Limanowa (miejsce ósme z wartością wskaźnika 9,65), a także gmina Łabowa (9,61). „Pierwszą dziesiątkę” rankingu, pod względem wartości omawianego wskaźnika „zamyka” z wynikiem 9,49 gmina Nawojowa.

Analizując liczbę nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców można stwierdzić, że jednostki z „pierwszej dziesiątki” charakteryzują się stosunkowo wysokim poziomem omawianego wskaźnika. Niemniej jednak w przypadku wszystkich badanych gmin Subregionu Sądeckiego zauważa się znaczne różnice w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, które mogą wynikać z wielu czynników hamujących rozwój przedsiębiorczości na danym obszarze.

Analizując wartości wskaźników dynamiki zmian liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, można zauważyć, iż pierwsze miejsce w ogólnym zestawieniu zajęła gmina Podegrodzie (1,29), która w latach 2014-2015 znajdowała się poza „pierwszą dziesiątką” w rankingu. Należy także zaznaczyć, że gmina ta – pomimo najwyższego wskaźnika przyrostu – nie znalazła się wśród liderów rankingu pod względem liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.

Nieznacznie niższe wartości wskaźnika przyrostu (o 0,04) wystąpiły w gminie Łabowa (1,25), która zajęła tym samym drugie miejsce w ogólnej klasyfikacji. Jednakże wysoki wskaźnik dynamiki tej jednostki nie odzwierciedlił znacząco jej pozycji pod względem liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. Gmina ta bowiem znalazła się w 2016 roku dopiero na dziewiątym miejscu w rankingu. Podobnie sytuacja przedstawiała się w przypadku gminy Gorlice znajdującej się na trzeciej pozycji z wartością wskaźnika dynamiki na poziomie 1,19, co nie zagwarantowało jej wysokiego miejsca w ogólnym zestawieniu (jednostka ta znalazła się poza gronem liderów w klasyfikacji).

Kolejne trzy miejsca w zestawieniu zajęły z kolei gminy, których wskaźnik przyrostu w 2016 roku w odniesieniu do 2015 kształtował się na poziomie 1,16-1,19. Są nimi: Uście Gorlickie (1,19), Lipinki (1,17), oraz Łącko (1,16). Siódmą pozycję pod względem prezentowanego wskaźnika przyrostu zajęły ex aequo gminy Łososina Dolna oraz Tymbark, które w 2016 roku odnotowały zwiększenie liczby nowo zarejestrowanych jednostek gospodarczych o 15%. Ostatnie dwa miejsca w „pierwszej dziesiątce” zajęły natomiast gminy: Sękowa z wynikiem 1,14, a także Słopnice, które odnotowały wzrost liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych jedynie o 10% w porównaniu do roku 2015.

Przeprowadzona analiza wzrostu liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców wykazała, że zarówno subregion, jak również poszczególne jego powiaty, odnotowały w obszarze przedsiębiorczości nieznaczne zmiany „in plus” w latach 2015-2016. Pozwala to więc przewidywać stosunkowo stabilny rozwój jednostek w kolejnych okresach. Niemniej jednak, prognozy nie gwarantują osiągnięcia zakładanego (optymistycznego) wyniku. Na rozwój przedsiębiorczości w gminach, wpływ ma bowiem wiele czynników, także o charakterze ograniczającym.

2.2. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

W celu zapewnienia warunków sprawnego funkcjonowania oraz rozwoju podmiotów gospodarczych, należy niwelować oddziaływanie głównych barier hamujących ich rozwój. Należą do nich między innymi: nadmierny fiskalizm państwa, niekorzystne rozwiązania prawne, rozbudowana i skomplikowana biurokracja, niewystarczająco rozwinięta infrastruktura instytucjonalna, jak również słaba jakość kapitału ludzkiego i klimatu społecznego w regionie, czy utrudnienia w dostępie do kapitału. W tym znaczeniu bariery rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do ograniczonej swobody działania podmiotów, utrudniając tym samym procesy rozwojowe, a w skrajnych przypadkach prowadząc do upadku organizacji. Występujące trudności można jednakże rozpatrywać w kategorii wyzwań rozwojowych, wywołujących w podmiotach gospodarczych działania przedsiębiorcze i innowacyjne, prowadzące w szczególności do poprawy jakości podejmowanych działań. W tym znaczeniu mogą być one stymulatorem rozwoju przedsiębiorczości w dłuższym horyzoncie czasowym.

Prognozując rozwój podmiotów gospodarczych, należy uwzględnić także kwestię wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w gminie. W dłuższej perspektywie czasowej liczba podmiotów wykreślonych z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej wpływa bowiem na spowolnienie rozwoju danej jednostki samorządu terytorialnego.

Wykorzystany w analizie wskaźnik liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita jest ilorazem wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w gminie i liczby jej mieszkańców.

Tab. 27. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Moszczenica	4,08
2.	Słopnice	4,41
3.	Łukowica	4,66
4.	Biecz	4,72
5.	Bobowa	4,73
6.	Korzenna	4,90
7.	Podegrodzie	4,97
8.	Kamionka Wielka	5,00
	Gródek nad Dunajcem	5,00
9.	Tymbark	5,07

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	0,72
2.	Mszana Dolna (m)	0,75
3.	Tymbark	0,77
4.	Muszyna	0,80
5.	Słopnice	0,82
6.	Sękowa	0,85
7.	Niedźwiedź	0,87
8.	Korzenna	0,88
9.	Chełmiec	0,90
	Łącko	0,90

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 28. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Moszczenica	4,08		1.	Bobowa	0,72
2.	Biecz	4,72		2.	Sękowa	0,85
3.	Bobowa	4,73		3.	Moszczenica	0,95
4.	Sękowa	5,21		4.	Gorlice (m)	0,96
5.	Łużna	5,71		5.	Łużna	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 29. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Słopnice	4,41		1.	Mszana Dolna (m)	0,75
2.	Łukowica	4,66		2.	Tymbark	0,77
3.	Tymbark	5,07		3.	Słopnice	0,82
4.	Jodłownik	5,51		4.	Niedźwiedź	0,87
5.	Dobra	5,55		5.	Dobra	0,90

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 30. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Korzenna	4,90		1.	Muszyna	0,80
2.	Podegrodzie	4,97		2.	Korzenna	0,88
3.	Kamionka Wielka	5,00		3.	Chelmiec	0,90
	Gródek nad Dunajcem	5,00			Łącko	0,90
4.	Rytko	5,46		4.	Rytko	0,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analizując liczbę wyrejestrowanych w roku 2016 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców można zauważyć, że (podobnie jak w przypadku podmiotów nowopowstałych) współczynnik wyrejestrowanych jednostek charakteryzował się w tym okresie pewnym zróżnicowaniem. Wartość omawianego wskaźnika wśród gmin znajdujących się w gronie liderów w klasyfikacji mieściła się bowiem w przedziale od 4,08 do 5,07.

Jednostką samorządu terytorialnego, w której odnotowano najmniejszą liczbę wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, była w 2016 roku gmina

Moszczenica z wartością wskaźnika 4,08, awansując w stosunku do roku 2015 o cztery miejsca w klasyfikacji, siedem pozycji w porównaniu z rokiem 2014 oraz o pięć lokat w stosunku do roku 2013. Należy nadmienić tym samym, że jednostka ta również w latach 2013-2015 znajdowała się w „pierwszej dziesiątce” rankingu.

Drugą pozycję w „pierwszej dziesiątce”, z niewiele wyższą wartością wskaźnika (o 0,33 wyższą od najniższego) uzyskała gmina Słopnice (4,41), która znalazła się w gronie liderów klasyfikacji podobnie jak w 2014 roku. Trzecie miejsce ze względu na liczbę wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców uzyskała gmina Łukowica, awansując z miejsca ósmego w 2015 roku (w latach 2013-2014 znajdowała się poza „pierwszą dziesiątką” rankingu). Warto dodać, że wartość omawianego wskaźnika dla tej jednostki była w 2016 roku zaledwie o 0,58 wyższa od najniższego i wyniosła 4,66.

Relatywnie wyższe wartości osiągnęły z kolei jednostki, które znalazły się na kolejnych trzech miejscach w ogólnej klasyfikacji. Są nimi gminy: Biecz (4,72), Bobowa (4,73), Korzenna (4,90) oraz Podegrodzie (4,97). Z kolei wartości wskaźnika wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, przekraczające wartość 5,0, odnotowano w gminach: Kamionka Wielka (5,00), Gródek nad Dunajcem (5,00), jak również Tymbark (5,07).

Przeprowadzona analiza dynamiki zmian w zakresie liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminach Subregionu Sądeckiego pozwoliła stwierdzić, iż na pierwszym miejscu znalazła się gmina Bobowa (0,72), w której w 2016 roku w porównaniu do roku 2015 liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców zmniejszyła się o 28%. Taki wynik może świadczyć o zwiększającej się aktywności gminy w obszarze przedsiębiorczości. Warto także nadmienić, że gmina Bobowa, dzięki tendencji spadkowej pod względem liczby wyrejestrowanych jednostek gospodarczych na 1000 mieszkańców (w stosunku do roku 2015), awansowała do grupy liderów (w latach 2013-2015 znajdowała się poza „pierwszą dziesiątką”).

Relatywnie wyższa wartość wskaźnika przyrostu wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wystąpiła w gminie miejskiej Mszana Dolna, które zajęło drugie miejsce w ogólnym zestawieniu z wynikiem 0,75 (o 0,03 wyższym od najniższego). Na trzeciej pozycji znalazła się natomiast gmina Tymbark, w przypadku której wartość omawianego wskaźnika osiągnęła poziom 0,77, co oznacza, że liczba wyrejestrowanych w ciągu roku podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców zmniejszyła się o 23%.

Kolejne pięć miejsc w gronie liderów rankingu zajęły gminy: Muszyna (czwarta lokata z wartością wskaźnika 0,80), Słopnice (piąta pozycja z wynikiem 0,82), Sękowa (szóste miejsce z wartością wskaźnika 0,85), Niedźwiedź (siódma lokata w ogólnej klasyfikacji), w której w 2016 roku wyrejestrowano o 13% mniej podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców niż w 2015 roku. Pierwszą dziesiątkę liderów pod względem wskaźnika dynamiki zmian zamykają ex aequo gminy: Chelmec oraz Łącko, w których w 2016 odnotowano o 10% mniej wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.

2.3. Wydatki na promocję gminy per capita

Promocja gminy, powszechnie rozumiana jako rozpowszechnianie, propagowanie i reklamowanie jej walorów, stanowi istotny element wspierania rozwoju jednostek samorządu terytorialnego. Jednocześnie zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym „sprawy promocji gminy” są jednym z zadań własnych każdej gminy⁸.

Skutecznie prowadzone działania promocyjne pozwalają kształtować pozytywny wizerunek gminy oraz zwiększają jej atrakcyjność. Przyczyniają się do wzrostu konkurencyjności pomiędzy jednostkami, co znajduje swoje odzwierciedlenie między innymi na płaszczyźnie społecznej, inwestycyjnej, czy turystycznej, jak również w obszarze pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania.

Promocja gminy jest jednym z ważniejszych elementów pozainwestycyjnej działalności gospodarczej jednostek samorządu terytorialnego, a jednym z mierników jej realizacji jest poziom przeznaczanych na ten cel wydatków, który stanowi iloraz ogółu wydatków ponoszonych na promocję przez gminy i liczby jej mieszkańców.

Tab. 31. Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	44,94	1.	Grybów	2,46
2.	Stary Sącz	35,39	2.	Stary Sącz	2,36
3.	Limanowa (m)	25,14	3.	Chełmiec	2,32
4.	Uście Gorlickie	21,60	4.	Lipinki	2,28
5.	Muszyna	18,51	5.	Gródek nad Dunajcem	1,81
6.	Słupnice	18,15	6.	Łącko	1,79
7.	Sękowa	16,80	6.	Grybów (m)	1,79
8.	Mszana Dolna	16,43	7.	Sękowa	1,78
9.	Laskowa	15,83	8.	Kamienica	1,71
10.	Ropa	13,45	9.	Nowy Sącz	1,66

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 32. Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	21,60	1.	Lipinki	2,28
2.	Sękowa	16,80	2.	Sękowa	1,78
3.	Ropa	13,45	3.	Uście Gorlickie	1,21
4.	Gorlice (m)	13,40	4.	Moszczenica	1,13
5.	Moszczenica	10,69	5.	Ropa	1,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

8. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2016, poz.446), art.7, ust.1, pkt 18.

Tab. 33. Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Limanowa (m)	25,14		1.	Kamienica	1,71
2.	Słopnice	18,15		2.	Laskowa	1,59
3.	Mszana Dolna	16,43		3.	Mszana Dolna	1,30
4.	Laskowa	15,83		4.	Mszana Dolna (m)	1,20
5.	Jodłownik	12,32		5.	Dobra	1,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 34 Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Krynica-Zdrój	44,94		1.	Grybów	2,46
2.	Stary Sącz	35,39		2.	Stary Sącz	2,36
3.	Muszyna	18,51		3.	Chełmiec	2,32
4.	Piwniczna-Zdrój	12,56		4.	Gródek nad Dunajcem	1,81
5.	Rytro	12,47		5.	Łącko	1,79

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Wysokość wydatków na promocję gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego w 2016 roku (podobnie jak w latach 2013-2015) cechowała się istotnym zróżnicowaniem. Wartość tego wskaźnika dla gmin będących w gronie liderów mieściła się bowiem w przedziale od 13,45 do 44,94.

Najwyższy poziom wydatków na promocję gminy w 2016 roku wystąpił w gminie Krynica-Zdrój, dla której wartość wskaźnika wyniosła 44,94 zł w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Warto przypomnieć, że gmina Krynica-Zdrój była liderem w tej kategorii również w latach 2013 i 2015, natomiast w roku 2014 zajęła drugie miejsce. Gminą, która skutecznie realizowała politykę promocji w 2016 roku i zajęła drugie miejsce, była gmina Stary Sącz z wartością wskaźnika 35,39 zł. Jednocześnie warto zaznaczyć, że Stary Sącz w latach 2013-2015 znajdował się także w grupie liderów, jednak na dalszych pozycjach (w roku 2013 zajął miejsce siódme, w roku 2014 – dziesiąte, a w roku 2015 – dziewiąte). Trzecie miejsce wśród liderów rankingu w roku 2016 zajęło miasto Limanowa z wartością wskaźnika 25,14 zł. Miasto to w 2015 roku było na drugim miejscu, a 2014 roku było liderem tej kategorii.

Nieznacznie niższą wartość wskaźnika osiągnęła gmina Uście Gorlickie (21,60 zł) zajmując czwartą pozycję rankingu. Gmina Muszyna oraz Słopnice, z wartością wskaźnika powyżej 18, zajęły odpowiednio miejsca piąte i szóste. Kolejne dwie pozycje uzyskały gminy: Sękowa i Mszana Dolna z wartością wskaźnika powyżej 16. Grupę liderów zamykają gminy: Laskowa z wartością

wskaźnika 15,83 i Ropa, dla której wskaźnik wydatków na promocję gminy wyniósł 13,45. Gminy Laskowa oraz Ropa są gminami, które po raz pierwszy od 2013 roku pojawiają się w gronie dziesiątki liderów tej kategorii.

Dokonując oceny dynamiki wzrostu wydatków przeznaczonych na promocję gminy per capita, można zaobserwować, że w 2016 roku liderem w tym obszarze analizy była gmina Grybów (z wynikiem 2,46). Pomimo najwyższego poziomu dynamiki jednostka ta nie znalazła się jednak w „pierwszej dziesiątce”. Kolejne pozycje zajęły gminy: Stary Sącz (drugie miejsce), Chełmiec (trzecia lokata) oraz Lipinki (pozycja czwarta). Natomiast pozostałe jednostki: Gródek nad Dunajcem, Łącko, Grybów (miasto), Sękowa, Kamienica i Nowy Sącz osiągnęły wartość wskaźnika dynamiki poniżej 2 i zajęły kolejno miejsca od piątego do dziesiątego.

2.4. Wpływ z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)

Kolejnym wskaźnikiem wykorzystanym w analizie jest wielkość wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) per capita. Stanowi on iloraz wielkości wpływów danej jednostki z CIT i liczby mieszkańców.

Jak już wspomniano, przy omawianiu udziału dochodów własnych w dochodach ogółem, jedną z kategorii wchodzących w skład dochodów własnych wszystkich jednostek samorządu terytorialnego są udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT). Wielkość udziału w tym podatku – w przypadku szczebla podstawowego – wynosi 6,71% i jest odnieszona do ogólnej kwoty podatków zapłaconych przez podatników CIT mających siedzibę na terenie gminy. Przekazanie gminom udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych wynika przede wszystkim z potrzeby odzwierciedlenia w ich budżetach aktywności ekonomicznej podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie, która znajduje swój wyraz przede wszystkim w płaconych przez nie podatkach. Równocześnie należy zauważyć, iż możliwości oddziaływania przez gminę na aktywność gospodarczą tych podmiotów, a tym samym wpływania na wysokość dochodów w tytułu podatków, są dość ograniczone.

Tab. 35. Wpływ z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	85,64	1.	Nawojowa	4,12
2.	Muszyna	62,61	2.	Limanowa	3,32
3.	Krynica-Zdrój	50,85	3.	Łabowa	3,19
4.	Gorlice (m)	46,61	4.	Bobowa	3,07
5.	Limanowa (m)	44,58	5.	Niedźwiedź	2,40
6.	Mszana Dolna (m)	28,62	6.	Sękowa	2,25
7.	Piwniczna-Zdrój	21,02	7.	Grybów (m)	2,24
8.	Chełmiec	16,53	8.	Rytko	2,11
9.	Lipinki	14,51	9.	Grybów	2,06
10.	Grybów (m)	13,62	10.	Jodłownik	2,02

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 36. Wpływy z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Gorlice (m)	46,61		1.	Bobowa	3,07
2.	Lipinki	14,51		2.	Sękowa	2,25
3.	Sękowa	6,68		3.	Uście Gorlickie	1,68
4.	Uście Gorlickie	6,45		4.	Gorlice (m)	1,30
5.	Gorlice	4,84		5.	Gorlice	1,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 37. Wpływy z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Limanowa (m)	44,58		1.	Limanowa	3,32
2.	Mszana Dolna (m)	28,62		2.	Niedźwiedź	2,40
3.	Tymbark	9,62		3.	Jodłownik	2,02
4.	Niedźwiedź	2,60		4.	Mszana Dolna	1,46
5.	Dobra	1,84		5.	Limanowa (m)	1,11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 38. Wpływy z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Nowy Sącz	85,64		1.	Nawojowa	4,12
2.	Muszyna	62,61		2.	Łabowa	3,19
3.	Krynica-Zdrój	50,85		3.	Grybów (m)	2,24
4.	Piwniczna-Zdrój	21,02		4.	Rytko	2,11
5.	Chełmec	16,53		5.	Grybów	2,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Pierwsze miejsce w grupie liderów rankingu z punktu widzenia wielkości wpływów z tytułu CIT (Tab.35) zajęło w 2016 roku miasto Nowy Sącz. Było ono niekwestionowanym liderem w tej kategorii – przede wszystkim ze względu na wartość wskaźnika (85,64 zł), która jest dużo wyższa od wartości wskaźników uzyskanych przez pozostałe jednostki samorządu terytorialnego w Subregionie Sądeckim. Na drugim miejscu w grupie liderów znalazła się gmina Muszyna (z wynikiem 62,61 zł), natomiast na trzecim – Krynica-Zdrój (50,85 zł). W „czołowej dziesiątce” zdecydowanie przeważają jednostki z powiatu nowosądeckiego (6). Każdy z pozostałych powiatów jest reprezentowany przez dwie jednostki. Analizując wartości uzyskane przez liderów rankin-

gu, można zauważyć duże zróżnicowanie – wartość wskaźnika uzyskana przez Nowy Sącz jest przeszło sześciokrotnie większa od wartości wskaźnika uzyskanego przez miasto Grybów (13,62 zł) zamykające grono liderów ogólnej klasyfikacji. Jest to jednak tendencja właściwa dla całego okresu 2013-2016.

Analizując wyniki rankingu w latach 2013-2016 z punktu widzenia wpływów w tytule podatku CIT na mieszkańca, warto wskazać na dwie zasadnicze kwestie. Po pierwsze, grupa liderów jest w miarę stała – jej trzon tworzą w każdym roku te same jednostki, czyli: Nowy Sącz, Muszyna, Krynica-Zdrój, Limanowa (miasto), Gorlice (miasto) i Mszana Dolna (miasto). Po drugie można zauważyć, że na tym tle wyraźnie wyróżnia się Krynica-Zdrój, która zajmuje coraz wyższe miejsca w rankingu (począwszy od miejsca szóstego w roku 2013, do miejsca trzeciego w roku 2016). W efekcie w roku 2016 zmieniła się (niezmienna od 2013 roku) kolejność w ramach trzech pierwszych miejsc – do roku 2015 pozycje te zajmowały kolejno: Nowy Sącz, Muszyna i Limanowa (miasto), w roku 2016 zmieniła się trzecia lokata.

Analizując dynamikę zmian omawianego wskaźnika (Tab. 35) warto zwrócić uwagę na bardzo dużą, co jest charakterystyczne dla tego obszaru analizy, rotację w grupie liderów. W „czołowej dziesiątce” w roku 2016 znalazły się tylko dwie jednostki z grupy liderów z roku 2015 (Limanowa i Rytro), przy czym żadna z tych jednostek w roku 2015 nie należała do pierwszej „trójki”. Grupę liderów w roku 2016 tworzy pięć jednostek z powiatu nowosądeckiego, trzy z powiatu limanowskiego oraz dwie z powiatu gorlickiego.

3. Aktywność inwestycyjna gminy

3.1. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem

Przedmiotowy podział ogółu wydatków jednostek samorządu terytorialnego – wprowadzony przez ustawę o finansach publicznych – pozwala wyróżnić dwie podstawowe kategorie wydatków, którymi są wydatki bieżące i wydatki majątkowe. Wydatki bieżące nie zostały jednak zdefiniowane wprost – są one traktowane jako wydatki inne niż wydatki majątkowe. Obejmują one między innymi: wydatki jednostek budżetowych (przede wszystkim na wynagrodzenia i naliczane od nich składki oraz realizację zadań statutowych), dotacje na zadania bieżące, świadczenia na rzecz osób fizycznych, wydatki na programy finansowane ze środków UE i innych źródeł zagranicznych, wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez jednostkę samorządu w danym roku budżetowym, jak i wydatki na obsługę długu gminy. Wydatki majątkowe obejmują natomiast inwestycje i zakupy inwestycyjne (w tym związane z programami finansowanymi ze środków UE i innych źródeł zagranicznych), zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.

Niezależnie jednak od kategorii – zgodnie z zapisami ustawy – wydatki jednostek samorządu podlegają określonym rygorom. Winny one być dokonywane w sposób terminowy, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, jak i z uwzględnieniem zasad celowości, oszczędności oraz efektywności w rozumieniu uzyskiwania jak najlepszych efektów z określonych nakładów.

Wśród wydatków majątkowych istotną rolę odgrywają wydatki inwestycyjne. Są one trakto-

wane jako istotny element oceny aktywności rozwojowej danej jednostki. Przyjmuje się bowiem, że wydatki te należą do tzw. wydatków aktywnych, których ponoszenie wpływa na poziom rozwoju, głównie przez rozbudowę bazy majątku trwałego (infrastruktura techniczna i społeczna), jak tworzenie warunków do lepszego i skuteczniejszego zaspokajania potrzeb. Trzeba jednak pamiętać, że możliwość dokonywania wydatków inwestycyjnych jest zdeterminowana wielkością wydatków bieżących. Poziom wydatków inwestycyjnych zależy w dużym stopniu od sytuacji dochodowej danej jednostki (i zmian zachodzących w tym obszarze), przyjętej strategii i prowadzonej polityki finansowej (w tym poziomu zadłużenia), jak i aktywności w pozyskiwaniu dodatkowych źródeł finansowania (często dedykowanych konkretnym przedsięwzięciom inwestycyjnym).

Tab. 39. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Mszana Dolna (m)	0,24	1.	Gorlice	1,77
2.	Słopnice	0,20	2.	Tymbark	1,07
3.	Grybów	0,15	3.	Słopnice	1,04
	Stary Sącz	0,15	4.	Limanowa	0,88
4.	Sękowa	0,13	5.	Piwniczna-Zdrój	0,87
	Limanowa	0,13	6.	Łukowica	0,83
	Kamienica	0,13	7.	Grybów	0,79
	Gorlice	0,13	8.	Mszana Dolna (m)	0,74
5.	Kamionka Wielka	0,12	9.	Łososina Dolna	0,65
	Piwniczna-Zdrój	0,12	10.	Łącko	0,65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 40. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Sękowa	0,13	1.	Gorlice	1,77
	Gorlice	0,13	2.	Biecz	0,59
2.	Biecz	0,11	3.	Uście Gorlickie	0,54
3.	Gorlice (m)	0,10	4.	Sękowa	0,42
4.	Uście Gorlickie	0,09		Moszczonica	0,42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 41. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Mszana Dolna (m)	0,24	1.	Tymbark	1,07
2.	Słopnice	0,20	2.	Słopnice	1,04
3.	Limanowa	0,13	3.	Limanowa	0,88
	Kamienica	0,13	4.	Łukowica	0,83
4.	Limanowa (m)	0,11	5.	Mszana Dolna (m)	0,74

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 42. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Grybów	0,15	1.	Piwniczna-Zdrój	0,87
	Stary Sącz	0,15	2.	Grybów	0,79
2.	Kamionka Wielka	0,12	3.	Łososina Dolna	0,65
	Piwniczna-Zdrój	0,12		Łącko	0,65
3.	Łososina Dolna	0,10	4.	Korzenna	0,62

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

W roku 2016 największy udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem (Tab. 39) odnotowano w gminie miejskiej Mszana Dolna, w której wysokość omawianego wskaźnika kształtowała się na poziomie 0,24. Kolejne miejsce zajęła gmina Słopnice ze wskaźnikiem o 0,04 niższym od najwyższego. Były to jedyne jednostki, w przypadku których wysokość wskaźnika osiągnęła (lub przekroczyła) poziom 0,2. W odniesieniu do pozostałych ośmiu jednostek zaliczonych do grupy liderów, uzyskane wyniki były porównywalne i mieściły się w przedziale 0,12-0,15. Porównując uzyskane wyniki do lat wcześniejszych (2013-2015) można zauważyć pewne zmiany w grupie liderów rankingu. Zmieniła się bowiem połowa składu „czołowej dziesiątki” (w roku 2015 w tej grupie znalazły się także: Kamienica, Kamionka Wielka, miasto Mszana Dolna, Sękowa i Stary Sącz). W grupie liderów w roku 2016 dominowały jednostki z powiatu nowosądeckiego (5) i limanowskiego (4). Powiat gorlicki reprezentowała tylko jedna gmina. Należy także nadmienić, iż znacząco obniżyły się wartości omawianego wskaźnika w poszczególnych jednostkach. Warto podkreślić, że w latach 2013-2015 udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem był (w przypadku wszystkich jednostek z grupy liderów) w każdym roku wyższy niż 0,2. Równocześnie różnice pomiędzy wynikami uzyskiwanymi przez jednostki na pierwszych i ostatnich miejscach były kilkukrotne (w roku 2016 jest to dwukrotność).

Duże zróżnicowanie w grupie liderów miało miejsce również w przypadku dynamiki zmian omawianego wskaźnika. W roku 2016 pierwsze miejsce przypadło gminie Gorlice, której wynik (1,77) był znacząco wyższy od wyników uzyskanych przez kolejne jednostki w grupie liderów

(Tymbark – 1,07, Słopnice – 1,04). W samej grupie liderów nastąpiła prawie całkowita „wymiana” liderów. W porównaniu do roku 2015 w grupie tej pozostała tylko Mszana Dolna (miasto). „Czołową dziesiątkę” w roku 2016 tworzą przede wszystkim gminy powiatu limanowskiego (5) i nowosądeckiego (4). Z powiatu gorlickiego do grupy liderów zakwalifikowała się tylko jedna jednostka. Odnosząc uzyskane wyniki do analiz za lata 2013-2015 można zauważyć także różnice w rozpiętości wartości wskaźnika. W roku 2013, 2015 i 2016 wartości graniczne (dla pierwszego i dziesiątego miejsca) różniły się 2-3 razy, natomiast w roku 2014 różnica ta była znacząco większa (na poziomie prawie 3,9).

3.2. Wydatki majątkowe per capita

Wydatki majątkowe per capita to wskaźnik, który wyrażony jest jako iloraz wielkości wydatków majątkowych, poniesionych przez daną jednostkę samorządu terytorialnego i liczby jej mieszkańców.

Tab. 43. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Słopnice	990	1.	Gorlice	2,35
2.	Mszana Dolna (m)	978	2.	Słopnice	1,35
3.	Grybów	662		Tymbark	1,35
4.	Stary Sącz	581	3.	Limanowa	1,18
5.	Kamienica	541	4.	Łukowica	1,04
6.	Sękowa	527	5.	Piwniczna-Zdrój	1,02
7.	Piwniczna-Zdrój	503	6.	Grybów	0,97
8.	Uście Gorlickie	502	7.	Łososina Dolna	0,82
9.	Limanowa (m)	484		Mszana Dolna (m)	0,82
10.	Kamionka Wielka	483	8.	Łącko	0,81

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 44. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Sękowa	527	1.	Gorlice	2,35
2.	Uście Gorlickie	502	2.	Biecz	0,66
3.	Gorlice	480	3.	Uście Gorlickie	0,63
4.	Biecz	410	4.	Moszczenica	0,50
5.	Bobowa	338	5.	Bobowa	0,46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 45. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Słopnice	990	1.	Słopnice	1,35
2.	Mszana Dolna (m)	978		Tymbark	1,35
3.	Kamienica	541	2.	Limanowa	1,18
4.	Limanowa (m)	484	3.	Łukowica	1,04
5.	Limanowa	470	4.	Mszana Dolna (m)	0,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 46. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Grybów	662	1.	Piwniczna-Zdrój	1,02
2.	Stary Sącz	581	2.	Grybów	0,97
3.	Piwniczna-Zdrój	503	3.	Łososina Dolna	0,82
4.	Kamionka Wielka	483	4.	Łącko	0,81
5.	Krynica-Zdrój	480	5.	Korzenna	0,76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analizując wielkość wydatków majątkowych na mieszkańca w 2016 roku (Tab.43) w gminach Sądeckich można zauważyć, że wyraźnie wyróżniają się dwie grupy jednostek. Dwa pierwsze miejsca zajmują gmina wiejska Słopnice (990 zł) i gmina miejska Mszana Dolna (978 zł). Wartości wskaźników uzyskane przez te jednostki są dużo wyższe, niż w przypadku pozostałych gmin znajdujących się w gronie liderów klasyfikacji. Gmina wiejska Grybów, która zajęła trzecią lokatę, uzyskała wynik o przeszło 300 zł niższy (662 zł), a wartości wskaźnika uzyskane przez pozostałe jednostki kształtują się na poziomie niższym niż 600 zł. Przedstawione w niniejszym opracowaniu wyniki odnoszące się do wydatków majątkowych per capita były w 2016 roku relatywnie niższe, niż w latach wcześniejszych (2013-2015). Należy także wspomnieć, iż w 2016 roku w gronie liderów zestawienia pojawiło się aż siedem nowych jednostek (z ubiegłorocznej „pierwszej dziesiątki” pozostały jedynie gminy: Kamienica, Sękowa i Stary Sącz). Obecną grupę liderów tworzą przede wszystkim gminy z powiatu limanowskiego i nowosądeckiego (po cztery jednostki), natomiast powiat gorlicki reprezentowany jest przez dwie jednostki.

Dokonując analizy dynamiki zmian wskaźnika wydatków majątkowych (w przeliczeniu na mieszkańca) można zauważyć, iż w obszarze tym miała miejsce duża rotacja. Pierwsze miejsce w ogólnym zestawieniu objęła gmina Gorlice, w której omawiane wydatki wzrosły w 2016 roku e stosunku do 2015 aż o 135%. Kolejną (drugą) pozycję w klasyfikacji objęły ex aequo gmina Słopnice oraz Tymbark, które w analizowanym okresie (2016:2015) zwiększyły wartość wydatków majątkowych per capita o 35%. Trzecią zaś lokatę w zestawieniu uzyskała w 2016 roku gmina Limanowa,

w której wskazane wydatki wynosiły 18% więcej, niż w poprzednim (2015) roku.

Zauważa się także, że w grupie liderów pojawiło się dziewięć nowych jednostek, a jedyną jednostką samorządu terytorialnego, którą utrzymała się w czołówce względem 2015 roku, jest miasto Mszana Dolna, w której wydatki majątkowe per capita zmniejszyły się w omawianym okresie o 18%. Warto jednak podkreślić, że już w latach wcześniejszych (2013 i 2014 roku) odnotowywano stosunkowo duże zmiany względem zajmowanych miejsc w klasyfikacji przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego. W „pierwszej dziesiątce” zestawienia w roku 2016 przeważały gminy z powiatu limanowskiego (5) i powiatu nowosądeckiego (4). Powiat gorlicki reprezentuje jedna gmina.

3.3. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia

Wykorzystany w ocenie skorygowany wskaźnik został oparty na zależności, jaka zachodzi pomiędzy zrealizowanymi w danym roku budżetowym w danej jednostce wydatkami majątkowymi a wydatkami na obsługę zadłużenia. Należy dodać, że wydatki na obsługę zadłużenia obejmują w szczególności wydatki z tytułu oprocentowania i dyskonta od wyemitowanych papierów wartościowych, oprocentowania zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wypłat związanych z udzieleniem przez jednostkę samorządu poręczeniami i gwarancjami.

Przy dokonywaniu oceny aktywności gmin w latach wcześniejszych wskaźnik poddawany był korekcie uwzględniającej dopuszczalny prawem poziom wydatków na obsługę zadłużenia (15%). Od roku 2014 wspomniane ograniczenie przestało obowiązywać i zostało zastąpione tzw. indywidualnym wskaźnikiem zadłużenia. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę głównie walor porównawczy, postanowiono nie dokonywać modyfikacji wskaźnika, podtrzymując jego dotychczasową formułę. Wyższa wartość wskaźnika wskazuje na korzystniejszą sytuację jednostki samorządu terytorialnego.

Tab. 47. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Grybów	0,1500
2.	Łukowica	0,1495
	Kamienica	0,1495
3.	Nawojowa	0,1480
4.	Stary Sącz	0,1473
5.	Słupnice	0,1464
6.	Korzenna	0,1454
7.	Kamionka Wielka	0,1425
8.	Łososina Dolna	0,1424
9.	Mszana Dolna (m)	0,1418

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice	0,0115
2.	Piwniczna-Zdrój	0,0085
3.	Tymbark	0,0059
4.	Limanowa	0,0053
5.	Kamienica	0,0025
6.	Łącko	0,0024
7.	Łososina Dolna	0,0022
8.	Uście Gorlickie	0,0008
9.	Korzenna	0,0006
	Gródek nad Dunajcem	0,0006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 48. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Sękowa	0,1405		1.	Gorlice	0,0115
2.	Gorlice	0,1395		2.	Uście Gorlickie	0,0008
3.	Łużna	0,1357		3.	Sękowa	-0,0015
4.	Bobowa	0,1340		4.	Biecz	-0,0016
5.	Gorlice (m)	0,1297		5.	Moszczenica	-0,0023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 49. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Łukowica	0,1495		1.	Tymbark	0,0059
	Kamienica	0,1495		2.	Limanowa	0,0053
2.	Słopnice	0,1464		3.	Kamienica	0,0025
3.	Mszana Dolna (m)	0,1418		4.	Niedźwiedz	0,0004
4.	Limanowa	0,1399			Mszana Dolna	0,0004

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 50. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Grybów	0,1500		1.	Piwniczna-Zdrój	0,0085
2.	Nawojowa	0,1480		2.	Łącko	0,0024
3.	Stary Sącz	0,1473		3.	Łososina Dolna	0,0022
4.	Korzenna	0,1454		4.	Korzenna	0,0006
5.	Kamionka Wielka	0,1425			Gródek nad Dunajcem	0,0006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Wartości skorygowanego wskaźnika relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia dla gmin Subregionu Sądeckiego w roku 2016, podobnie jak w latach 2013-2015, wykazywały stosunkowo niewielkie różnicowanie (0,1418-0,1500). Na pozycji lidera utrzymała się gmina Grybów z wynikiem 0,1500 (bez zmian w stosunku do lat 2013-2015). Nieco niższy poziom wskaźnika uzyskały gminy: Łukowica oraz Kamienica. W grupie liderów znalazło się sześć gmin z powiatu nowosądeckiego oraz cztery z powiatu limanowskiego.

Analizując wartości wskaźnika dynamiki zmian należy zauważyć, że cechował się on, podobnie jak w latach 2013-2015, nieznacznym zróżnicowaniem. Wartości uzyskane przez gminy, które

w 2016 roku znalazły się w gronie liderów, mieściły się w przedziale od 0,0006 do 0,0115. W grupie dziesięciu najlepszych gmin Sądeckizny – w stosunku do 2015 roku – powtórzyły się tylko dwie jednostki, a mianowicie Uście Gorlickie i Gródek nad Dunajcem. W zestawieniu za rok 2016, pierwsze miejsce zajęła gmina Gorlice, drugie Piwniczna-Zdrój, a trzecie Tymbark. Przypomnieć należy, że pierwsze miejsce w zestawieniu za 2015 rok uzyskało miasto Grybów z wynikiem 0,0289. Wratro dodać, że w „czołowej dziesiątce” w roku 2016 znalazło się pięć gmin z powiatu nowosądeckiego, dwie z powiatu limanowskiego oraz dwie gminy z powiatu gorlickiego.

3.4. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego, w tym wydatki ponoszone w zakresie transportu oraz łączności, można podzielić na bieżące oraz majątkowe (inwestycyjne). Natomiast grupowanie dochodów i wydatków, przychodów i rozchodów według jednolitych kryteriów umożliwia obowiązująca klasyfikacja budżetowa. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów⁹ omawiana grupa wydatków sklasyfikowana jest w Dziale 600 – Transport i łączność.

W przygotowanej ocenie aktywności gmin Subregionu Sądeckiego wykorzystano wskaźnik wydatków majątkowych na transport i łączność per capita, stanowiący iloraz wysokości poniesionych przez gminę wydatków i liczby jej mieszkańców.

Tab. 51. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Piwniczna-Zdrój	305	1.	Piwniczna-Zdrój	197,15
2.	Słupnice	291	2.	Tymbark	109,74
3.	Tymbark	251	3.	Krynica-Zdrój	38,58
4.	Gorlice (m)	228	4.	Mszana Dolna (m)	22,68
5.	Łącko	216	5.	Łącko	17,33
6.	Limanowa (m)	206	6.	Jodłownik	15,85
7.	Limanowa	197	7.	Gorlice	14,02
8.	Uście Gorlickie	185	8.	Grybów (m)	12,36
9.	Biecz	167	9.	Dobra	12,00
10.	Podegrodzie	156	10.	Rytró	4,90

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

9. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. 2010, Nr 38, poz. 207 z późn. zm.).

Tab.52. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	228		1.	Gorlice	14,02
2.	Uście Gorlickie	185		2.	Bobowa	-32,03
3.	Biecz	167		3.	Lipinki	-34,71
4.	Sękowa	141		4.	Moszczenica	-57,75
5.	Gorlice	84		5.	Uście Gorlickie	-95,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 53. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Słupnice	291		1.	Tymbark	109,74
2.	Tymbark	251		2.	Mszana Dolna (m)	22,68
3.	Limanowa (m)	206		3.	Jodłownik	15,85
4.	Limanowa	197		4.	Dobra	12,00
5.	Niedźwiedz	147		5.	Łukowica	-23,26

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 54. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Piwniczna-Zdrój	305		1.	Piwniczna-Zdrój	197,15
2.	Łącko	216		2.	Krynica-Zdrój	38,58
3.	Podegrodzie	156		3.	Łącko	17,33
4.	Stary Sącz	148		4.	Grybów (m)	12,36
5.	Korzenna	129		5.	Rytró	4,90

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Przeprowadzona analiza wydatków gmin Subregionu Sądeckiego na transport i łączność per capita w roku 2016 wykazała, że wydatki te w przypadku dziesięciu jednostek, znajdujących się w gronie liderów, mieściły się w przedziale od 156 zł do 305 zł. Należy zauważyć, że kwoty omawianych wydatków w 2016 roku były zdecydowanie niższe od wydatków ponoszonych na ten cel w latach 2013-2015.

Najwyższy poziom wydatków w omawianym dziale klasyfikacji budżetowej wystąpił w gminie Piwniczna-Zdrój, dzięki czemu miasto znacząco awansowało w zestawieniu w porównaniu

do okresu 2014-2015. Drugą pozycję (291 zł), z wynikiem niższym od najwyższego o 14 zł, uzyskała gmina Słopnice, powracając do grupy liderów zestawienia i awansując o siedem miejsc w stosunku do lat 2013 i 2014. Trzecią lokatę uzyskała natomiast z kwotą 251 zł gmina Tymbark, która znajdowała się w 2013 i 2015 roku poza gronem liderów zestawienia, a w porównaniu do 2014 roku awansowała o dwa miejsca w ogólnej klasyfikacji. Kolejną (czwartą) pozycję w rankingu uzyskało miasto Gorlice, w którym kwota wydatków na transport i łączność w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 228 zł. Z kolei piąte miejsce zajęła, z wynikiem 216 zł, gmina Łącko, w której poziom analizowanych wydatków był jedynie o 10 zł wyższy niż w gminie miejskiej Limanowa, zajmującej szóstą lokatę w ogólnym zestawieniu. Jednostką samorządu terytorialnego, która na realizację zadań w omawianym zakresie przeznaczyła w 2016 roku mniej niż 200 zł, okazała się gmina Limanowa (197 zł), która ostatecznie uzyskała siódme miejsce w klasyfikacji. Ostatnie trzy miejsca w „pierwszej dziesiątce” zestawienia zajęły kolejno gminy: Uście Gorlickie (185 zł), Biecz (167 zł) oraz Podegrodzie z kwotą 156 zł.

Analizując dynamikę zmian wydatków na transport i łączność per capita, należy zauważyć, że najwyższym wskaźnikiem przyrostu charakteryzowała się gmina Piwniczna-Zdrój (197,15). Gmina ta w 2016 roku w omawianym dziale zrealizowała wydatki w kwocie zdecydowanie wyższej niż w roku 2015 i 2014, kiedy pod względem dynamiki zmian nie zajmowała miejsca w „pierwszej dziesiątce” zestawienia. Tak znaczący przyrost wydatków był wystarczający, by jednostka ta awansowała do grona liderów w klasyfikacji. Kolejne (drugie) miejsce, pod względem dynamiki zmian, zajęła gmina Tymbark (109,74), która dzięki zwiększeniu omawianych wydatków znalazła się na trzecim miejscu w ogólnej klasyfikacji. Trzecim pod względem wielkości wskaźnikiem dynamiki w tym zakresie cechowała się także gmina Krynica-Zdrój, która pomimo trzeciej lokaty w zakresie wskaźnika przyrostu, w ogólnym zestawieniu znalazła się poza gronem liderów rankingu. O blisko 23% wzrosła natomiast wartość wydatków na transport i łączność w gminie miejskiej Mszana Dolna, zajmująca czwarte miejsce w klasyfikacji. Zwiększenie poziomu wydatków majątkowych na transport i łączność w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano także w sześciu innych gminach, takich jak: Łącko, Jodłownik, Gorlice, Grybów (miasto), Dobra, a także Rytro (zwiększenie wydatków w tych gminach wynosiło między 17,33-12,00%).

Warto zauważyć, że jedynie w przypadku trzech jednostek, które znalazły się w „pierwszej dziesiątce” w rankingu (pod względem dynamiki zmian), omawiany wskaźnik przysrostu stanowił rzeczywiste odzwierciedlenie uzyskanego wysokiego miejsca w ogólnej klasyfikacji. Są nimi gminy: Piwniczna-Zdrój, Tymbark oraz Łącko.

3.5. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita

Wydatki majątkowe ponoszone przez jednostki samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie stanowią istotny element rozwoju kapitału ludzkiego w gminie. Władze lokalne, mając świadomość, iż od rozwoju potencjału młodego pokolenia zależy przyszłość nie tylko danej gminy, ale całego kraju, starają się zapewnić jak najwyższy poziom usług edukacyjnych. Zadania te realizowane są poprzez zapewnienie odpowiedniej bazy materialnej placówek oświatowych, jak również poprzez właściwą organizację procesu kształcenia, wychowania i opieki. Realizując

te zadania władze ponoszą wydatki, które można podzielić na wydatki bieżące oraz wydatki majątkowe (w tym wydatki inwestycyjne). W grupie wydatków bieżących mieszczą się wydatki przeznaczone na wynagrodzenia oraz uposażenia osób zatrudnionych, składki naliczane od wynagrodzeń i uposażeń, zakupy towarów i usług, koszty utrzymania oraz inne wydatki wynikające z realizacji zadań statutowych. Natomiast wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie związane są z szeroko rozumianymi inwestycjami w kapitał ludzki.

W analizie wykorzystano wskaźnik wydatków majątkowych na oświatę i wychowanie per capita, który stanowi iloraz wysokości poniesionych przez gminę wydatków i liczby jej mieszkańców.

Tab. 55. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Łukowica	228,45	1.	Kamionka Wielka	175,22
2.	Kamionka Wielka	195,12	2.	Uście Gorlickie	154,42
3.	Uście Gorlickie	191,06	3.	Limanowa (m)	58,01
4.	Kamienica	155,49	4.	Kamienica	56,16
5.	Łososina Dolna	110,95	5.	Łososina Dolna	48,25
6.	Podegrodzie	87,20	6.	Podegrodzie	47,12
7.	Limanowa (m)	81,51	7.	Limanowa	36,96
8.	Limanowa	68,85	8.	Korzenna	35,46
9.	Korzenna	54,93	9.	Chełmiec	18,50
10.	Laskowa	51,78	10.	Muszyna	17,36

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 56. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Uście Gorlickie	191,06	1.	Uście Gorlickie	154,42
2.	Biecz	11,34	2.	Bobowa	4,64
3.	Sękowa	11,05	3.	Ropa	2,18
4.	Gorlice (m)	7,85	4.	Moszczenica	0,73
5.	Bobowa	5,83	5.	Gorlice	-1,71

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 57. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Łukowica	228,45		1.	Limanowa (m)	58,01
2.	Kamienica	155,49		2.	Kamienica	56,16
3.	Limanowa (m)	81,51		3.	Limanowa	36,96
4.	Limanowa	68,85		4.	Laskowa	16,23
5.	Laskowa	51,78		5.	Dobra	11,91

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 58. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Kamionka Wielka	195,12		1.	Kamionka Wielka	175,22
2.	Łososina Dolna	110,95		2.	Łososina Dolna	48,25
3.	Podegrodzie	87,20		3.	Podegrodzie	47,12
4.	Korzenna	54,93		4.	Korzenna	35,46
5.	Grybów	49,92		5.	Chełmiec	18,50

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Dokonując oceny wydatków na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na jednego mieszkańca, ponoszonych w 2016 roku przez 39 gmin Subregionu Sądeckiego, można dostrzec wyraźne rozbieżności w ich poziomie. Gminą, która w 2016 roku poniosła najwyższe wydatki na oświatę i wychowanie per capita, była gmina Łukowica (228,45 zł). W 2015 roku gmina ta zajęła drugie miejsce w tej kategorii. Drugie miejsce w zestawieniu zajęła gmina Kamionka Wielka z wartością wskaźnika 195,12 zł, natomiast trzecią lokatę uzyskało Uście Gorlickie (191,06 zł). Kolejno miejsca czwarte i piąte zajęły gminy: Kamienica (155,49 zł) oraz Łososina Dolna (110,95 zł). Natomiast miejsca od szóstego do dziewiątego zajęły kolejno gminy: Podegrodzie, Limanowa (miasto), Limanowa, Korzenna i Laskowa, dla których wartość wskaźnika w omawianej kategorii mieściła się w przedziale od 87,20 zł do 54,93 zł. Badając wyniki, uzyskane przez gminy na przestrzeni czterech lat tj. od 2013 do 2016 roku, dostrzega się wyraźne zróżnicowanie w poziomie wydatków oraz kolejności gmin w rankingu w ramach tej kategorii wskaźnika. Warto przypomnieć, że liderem w 2015 roku była gmina Nawojowa, dla której wartość wskaźnika wyniosła wówczas 506,04 zł, co oznacza, że była prawie dwa razy wyższa od wartości, jaką uzyskał tegoroczny lider. Gmina ta w roku 2016 nie znalazła się w gronie liderów tej kategorii.

Analizując dynamikę zmian w wysokościach wydatków majątkowych ponoszonych przez badane jednostki samorządu na oświatę i wychowanie per capita w roku 2016, można dostrzec

również znaczące rozbieżności. Gminą, która osiągnęła największy bezwzględny przyrost wartości wskaźnika, jest Kamionka Wielka (175,22). Nieznacznie niższą wartość wskaźnika osiągnęło Uście Gorlickie uplasowując się na drugiej pozycji w ramach tej kategorii wskaźnika. Kolejno trzecie i czwarte miejsce zajęło miasto Limanowa i gmina Kamienica z wartościami ponad trzykrotnie niższymi od lidera, czyli odpowiednio 58,01 i 56,16. Wartości wskaźnika na poziomie przekraczającym 30 uzyskały gminy: Limanowa i Korzena, zajmując tym samym pozycję siódmą i ósmą. Natomiast gminy Chełmiec i Muszyna, zamykające dziesiątkę liderów tej kategorii osiągnęły wskaźnik niespełna 20.

3.6. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita

Jednym z istotnych zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego jest prowadzenie efektywnej polityki mieszkaniowej, która ukierunkowana jest na zaspokojenie potrzeb mieszkańców wspólnoty samorządowej i wyznacza kierunki, jak również sposoby realizacji wyznaczonych celów w omawianej dziedzinie. Polityka mieszkaniowa, która realizowana jest obecnie w głównej mierze przez samorządy gminne, ma prowadzić do racjonalnego gospodarowania i utrzymania istniejących zasobów mieszkaniowych oraz wspierania rozwoju budownictwa mieszkaniowego. Odnosząc się do szczegółowych celów polityki mieszkaniowej prowadzonej przez gminy, warto zauważyć, że jest ona ukierunkowana między innymi na zwiększenie efektów rzeczowych budownictwa mieszkaniowego, zapewnienie schronienia najuboższym oraz poprawę stanu technicznego istniejących zasobów mieszkaniowych.

Jednostki samorządu terytorialnego, prowadząc lokalną politykę mieszkaniową, mają do dyspozycji szereg instrumentów, wykorzystywanych w zależności od występujących potrzeb i uwarunkowań rozwojowych. Zalicza się do nich w szczególności instrumenty administracyjno-prawne, ekonomiczne i ekonomiczno-społeczne.

W celu dokonania analizy kształtowania się wydatków na gospodarkę mieszkaniową poszczególnych gmin w badaniu wykorzystano wskaźnik liczony jako iloraz wysokości poniesionych przez daną jednostkę wydatków i liczby mieszkańców gminy.

Tab. 59. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Krynica-Zdrój	120,88	1.	Muszyna	80,60
2.	Muszyna	113,16	2.	Stary Sącz	79,54
3.	Stary Sącz	81,68	3.	Krynica-Zdrój	56,47
4.	Kamienica	76,59	4.	Kamienica	50,20
5.	Słopnice	76,42	5.	Słopnice	44,74
6.	Laskowa	52,19	6.	Mszana Dolna (m)	40,21
7.	Limanowa (m)	45,77	7.	Korzenna	36,16
8.	Korzenna	43,35	8.	Grybów	33,96
9.	Grybów	42,86	9.	Łącko	26,15
10.	Mszana Dolna (m)	40,78	10.	Nowy Sącz	22,80

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 60. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Moszczenica	35,83	1.	Biecz	8,67
2.	Sękowa	21,43	2.	Łużna	8,56
3.	Biecz	18,62	3.	Moszczenica	6,00
4.	Ropa	15,84	4.	Gorlice (m)	2,40
5.	Bobowa	13,20	5.	Lipinki	2,32

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 61. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Kamienica	76,59	1.	Kamienica	50,20
2.	Słopnice	76,42	2.	Słopnice	44,74
3.	Laskowa	52,19	3.	Mszana Dolna (m)	40,21
4.	Limanowa (m)	45,77	4.	Limanowa	15,50
5.	Mszana Dolna (m)	40,78	5.	Limanowa (m)	9,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 62. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Krynica-Zdrój	120,88		1.	Muszyna	80,60
2.	Muszyna	113,16		2.	Stary Sącz	79,54
3.	Stary Sącz	81,68		3.	Krynica-Zdrój	56,47
4.	Korzenna	43,35		4.	Korzenna	36,16
5.	Grybów	42,86		5.	Grybów	33,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Przeprowadzona analiza wydatków na gospodarkę mieszkaniową per capita, poniesionych przez 39 gmin Subregionu Sądeckiego, wykazała znaczne zróżnicowanie pod względem kwot przeznaczanych na realizację zadań w tym zakresie w poszczególnych jednostkach. Wartość wskaźnika w odniesieniu do gmin znajdujących się w „pierwszej dziesiątce” zestawienia kształtowała się w przedziale od 42,78 zł do 120,88 zł.

Pierwsze miejsce pod względem wysokości analizowanych wydatków zajęła gmina Krynica-Zdrój, która z kwotą 120,88 zł awansowała względem 2015 roku o cztery miejsca w zestawieniu, a w odniesieniu do roku 2013 o jedną pozycję w rankingu (w roku 2014 gmina znajdowała się poza gronem liderów w klasyfikacji). Na drugiej pozycji (awansując o osiem miejsc w porównaniu do 2015 roku oraz o dwie lokaty w stosunku do roku 2013) z kwotą o 7,72 zł niższą od najwyższej znalazła się gmina Muszyna, która na gospodarkę mieszkaniową per capita przeznaczyła w 2016 roku 113,16 zł. Nie świadczy to jednak tylko o zwiększeniu wartości omawianych wydatków ponoszonych przez tą gminę, a o znacznym ich zmniejszeniu przez pozostałe badane jednostki samorządu terytorialnego. Kolejną (trzecią) lokatę uzyskała natomiast gmina Stary Sącz, w której w roku 2016 kwota wydatków na gospodarkę mieszkaniową per capita kształtowała się na poziomie 81,68 zł. Warto dodać, że gmina ta po raz pierwszy od 2014 roku uzyskała miejsce w „pierwszej dziesiątce” klasyfikacji. Następne cztery pozycje, z kwotą przekraczającą 50 zł, przypadły kolejno gminom: Kamienica (76,59 zł), Słopnice (76,42), a także Laskowa (52,19 zł). Wyraźnie niższe wartości omawianych wydatków wykazały w analizowanym okresie jednostki, które zajęły cztery ostatnie miejsca. Należą do nich gminy: Limanowa (miasto) z wynikiem 45,77 zł, Korzenna z kwotą 43,35 zł, Grybów z wartością 42,86 zł oraz Mszana Dolna (miasto), w której wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita były niższe od najwyższych o 80,10 zł i wyniosły 40,78 zł. Porównując wyniki uzyskane przez gminy z „pierwszej dziesiątki”, można zauważyć, że grupę liderów zdominowały gminy z powiatu limanowskiego.

Analizując dynamikę zmian wydatków na gospodarkę mieszkaniową per capita, należy podkreślić, że we wszystkich badanych jednostkach samorządu terytorialnego zaobserwowano zwiększenie wartości wydatków przeznaczanych na ten cel w 2016 roku. Najwyższy wskaźnik przyrostu osiągnęła w tym obszarze gmina Muszyna, w przypadku której kwota omawianych

wydatków zwiększyła się w 2016 roku w porównaniu do roku 2015 o 80,60%. Drugie miejsce, pod względem wartości analizowanego wskaźnika, zajęła gmina Stary Sącz z wynikiem 79,54, natomiast trzecie uzyskała gmina Krynica-Zdrój, w przypadku której w 2016 roku wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita zwiększyły się o 56,47%. Czwartą lokatę w zestawieniu objęła z kolei z wynikiem 50,20% gmina Kaniénica.

Dalsze miejsca w klasyfikacji zajęły jednostki, w których w 2016 w stosunku do roku 2015 odnotowano zwiększenie wydatków na gospodarkę mieszkaniową na 1 mieszkańca poniżej 50%. Należą do nich kolejno gminy: Słupnice, miasto Mszana Dolna, Korzenna, Grybów, Łącko oraz miasto Nowy Sącz, które w 2016 roku w stosunku do roku 2015 zwiększyło wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita o niespełna 23%.

3.7. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita

Celem lokalnej gospodarki komunalnej jest zaspokojenie bieżących potrzeb społeczności lokalnej w sposób nieprzerwany i bieżący w zakresie zadań o charakterze użyteczności publicznej. Z uwagi, iż jednostki samorządu terytorialnego w kwestii ustalania zasad oraz form prowadzenia gospodarki komunalnej (w tym jej finansowania) posiadają dość dużą autonomię, którą zapewniają im regulacje prawne zawarte w ustawie o gospodarce komunalnej¹⁰, uznaje się, że gospodarka ta w głównej mierze jest prowadzona w ramach administracji zarządczej. Obejmuje ona trzy podstawowe obszary zadań własnych o charakterze gospodarczym, które może realizować zarówno za pomocą instrumentów właściwych prawu administracyjnemu, jak i za pomocą instytucji właściwych prawu cywilnemu. Do obszarów tych zalicza się¹¹:

- sferę gospodarki komunalnej w sensie ścisłym – rozumianą jako zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych (zadania użyteczności publicznej),
- interwencję na lokalnym rynku gospodarczym, zarówno ze względów społecznych, jak i dla ochrony interesów gospodarczych gminy, a także
- działania na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego.

Ochronę środowiska definiuje się natomiast jako podjęcie lub zaniechanie działań, umożliwiających zachowanie lub przywrócenie równowagi przyrodniczej. Wyraża się ona w szczególności w racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom, jak również przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego¹². Uprawnienia organów administracji publicznej szczebla gminnego, jak również wynikające z nich zadania wykonywane w zakresie ochrony środowiska, podlegają regulacjom zawartym niemal we wszystkich ustawach normujących kwestie ochrony środowiska naturalnego¹³.

10. Ustawa z 5 kwietnia 2017 r. o gospodarce komunalnej (Dz.U. 2017, poz. 827).

11. M. Kulesza, „Gospodarka komunalna – podstawy i mechanizmy prawne”, [w:] „Samorząd Terytorialny”, nr 7-8, 2012, s. 7-24.

12. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2017, Nr 0, poz. 519), art. 3, ust. 13.

13. Najistotniejsze regulacje, zarówno w odniesieniu do organu ustawodawczego, jak i wykonawczego gminy, znajdują się w ustawach: Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2017, Nr 0, poz. 519); Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2013, Nr 0, poz. 21 z późn.zm.); Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2004, Nr 92, poz. 880 z późn.zm.).

Wydatki na realizację zadań odnoszących się do gospodarki komunalnej i ochrony środowiska są istotnym elementem budżetu każdej gminy i obejmują wydatki przeznaczane między innymi na¹⁴:

- gospodarkę ściekową i ochronę wód,
- gospodarkę odpadami,
- oczyszczanie miast i wsi,
- utrzymanie zieleni w miastach i gminach,
- ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu,
- ochronę gleby i wód podziemnych,
- zmniejszenie hałasu i wibracji,
- ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- ochronę przed promieniowaniem jonizującym,
- Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- schroniska dla zwierząt,
- Inspekcję Ochrony Środowiska,
- oświetlenie ulic, placów i dróg, jak również
- realizację zadań związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną, z dochodów pochodzących z opłat i kar za korzystanie ze środowiska.

Wykorzystany w ocenie aktywności gmin Subregionu Sądeckiego wskaźnik został oparty na ilorazie wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w gminie oraz liczby jej mieszkańców.

Tab. 63. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Słupnice	382,95	1.	Słupnice	199,95
2.	Sękowa	224,56	2.	Tymbark	41,31
3.	Jodłownik	213,74	3.	Grybów (m)	36,42
4.	Krynica-Zdrój	181,14	4.	Nawojowa	20,23
5.	Stary Sącz	164,91	5.	Limanowa	5,97
6.	Łużna	146,65	6.	Nowy Sącz	4,85
7.	Mszana Dolna	141,10	7.	Gródek nad Dunajcem	2,71
8.	Kamienica	123,56	8.	Gorlice	2,38
9.	Niedźwiedz	103,87	9.	Rytko	0,00
10.	Mszana Dolna (m)	93,74	10.	Kamionka Wielka	-1,29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

14. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. 2010, Nr 38, poz. 207).

Tab. 64. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Sękowa	224,56		1.	Gorlice	2,38
2.	Łużna	146,65		2.	Gorlice (m)	-26,23
3.	Lipinki	33,77		3.	Bobowa	-75,77
4.	Gorlice (m)	30,27		4.	Łużna	-129,35
5.	Ropa	26,10		5.	Moszczenica	-190,56

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 65. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Słopnice	382,95		1.	Słopnice	199,95
2.	Jodłownik	213,74		2.	Tymbark	41,31
3.	Mszana Dolna	141,10		3.	Limanowa	5,97
4.	Kamienica	123,56		4.	Łukowica	-8,83
5.	Niedźwiedz	103,87		5.	Jodłownik	-62,98

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 66. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Krynica-Zdrój	181,14		1.	Grybów (m)	36,42
2.	Stary Sącz	164,91		2.	Nawojowa	20,23
3.	Nawojowa	40,85		3.	Nowy Sącz	4,85
4.	Grybów (m)	39,71		4.	Gródek nad Dunajcem	2,71
5.	Grybów	39,03		5.	Rytko	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w 39 gminach Subregionu Sądeckiego charakteryzowały się w 2016 roku wyraźnym zróżnicowaniem. Co więcej, należy zauważyć, że wysokość kwot przeznaczanych w 2016 roku na wskazany cel była zdecydowanie niższa niż w latach 2013-2015 i mieściła się w przypadku jednostek z „pierwszej dziesiątki” w przedziale 93,74-

382,95 zł. Dla porównania warto dodać, że w poprzednich latach przedział ten wynosił kolejno: w 2015 roku 276,72-778,96 zł, w 2014 roku 220-1535 zł, natomiast w 2013 roku 200-472 zł.

W grupie wszystkich analizowanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce pod względem wysokości omawianych wydatków w przeliczeniu na jednego mieszkańca zajęła gmina Słopnice, z kwotą 382,95 zł, awansując do grona liderów w klasyfikacji (w 2015 roku znajdowała się ona poza „pierwszą dziesiątką” rankingu). O 158,39 zł mniej wydała w tym obszarze gmina Sękowa, która w 2016 roku przeznaczyła na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (w przeliczeniu na mieszkańca) 224,56 zł, zajmując tym samym drugie miejsce w ogólnej klasyfikacji. Warto dodać, że jednostka ta po raz drugi znalazła się w „pierwszej dziesiątce” zestawienia (pomimo, że w odniesieniu do 2015 roku wartość wydatków na omawiany cel zmniejszyła się w tej gminie aż o 483,83 zł). W gronie liderów (po raz pierwszy od 2013 roku) znalazła się także gmina Jodłownik z wynikiem 213,74 zł (o 169,21 zł niższym od najwyższego), która zajęła trzecie miejsce w klasyfikacji. Na kolejnych dwóch pozycjach z relatywnie niższymi kwotami, lecz nadal przekraczającymi 150 zł na mieszkańca, znalazły się gminy: Krynica-Zdrój (181,14), oraz Łużna (146,65 zł). Następne miejsca w klasyfikacji zajęły gminy: Mszana Dolna (141,10 zł), Kamienica (123,56 zł) oraz Niedźwiedź (103,87 zł). Pierwszą dziesiątkę rankingu zamyka gmina miejska Mszana Dolna z kwotą 93,74 zł (o 289,21 zł niższą od najwyższej).

Analizując dynamikę zmian wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca należy zauważyć, iż pierwszą lokatę uzyskała gmina Słopnice (199,95). Warto wspomnieć, że omawiana gmina w 2015 roku również zajmowała pierwsze miejsce w omawianej klasyfikacji.

Zdecydowanie niższymi wartościami wskaźnika dynamiki cechowały się pozostałe gminy znajdujące się w „pierwszej dziesiątce” tego zestawienia. Uzyskane przez nie wartości wskazują jednak również na zwiększenia (w odniesieniu do lat 2013-2015) w zakresie omawianej grupy wydatków budżetowych gmin. Wśród nich należy wyróżnić gminy: Tymbark (drugie miejsce z wynikiem 41,31), miasto Grybów (trzecie miejsce z wartością wskaźnika 36,42) oraz Nawojowa (czwarta pozycja z wynikiem 20,23). Kolejne cztery miejsca w Subregionie Sądeckim zajęły natomiast gminy: Limanowa (5,97), Nowy Sącz (4,85), Gródek nad Dunajcem (2,71) i Gorlice (2,38). Kolejną (dziewiątą) pozycję w ogólnej klasyfikacji, ze wskaźnikiem przyrostu na poziomie 0,00%, zajęła gmina Ryto. „Pierwszą dziesiątkę” zestawienia zamyka natomiast gmina Kamionka, w której odnotowano spadek omawianych wydatków o 1,29% w stosunku do roku poprzedniego. Należy wskazać, że wśród gmin znajdujących się w pierwszej dziesiątce liderem pod względem wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska jest gmina Słopnice.

3.8. Środki unijne per capita

Pozyskiwanie przez jednostki samorządu terytorialnego (w tym gminy) zewnętrznych źródeł finansowania pochodzących z budżetu Unii Europejskiej znacząco zwiększa ich potencjał inwestycyjny, a tym samym przyczynia się do usprawnienia procesu zarządzania tymi jednostkami. Z kolei wysokość środków unijnych pozyskiwanych przez gminę (z których istotna część pochodzi z krajowych oraz regionalnych programów operacyjnych), jak również ich właściwe wykorzystanie,

w sposób pośredni ukazuje kreatywność władz lokalnych, a także umiejętność wykorzystywania pojawiających się szans nie tylko na realizację przedsięwzięć infrastrukturalnych, ale również projektów związanych z szeroko rozumianym rozwojem społeczności lokalnych.

W niniejszym badaniu wykorzystano wskaźnik środków unijnych per capita stanowiący iloraz wysokości pozyskanych przez gminę środków unijnych i liczby jej mieszkańców.

Tab. 67. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Chelmiec	400,91	1.	Gorlice	4,45
2.	Jodłownik	293,74	2.	Piwniczna-Zdrój	2,96
3.	Sękowa	283,80	3.	Rytro	2,91
4.	Muszyna	251,50	4.	Grybów (m)	2,58
5.	Piwniczna-Zdrój	212,21	5.	Mszana Dolna (m)	1,54
6.	Limanowa (m)	190,80	6.	Gródek nad Dunajcem	0,90
7.	Mszana Dolna (m)	156,40	7.	Jodłownik	0,79
8.	Niedźwiedź	144,95	8.	Niedźwiedź	0,66
9.	Kamienica	141,83	9.	Grybów	0,61
10.	Gródek nad Dunajcem	120,70	10.	Sękowa	0,59

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 68. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Sękowa	283,80	1.	Gorlice	4,45
2.	Moszczenica	61,07	2.	Sękowa	0,59
3.	Ropa	48,88	3.	Gorlice (m)	0,35
4.	Gorlice (m)	41,38	4.	Moszczenica	0,31
5.	Bobowa	37,67	5.	Bobowa	0,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 69. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Jodłownik	293,74		1.	Mszana Dolna (m)	1,54
2.	Limanowa (m)	190,80		2.	Jodłownik	0,79
3.	Mszana Dolna (m)	156,40		3.	Niedźwiedź	0,66
4.	Niedźwiedź	144,95		4.	Limanowa (m)	0,57
5.	Kamienica	141,83		5.	Mszana Dolna	0,47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.70. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Chełmiec	400,91		1.	Piwniczna-Zdrój	2,96
2.	Muszyna	251,50		2.	Rytro	2,91
3.	Piwniczna-Zdrój	212,21		3.	Grybów (m)	2,58
4.	Gródek nad Dunajcem	120,70		4.	Gródek nad Dunajcem	0,90
5.	Podegrodzie	102,83		5.	Grybów	0,61

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Omawiany wskaźnik charakteryzował się w 2016 roku znaczną rozbieżnością. Największą wartość omawianego wskaźnika (400,91 zł) osiągnęła w analizowanym okresie gmina Chełmiec, zajmując tym samym pierwsze miejsce wśród 39 badanych jednostek. Warto podkreślić, że gmina ta także po raz drugi znalazła się na pierwszym miejscu w ogólnej klasyfikacji. Kolejną pozycję w zakresie wysokości środków unijnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca zajęła gmina Jodłownik (293,74 zł), która po raz pierwszy od 2013 roku zajmowała miejsce w gronie liderów rankingu z kwotą niższą od najwyższej o 107,17 zł. Trzecią lokatę w rankingu (awansując o trzy pozycje w odniesieniu do 2015 i 2013 oraz sześć miejsc w stosunku do 2014 roku) pod względem pozyskanych środków unijnych zajęła gmina Sękowa z wynikiem 283,80 zł. Niewiele niższą kwotę pozyskanych środków unijnych odnotowała w 2016 roku gmina Muszyna (251,50 zł), znajdując się tym samym czwartą pozycję wśród badanych gmin.

Kolejne miejsca w grupie liderów rankingu, jednakże ze znacznie niższą wartością pozyskanych środków unijnych per capita (mieszczącą się w przedziale 212-120 zł), zajęły kolejno gminy: Piwniczna-Zdrój (212,21 zł), miasto Limanowa (190,80 zł), miasto Mszana Dolna (156,40 zł), Niedźwiedź (144,95 zł), Kamienica (141,83 zł) oraz Gródek nad Dunajcem z kwotą 120,70 zł (niższą od najwyższej aż o 280,21 zł).

Z punktu widzenia przyrostu pozyskanych środków unijnych na 1 mieszkańca, na pierwszym miejscu w ogólnej klasyfikacji znalazła się gmina Gorlice (4,45). Taki wynik może świadczyć między

innymi o zwiększającej się aktywności gminy w zakresie pozyskiwania dodatkowych (zewnętrznych) środków finansowych. Należy także zauważyć, że omawiana gmina, pomimo najwyższego wskaźnika przyrostu, nie znalazła się wśród liderów pod względem wysokości pozyskanych środków.

Relatywnie niższą dynamiką pod względem przyrostu wskaźnika pozyskanych środków unijnych per capita charakteryzowały się gminy: Piwniczna-Zdrój (drugie miejsce z wynikiem 2,96), Ryto (trzecie miejsce z wynikiem 2,91) oraz miasto Grybów (czwarta lokata z wynikiem 2,58). Piąte miejsce w Subregionie Sądeckim zajęła natomiast Mszana Dolna (miasto), w przypadku której wartość pozyskanych środków unijnych w przeliczeniu na mieszkańca zwiększyła się o 54%. Kolejną (szóstą) pozycję w ogólnej klasyfikacji, z wartością wskaźnika przyrostu świadczącym o zmniejszeniu wysokości środków unijnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca zajęła gmina Gródek nad Dunajcem (0,90). Pozostałe cztery miejsca w „pierwszej dziesiątce” pod względem dynamiki omawianego wskaźnika uzyskały kolejno gminy: Jodłownik (0,79), Niedźwiedź (0,66), Grybów (0,61), jak również Sękowa z wynikiem 0,59 (ponad czterokrotnie niższym od najwyższego). Warto dodać, że wśród analizowanych 39 gmin Subregionu Sądeckiego, jedynie pięć jednostek terytorialnych w 2016 roku charakteryzowało się zwiększeniem w zakresie pozyskania środków unijnych per capita. Pozostałe gminy cechowało zmniejszenie wartości omawianego wskaźnika, co z punktu widzenia aktywności można uznać za zjawisko niekorzystne.

4. Efekty polityki społecznej

4.1. Saldo migracji na 1000 mieszkańców

Procesy migracyjne – jako jeden z ważniejszych problemów współczesnego świata – stały się wyzwaniem dla władz nie tylko państwowych, ale i samorządowych. Władze lokalne mają świadomość znaczenia migracji ludności w kształtowaniu rozwoju demograficznego oraz gospodarczego danej jednostki. Odnosząc się do kondycji finansowej jednostek samorządu terytorialnego, zjawisko migracji może skutkować utratą części dochodów, które w głównej części będą dotyczyły udziału we wpływach z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych.

Procesy migracyjne stanowią istotny element stosunków ekonomicznych, które mają wpływ na wiele sfer życia społecznego. W opracowaniu wykorzystano wskaźnik salda migracji na 1000 mieszkańców, który oznacza przyrost/ubytek ludności danej gminy na skutek migracji, przypadający na 1000 mieszkańców.

Tab. 71. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Chełmiec	4,51	1.	Rytro	4,41
2.	Jodłownik	3,52	2.	Mszana Dolna	3,74
3.	Sękowa	2,40	3.	Łabowa	2,39
4.	Podegrodzie	2,02	4.	Bobowa	2,28
5.	Mszana Dolna	1,72	5.	Jodłownik	2,21
6.	Bobowa	1,24	6.	Korzenna	2,04
7.	Łabowa	1,01	7.	Łososina Dolna	1,97
8.	Słopnice	0,92	8.	Muszyna	1,44
9.	Korzenna	0,56	9.	Krynica-Zdrój	1,39
10.	Limanowa	0,48	10.	Limanowa (m)	1,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.72. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Sękowa	2,40	1.	Bobowa	2,28
2.	Bobowa	1,24	2.	Biecz	1,00
3.	Gorlice	-0,17	3.	Gorlice (m)	0,90
4.	Moszczenica	-0,20	4.	Uście Gorlickie	-0,42
5.	Biecz	-0,59	5.	Moszczenica	-0,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.73. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Jodłownik	3,52	1.	Mszana Dolna	3,74
2.	Mszana Dolna	1,72	2.	Jodłownik	2,21
3.	Słopnice	0,92	3.	Limanowa (m)	1,13
4.	Limanowa	0,48	4.	Laskowa	Laskowa
5.	Dobra	-0,10	5.	Łukowica	Łukowica

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.74. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Chelmiec	4,51		1.	Rytro	4,41
2.	Podegrodzie	2,02		2.	Łabowa	2,39
3.	Łabowa	1,01		3.	Korzenna	2,04
4.	Korzenna	0,56		4.	Łososina Dolna	1,97
5.	Nawojowa	0,47		5.	Muszyna	1,44

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Dokonując oceny salda migracji na 1000 mieszkańców w 2016 roku w badanych jednostkach Subregionu Sądeckiego, można dostrzec wyraźne zróżnicowanie w poziomie tego wskaźnika. Najwyższą wartością wskaźnika charakteryzowała się w analizowanym okresie gmina Chelmiec (4,51). Gmina ta w latach 2013-2016 zajmowała miejsce w w ogólnej klasyfikacji. Na kolejnym (drugim) miejscu z wartością wskaźnika 3,52 uplasowała się gmina Jodłownik, a miejsce trzecie zajęła gmina Sękowa, w przypadku której wskaźnik salda migracji na 1000 mieszkańców wyniósł 2,4. Warto podkreślić, że Sękowa w 2015 roku była liderem tej kategorii. W 2016 roku miejsce czwarte w klasyfikacji ogólnej, z wartością wskaźnika 2,02, zajęła gmina Podegrodzie. Mszana Dolna z wartością wskaźnika 1,72 zajęła piąte miejsce, a gmina Bobowa miejsce szóste (1,24). Kolejne miejsca wśród liderów klasyfikacji w Subregionie Sądeckim zajęły gminy: Łabowa (1,01), Słopnice (0,92), Korzenna (0,56) oraz Limanowa (0,48).

Analizując wartości wskaźnika dynamiki salda migracji w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, warto zauważyć, iż na pierwszym miejscu w tym zestawieniu uplasowała się gmina Rytro, z wartością przyrostu bezwzględnego 4,41. Jednostka ta – pomimo najwyższego wskaźnika bezwzględnego przyrostu – nie znalazła się wśród liderów gmin z największym wskaźnikiem salda migracji na 1000 mieszkańców. Wskaźnik przyrostu na poziomie 3,74 osiągnęła gmina Mszana Dolna, zajmując tym samym drugą lokatę. Miejsca od trzeciego do szóstego zajęły gminy z wartością przyrostu bezwzględnego powyżej 2 i były nimi kolejno: Łabowa (2,39), Bobowa (2,28), Jodłownik (2,21) i Korzenna (2,04). Miejsce siódme w rankingu zajęła Łososina Dolna z wartością przyrostu bezwzględnego 1,97, natomiast miejsce ósme przypadło gminie Muszyna, dla której wartość wskaźnika wyniosła 1,44. Grupę liderów zamykają gmina Krynica-Zdrój z wartością przyrostu 1,39 oraz miasto Limanowa (1,13).

4.2. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Poziom bezrobocia ma istotny wpływ na stan gospodarki oraz jest jednym z elementów, które mogą ją pobudzać bądź hamować. Bezrobocie stanowi również ważny problemem społeczny, gdyż – jeśli jest długotrwałe – ma wpływ na pogorszenie się sytuacji materialnej nie tylko bezrobotnego, ale również jego otoczenia.

Zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy za osobę bezrobotną uznaje się osobę¹⁵:

- niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej,
- zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub w danej służbie albo innej pracy zarobkowej, albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy,
- zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy,
- nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu programu nauczania tej szkoły lub w szkole wyższej, gdzie studiuje na studiach niestacjonarnych,
- zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy,
- poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

Stopa bezrobocia jest wielkością statystyczną, opisującą nasilenie zjawiska bezrobocia na danym obszarze. W niniejszym badaniu wykorzystano wskaźnik stopy bezrobocia rejestrowanego, który stanowi iloraz liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych i liczby ludności w wieku produkcyjnym w danej gminie.

Tab. 75. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Ropa	3,52	1.	Lipinki	0,59
2.	Uście Gorlickie	3,70		Łabowa	0,59
3.	Bobowa	4,00	2.	Tymbark	0,60
4.	Laskowa	4,19	3.	Bobowa	0,61
5.	Gródek nad Dunajcem	4,25	4.	Słopnice	0,63
	Korzenna	4,25		Limanowa	0,63
6.	Łabowa	4,50	5.	Korzenna	0,64
7.	Łososina Dolna	4,61		Łukowica	0,64
8.	Grybów	4,90	6.	Laskowa	0,65
9.	Lipinki	5,06		Niedźwiedz	0,65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS i PUP.

15. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U.17.60), art. 2 ust.2.

Tab. 76. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Ropa	3,52		1.	Lipinki	0,59
2.	Uście Gorlickie	3,70		2.	Bobowa	0,61
3.	Bobowa	4,00		3.	Biecz	0,69
4.	Lipinki	5,06			Sękowa	0,69
5.	Moszczenica	5,29		4.	Gorlice	0,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS i PUP.

Tab. 77. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Laskowa	4,19		1.	Tymbark	0,60
2.	Dobra	5,49		2.	Słopnice	0,63
3.	Słopnice	5,66			Limanowa	0,63
4.	Niedźwiedź	5,79		3.	Łukowica	0,64
5.	Jodłownik	5,84		4.	Laskowa	0,65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 78. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gródek nad Dunajcem	4,25		1.	Łabowa	0,59
	Korzenna	4,25		2.	Korzenna	0,64
2.	Łabowa	4,50		3.	Podegrodzie	0,66
3.	Łososina Dolna	4,61			Chełmiec	0,66
4.	Grybów	4,90		4.	Grybów	0,67

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS i PUP.

Jednostką, która w 2016 roku charakteryzowała się najniższą stopą bezrobocia rejestrowanego, spośród 39 gmin Subregionu Sądeckiego, była gmina Ropa, z wartością wskaźnika 3,52. Warte podkreślenia jest, że status lidera w tej kategorii gmina Ropa skutecznie utrzymuje trzeci rok z rzędu. Nieznacznie wyższy poziom bezrobocia odnotowano w gminie Uście Gorlickie (3,70). Również gmina Uście Gorlickie trzeci rok z rzędu zajmuje pozycję drugą tej kategorii. Gminy, które zajęły miejsca od trzeciego do ósmego, osiągnęły wartość wskaźnika powyżej 4 i były nimi odpowiednio gminy: Bobowa (4,00), Laskowa (4,19), Gródek nad Dunajcem (4,25), Korzenna (4,25), Łabowa (4,50), Łososina Dolna (4,61) i Grybów (4,90). Ostatnie miejsce w grupie liderów uzyskała natomiast gmina Lipinki ze stopą bezrobocia rejestrowanego równą 5,06.

Dokonując analizy dynamiki zmian stopy bezrobocia rejestrowanego, należy zauważyć, że gmina Lipinki i Łabowa wykazały w 2016 roku największe zmniejszenie stopy bezrobocia w stosunku do roku. Nieznacznie wyższe wartości wskaźnika dynamiki stopy bezrobocia uzyskały w 2016 roku gminy: Tymbark (0,60), Bobowa (0,61). Słopnice i Limanowa, które ex aequo zajęły miejsce czwarte z wartością wskaźnika 0,63 zmniejszyły w analizowanym okresie (2015-2016) poziom bezrobocia o 37%. Miejsce piąte oraz szóste również przypadło dwóm gminom: Korzennej i Łukowicy (0,64), a szóste gminom: Laskowa i Niedźwiedź (0,65). Badając poziom bezrobocia rejestrowanego należy pamiętać, że wskaźnik ten nie odzwierciedla rzeczywistych rozmiarów bezrobocia. Na rynku funkcjonują bowiem również osoby pozostające bez pracy, ale nie zarejestrowane w urzędach pracy. Jednocześnie pojawiają się także osoby, które pomimo pobierania zasiłku dla bezrobotnych podejmują pracę „na czarno”.

4.3. Wydatki na ochronę zdrowia per capita

Stan zdrowia jest najważniejszym czynnikiem mającym wpływ na jakość życia każdego człowieka oraz w istotny sposób oddziałującym na kształtowanie kapitału ludzkiego w danej gminie, a przez to poziomowi jej rozwoju gospodarczego. Zdrowie oraz jego ochrona odgrywają szczególną rolę w życiu każdego człowieka, stanowiąc tym samym istotny obszar funkcjonowania społeczeństwa. Nakłady, jakie ponoszą na ochronę zdrowia władze publiczne, na których spoczywają obowiązki związane z organizacją tego systemu, są jedną z miar oceny znaczenia poziomu ochrony zdrowia w danym regionie.

Wydatki na ochronę zdrowia jednostek samorządu terytorialnego obejmują wydatki bieżące oraz wydatki inwestycyjne, będące częścią wydatków powiązanych z ochroną zdrowia. Do wydatków, które powiązane są z ochroną zdrowia, a które nie stanowią nakładów na jego ochronę, wchodzi wydatki na badania i rozwój w dziedzinie ochrony zdrowia, kontroli żywności, higieny i wody pitnej, wydatki na szkolenia i kształcenie personelu medycznego, a także wydatki na usługi administracyjne odnoszące się do świadczeń powiązanych z ochroną zdrowia w ramach systemu zabezpieczenia społecznego, udzielanych osobom niepełnosprawnym lub innym wymagającym opieki.

W analizie wykorzystany został wskaźnik wydatków na ochronę zdrowia per capita, który jest ilorazem wydatków na ochronę zdrowia w danej gminie oraz liczby jej mieszkańców.

Tab. 79. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	56,53	1.	Laskowa	3,58
2.	Laskowa	50,28	2.	Limanowa (m)	2,13
3.	Limanowa (m)	45,58	3.	Słopnice	1,33
4.	Krynica-Zdrój	43,52	4.	Rytko	1,27
5.	Mszana Dolna (m)	29,80	5.	Uście Gorlickie	1,24
6.	Gorlice (m)	27,58	6.	Bobowa	1,20
7.	Piwniczna-Zdrój	24,22		Podegrodzie	1,20
8.	Grybów (m)	22,66	7.	Łużna	1,17
9.	Uście Gorlickie	18,37	8.	Łącko	1,16
10.	Muszyna	18,19		Biecz	1,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 80. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	27,58	1.	Uście Gorlickie	1,24
2.	Uście Gorlickie	18,37	2.	Bobowa	1,20
3.	Biecz	15,83	3.	Łużna	1,17
4.	Łużna	13,44	4.	Biecz	1,16
5.	Ropa	12,88	5.	Gorlice	1,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 81. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Laskowa	50,28	1.	Laskowa	3,58
2.	Limanowa (m)	45,58	2.	Limanowa (m)	2,13
3.	Mszana Dolna (m)	29,80	3.	Słopnice	1,33
4.	Tymbark	14,84	4.	Tymbark	1,04
5.	Dobra	14,34	5.	Kamienica	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 82. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika
1.	Nowy Sącz	56,53		1.	Rytró
2.	Krynica-Zdrój	43,52		2.	Podegrodzie
3.	Piwniczna-Zdrój	24,22		3.	Łącko
4.	Grybów (m)	22,66		4.	Stary Sącz
5.	Muszyna	18,19		5.	Korzenna

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Najwyższy poziom wydatków na ochronę zdrowia per capita (56,53 zł), wśród 39 badanych jednostek Subregionu Sądeckiego w 2016 roku odnotowano w Nowym Sączu. Warto podkreślić, że miasto Nowy Sącz jest liderem tej kategorii od 2013 roku. Jednak pomimo pozycji lidera z roku na rok miasto wydaje coraz mniej środków na ochronę zdrowia w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Drugie miejsce w rankingu zajęła gmina Laskowa z wydatkami na poziomie 50,28 zł. Należy zauważyć, że gmina Laskowa pierwszy raz od 2013 roku znalazła się w gronie liderów i od razu uplasowała się na drugiej lokacie. Miejsce trzecie zajęła Limanowa (miasto) z wydatkami na poziomie 45,58 zł. Kolejne (czwarte) miejsce zajęła Krynica-Zdrój z nieznacznie mniejszymi wydatkami (43,52 zł). Gminy, które w 2016 roku wydatkowały na ochronę zdrowia w przeliczeniu na jednego mieszkańca powyżej 22 zł, zajęły odpowiednio kolejne miejsca i były nimi: miasto Mszana Dolna (29,80 zł), miasto Gorlice (27,58 zł), Piwniczna-Zdrój (24,22 zł) oraz miasto Grybów (22,66 zł). Wydatki na ochronę zdrowia per capita powyżej 18 zł poniosły gminy Uście Gorlickie (18,37 zł) oraz Muszyna (18,19 zł), które zamykają grupę liderów tej kategorii.

Dokonując analizy dynamiki wydatków, jakie ponosiły gminy na ochronę zdrowia per capita, należy podkreślić, że najwyższy przyrost w tym obszarze uzyskała (podobnie jak w 2015 roku) gmina Laskowa (3,58). Miasto Limanowa z wartością wskaźnika 2,13 uplasowało się na miejscu drugim. Natomiast gminy, które osiągnęły kolejne pozycje w gronie dziesiątki liderów, uzyskały wartości wskaźnika powyżej 1, i były nimi kolejno gminy: Słupnice (1,33), Rytró (1,27), Uście Gorlickie (1,24), Bobowa (1,20), Podegrodzie (1,20), Łużna (1,17), Łącko (1,16) i Biecz (1,16).

4.4. Liczba organizacji pozarządowych (fundacje, stowarzyszenia) na 1000 mieszkańców

Rozwój gminy, jak również poprawa warunków życia jej mieszkańców, stanowi nadrzędny cel działania władz każdej jednostki. Istotną rolę w tym obszarze pełnią organizacje obywatelskie, określane mianem organizacji pozarządowych, będące elementem tzw. trzeciego sektora. Organizacje pozarządowe (założone przez obywateli lub ich organizacje), działające z własnej inicjatywy w celu realizacji interesu publicznego, a nie dla osiągnięcia zysku, a z uwagi na swoje specyficzne właściwości, które odróżniają je od innych organizacji działających w innych sektorach – pełnią różne funkcje. Samorządy traktują współpracę z nimi jako ważny czynnik aktywizacji społecznej, który służy lepszej realizacji zadań ustawowo im powierzonych, a także rozwiązywaniu

problemów społeczności lokalnej. Jednostki samorządu powinny dążyć do tego, aby jak największa liczba zadań była realizowana przez podmioty mniejsze – wspólnoty lokalne i środowiskowe, w tym lokalne organizacje pozarządowe, co związane jest ściśle z zasadą pomocniczości zapisaną w preambule Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Organizacje pozarządowe w sferze prowadzonej działalności muszą sprostać coraz to nowym wyzwaniom i problemom. Z jednej strony obserwuje się wzrost liczby beneficjentów korzystających z różnej pomocy udzielanej przez te organizacje, z drugiej natomiast widoczne są bariery natury prawnej, ekonomicznej, czy społecznej. Utrudniają one właściwą współpracę na płaszczyźnie lokalnej, mając jednocześnie niekorzystny wpływ na budowanie społeczeństwa obywatelskiego.

Wykorzystany w ocenie aktywności gmin Subregionu Sądeckiego wskaźnik, został wyznaczony na podstawie liczby organizacji pozarządowych działających na terenie danej gminy w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Tab. 83. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	6,76	1.	Łabowa	1,44
2.	Krynica-Zdrój	5,52	2.	Moszczenica	1,29
3.	Nowy Sącz	5,40	3.	Rytko	1,24
4.	Limanowa (m)	4,30	4.	Piwniczna-Zdrój	1,17
5.	Muszyna	4,03	5.	Chełmiec	1,13
6.	Gorlice (m)	3,92		Lipinki	1,13
7.	Sękowa	3,40		Stary Sącz	1,13
8.	Tymbark	3,39	6.	Słopnice	1,10
9.	Rytko	3,37	7.	Biecz	1,09
10.	Kamienica	3,33		Limanowa (m)	1,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 84. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	6,76	1.	Moszczenica	1,29
2.	Gorlice (m)	3,92	2.	Lipinki	1,13
3.	Sękowa	3,40	3.	Biecz	1,09
4.	Łużna	3,10	4.	Uście Gorlickie	1,07
5.	Biecz	2,83	5.	Ropa	1,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 85. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Limanowa (m)	4,30		1.	Słopnice	1,10
2.	Tymbark	3,39		2.	Limanowa (m)	1,09
3.	Kamienica	3,33		3.	Dobra	1,06
4.	Słopnice	2,60		4.	Mszana Dolna (m)	1,05
5.	Jodłownik	2,58			Mszana Dolna	1,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 86. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Krynica-Zdrój	5,52		1.	Łabowa	1,44
2.	Nowy Sącz	5,40		2.	Rytko	1,24
3.	Muszyna	4,03		3.	Piwniczna-Zdrój	1,17
4.	Rytko	3,37		4.	Chelmiec	1,13
5.	Piwniczna-Zdrój	3,28			Stary Sącz	1,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Gminy Subregionu Sądeckiego w 2016 roku charakteryzowały się nieznacznym zróżnicowaniem pod względem liczby organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wśród wszystkich analizowanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce (podobnie jak w latach 2013-2015) zajęła gmina Uście Gorlickie, w przypadku której omawiany wskaźnik kształtował się na poziomie 7. Wysoka wartość wskaźnika może świadczyć o stosunkowo dużej aktywności organizacji pozarządowych w życiu społeczno-gospodarczym gminy, jednakże nie można dokonywać w tym względzie jednoznacznych interpretacji. Na kolejnej pozycji, z równie wysokim wynikiem na poziomie 5, uplasowała się gmina Krynica-Zdrój oraz miasto Nowy Sącz. Warto dodać, że liczba omawianych organizacji w tych dwóch jednostkach nie zmieniła się w porównaniu do lat 2013-2015, dzięki czemu utrzymały one wskazaną pozycję w ogólnej klasyfikacji. Czwartą i piątą lokatę w zestawieniu z relatywnie niższym wskaźnikiem (4 organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców) zajęły: miasto Limanowa oraz gmina Muszyna. Następne miejsca w rankingu objęły kolejno gminy: Sękowa, Tymbark, Rytko oraz Kamienica.

Analiza liczby organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców wykazała, że wszystkie wyróżnione jednostki odznaczały się stosunkowo wysokim poziomem omawianego wskaźnika, jak i znacznym zróżnicowaniem jego wartości, nawet wśród jednostek znajdujących się w grupie liderów. Ponadto warto nadmienić, iż wszystkie analizowane jednostki samorządu terytorialnego znajdujące się w „pierwszej dziesiątce” zestawienia zachowały w klasyfikacji, które zajmowały w roku 2015.

Zestawiając dynamikę wzrostu liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców należy zwrócić uwagę, iż na pierwszym miejscu w ogólnym zestawieniu znalazła się gmina Łabowa (1,44). Warto także zaznaczyć, że gmina ta, pomimo najwyższego wskaźnika przyrostu, podobnie jak zajmująca drugą pozycję gmina Moszczenica, nie znalazły się wśród liderów rankingu. Relatywnie niższą dynamiką pod względem przyrostu wskaźnika charakteryzowała się gmina Rytko (trzecie miejsce z wynikiem 1,24). Czwartą lokatę w subregionie zajęła gmina Piwniczna-Zdrój, w której liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców zwiększyła się o 17%. Pozostałe miejsca w „pierwszej dziesiątce” pod względem przyrostu omawianego wskaźnika zajęły kolejno gminy: Chełmiec, Lipinki oraz Stary Sącz (1,13), jak również Słopnice (1,10) oraz Biecz i Limanowa (1,09), która jako jedna z dwóch jednostek, będąca w gronie liderów z punktu widzenia dynamiki zmian, znalazła się również w gronie liderów pod względem liczby organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców.

4.5. Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)

Dochodami własnymi gminy są między innymi udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT). Wysokość udziału we wpływach z PIT od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy wynosi 39,34%, przy czym udział ten zmniejsza się o liczbę punktów procentowych odpowiadających iloczynowi 3,81 punktu procentowego i wskaźnika obliczonego łącznie dla całego kraju.

W analizie wykorzystano wskaźnik oparty na relacji pomiędzy wielkością wpływów z PIT stanowiących dochód budżetu danej gminy a liczbą jej mieszkańców.

Tab. 87. Wpływy z podatku PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Nowy Sącz	1021
2.	Limanowa (m)	797
3.	Gorlice (m)	664
4.	Chełmiec	600
5.	Krynica-Zdrój	595
6.	Nawojowa	587
7.	Mszana Dolna (m)	573
8.	Muszyna	530
9.	Limanowa	523
10.	Tymbark	517

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Niedźwiedź	1,38
2.	Gródek nad Dunajcem	1,30
3.	Jodłownik	1,23
4.	Łabowa	1,19
5.	Rytko	1,18
6.	Łącko	1,17
7.	Kamienica	1,16
	Łososina Dolna	1,16
	Ropa	1,16
8.	Muszyna	1,14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 88. Wpływy z podatku PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	664	1.	Ropa	1,16
2.	Gorlice	440	2.	Sękowa	1,12
3.	Lipinki	409	3.	Gorlice (m)	1,10
4.	Biecz	403	4.	Biecz	1,09
5.	Sękowa	354	5.	Lipinki	1,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 89. Wpływy z podatku PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	797	1.	Niedźwiedź	1,38
2.	Mszana Dolna (m)	573	2.	Jodłownik	1,23
3.	Limanowa	523	3.	Kamienica	1,16
4.	Tymbark	517	4.	Limanowa	1,12
5.	Jodłownik	442		Mszana Dolna (m)	1,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 90. Wpływy z podatku PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	1021	1.	Gródek nad Dunajcem	1,30
2.	Chełmiec	600	2.	Łabowa	1,19
3.	Krynica-Zdrój	595	3.	Rytko	1,18
4.	Nawojowa	587	4.	Łącko	1,17
5.	Muszyna	530	5.	Łososina Dolna	1,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Wpływy z PIT per capita w roku 2016 w przypadku gmin z „pierwszej dziesiątki” zestawienia mieściły się w przedziale od 517 zł do 1021 zł. Największe wpływy w tym zakresie w 2016 roku (podobnie jak w latach 2013-2015) uzyskało miasto Nowy Sącz. W analizowanym okresie niewiele niższe wpływy z PIT osiągnęła (podobnie jak w latach 2013-2015) Limanowa (miasto) z kwotą 797 zł. Trzecie i czwarte miejsce zajęły kolejno miasto Gorlice (awans o jedną lokatę w porównaniu do roku 2015) oraz gmina Chełmiec, która w roku 2015 zajęła miejsce szóste. Należy zauważyć, że w roku 2016, w grupie liderów poza Nowym Sączem, znalazły się jeszcze po cztery gminy z powiatów nowosądeckiego i limanowskiego oraz jedna gmina z powiatu gorlickiego.

Analizując dynamikę zmian wskaźnika wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych per capita, można zauważyć, że wszystkie gminy, które znalazły się w „pierwszej dziesiątce”, osiągnęły przyrost w przedziale od 1,14 do 1,38. Największą dynamiką zmian w wysokości wpływów z podatku PIT per capita w 2016 roku wykazała gmina Niedźwiedź. Przypomnieć należy, że w roku 2015 liderem tego zestawienia była gmina Nawojowa z wynikiem 1,28. Z niewiele niższą wartością wskaźnika (1,30) na miejscu drugim, w 2016 roku, znalazła się gmina Gródek nad Dunajcem. W zestawieniu za 2016 rok do „pierwszej dziesiątki” rankingu awansowało aż sześć jednostek, które w poprzednim analizowanym okresie (2015 rok) nie były uwzględnione w gronie liderów pod względem dynamiki wpływów z podatku PIT per capita. Należy dodać, że w roku 2016, wśród liderów znalazło się sześć gmin z powiatu nowosądeckiego, trzy z powiatu limanowskiego oraz jedna z powiatu gorlickiego.

4.6. Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu)

Rozwój społeczeństwa informacyjnego, który ma swoje odzwierciedlenie w rozwoju umiejętności informatycznych dzieci i młodzieży, a także przekłada się na zwiększenie możliwości wykorzystania przez nauczycieli nowoczesnych form wizualizacji nauki, wymaga odpowiedniego zaplecza technicznego. Ważny obszar rozwoju społeczeństwa informacyjnego stanowi komputeryzacja placówek oświatowych. Właściwie wyposażona w odpowiedni sprzęt informatyczny baza dydaktyczna placówek oświatowych, z dostępem do Internetu, zwiększa jakość realizowanego procesu kształcenia na wszystkich poziomach edukacji.

W ramach oceny efektów polityki społecznej, realizowanej przez władze danej gminy, wykorzystano wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, który przedstawia liczbę uczniów przypadających na jeden komputer z dostępem do Internetu, przeznaczony do użytku uczniów.

Tab. 91. Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	5,30	1.	Niedźwiedź	0,58
2.	Moszczenica	5,47	2.	Kamienica	0,65
3.	Jodłownik	6,33	3.	Muszyna	0,79
4.	Rytko	6,76	4.	Kamionka wielka	0,80
5.	Łużna	6,85	5.	Krynica-zdrój	0,87
6.	Kamionka Wielka	7,92	6.	Lipinki	0,90
7.	Lipinki	8,28	7.	Grybów (miasto)	0,92
8.	Mszana Dolna	8,30	8.	Chełmiec	0,92
9.	Łososina Dolna	8,57	9.	Sękowa	0,92
10.	Bobowa	8,64	10.	Moszczenica	0,93

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 92. Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	5,30		1.	Lipinki	0,90
2.	Moszczenica	5,47		2.	Sękowa	0,92
3.	Łużna	6,85		3.	Moszczenica	0,93
4.	Lipinki	8,28		4.	Gorlice (miasto)	0,94
5.	Bobowa	8,64		5.	Uście gorlickie	0,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 93. Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Jodłownik	6,33		1.	Niedźwiedź	0,58
2.	Mszana Dolna	8,30		2.	Kamienica	0,65
3.	Łukowica	8,77		3.	Mszana Dolna (gmina)	0,94
4.	Niedźwiedź	9,11		4.	Dobra	0,94
5.	Kamienica	9,27		5.	Słopnice	0,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 94. Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Rytko	6,76		1.	Muszyna	0,79
2.	Kamionka Wielka	7,92		2.	Kamionka Wielka	0,80
3.	Łososina Dolna	8,57		3.	Krynica-Zdrój	0,87
4.	Chełmiec	8,84		4.	Grybów (miasto)	0,92
5.	Krynica-Zdrój	8,86		5.	Chełmiec	0,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Dokonując analizy wskaźnika komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego, warto zwrócić uwagę, że cechował się on znacznym zróżnicowaniem. Wartości omawianego wskaźnika w odniesieniu do gmin znajdujących się w grupie liderów mieściły się bowiem w przedziale od 8,64 do 5,30. Najmniejszą liczbę uczniów w przeliczeniu na 1 komputer z dostępem do Internetu w analizowanym okresie odnotowano w gminie Uście Gorlickie, która zajęła pierwsze miejsce. Drugie miejsce w tej kategorii ponownie zajęła gmina Moszczenica z wartością wskaźnika 5,47, a miejsce trzecie Jodłownik (6,33). Nieznacznie niżej uplasowały się gminy Rytko (6,76) oraz gmina Łużna (6,85).

Gmina Kamionka Wielka osiągnęła wartość wskaźnika 7,92 i tym samym zajęła miejsce szóste. Natomiast gminy zajmujące miejsca od siódmego do dziesiątego osiągnęły wartość wskaźnika powyżej 8 i zajęły odpowiednio miejsca: siódme – Lipinki (8,23), ósme – Mszana Dolna (8,30), dziewiąte – Łososina Dolna (8,57) oraz dziesiąte – Bobowa (8,64).

Ocena kształtowania się dynamiki zmian wskaźnika komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, jednoznacznie wskazuje, że na pierwszym miejscu w ogólnym zestawieniu znalazła się gmina Niedźwiedź (0,58), w przypadku której liczba uczniów przypadających na 1 komputer w 2016 roku w porównaniu z 2015 zmniejszyła się o 42%. Nieznacznie wyższą wartością wskaźnika dynamiki w zakresie komputeryzacji charakteryzowała się natomiast gmina Kamienica z wynikiem 0,65, zajmując tym samym drugie miejsce w ogólnym zestawieniu. Trzecią pozycję (z niewiele wyższym wskaźnikiem przyrostu) zajęła gmina Muszyna (0,79), co oznacza, że liczba uczniów przypadająca na 1 komputer z dostępem do Internetu w tej jednostce w 2015 roku zmniejszyła się o 21% w stosunku do roku 2015.

Następne trzy miejsca w „pierwszej dziesiątce” zajęły gminy: Kamionka Wielka (czwarta lokata z wynikiem 0,80), Krynica-Zdrój (piąta pozycja z wartością wskaźnika 0,87), Lipinki (szóste miejsce z wynikiem 0,90) oraz ex aequo Grybów (miasto), Chełmec, a także Sękowa, w których liczba uczniów przypadająca na 1 komputer z dostępem do Internetu zmniejszyła się 8%, dzięki czemu gminy te awansowały na siódmą pozycję w ogólnej klasyfikacji. Ostatnie miejsce w „pierwszej dziesiątce” zajęła natomiast gmina Moszczenica, w przypadku której w 2016 roku (w porównaniu do roku 2015) odnotowano zmniejszenie liczby uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu o 7%.

4.7. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych według miejsca zamieszkania

Wyniki egzaminów w klasach szóstych oraz gimnazjalnych stały się, obok innych czynników, podstawą oceny jakości pracy szkoły, która dokonywana jest na różnych poziomach. Głównymi podmiotami tworzącymi opinie są uczniowie, ich rodzice, nauczyciele oraz inni decydenci. Ocena dokonywana jest w skali indywidualnej – ucznia, szkoły, jak i społecznej – regionu, w którym szkoła się znajduje.

Analiza wyników egzaminów stanowi jedną z podstaw dokonywania wyboru – w aspekcie programu nauczania – metod pracy nauczycieli, czyli decyduje o strategii przyjmowanej przez szkołę. Upraszczając, skoro wyniki egzaminów zewnętrznych stanowią podstawę opinii o szkole, to, aby uzyskać ona pozytywną ocenę w zakresie swej skuteczności, musi się starać o wysoką liczbę punktów w egzaminach zewnętrznych. Dzięki wprowadzeniu jednolitych egzaminów dla szóstoklasistów i gimnazjalistów, oraz sposobu prezentacji wyników przez okręgowe komisje egzaminacyjne można porównać wyniki osiągane przez uczniów w „swoich” szkołach, a także według miejsca zamieszkania. W statystyce publicznej dane odnoszące się do omawianego procesu można zestawiać na poziomie województw, powiatów, a także – co jest istotne z punktu widzenia przedmiotu nieniejszego opracowania – na poziomie gmin.

Wskaźnik wykorzystany w ocenie aktywności gmin Sądeckizny stanowi średni procent uzyskanych punktów z egzaminu w klasie szóstej oraz gimnazjum.

Tab. 95. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Nowy Sącz	67,40
2.	Gorlice (m)	64,60
3.	Grybów (m)	64,20
4.	Limanowa (m)	64,10
5.	Gródek nad Dunajcem	64,00
6.	Mszana Dolna (m)	62,30
7.	Chełmec	61,70
8.	Limanowa	61,50
9.	Moszczenica	61,30
10.	Stary Sącz	61,20

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Ropa	1,10
2.	Mszana Dolna	1,05
3.	Niedźwiedź	1,04
	Nowy Sącz	1,04
5.	Nawojowa	1,03
6.	Mszana Dolna (m)	1,02
	Lipinki	1,02
	Gorlice (m)	1,02
7.	Limanowa	1,01
	Słopnice	1,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Tab. 96. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	64,60	1.	Ropa	1,10
2.	Moszczenica	61,30	2.	Lipinki	1,02
3.	Gorlice	60,90		Gorlice (m)	1,02
4.	Ropa	60,00	3.	Moszczenica	1,00
5.	Łużna	59,60	4.	Łużna	0,99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Tab. 97. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	64,10	1.	Mszana Dolna	1,05
2.	Mszana Dolna (m)	62,30	2.	Niedźwiedź	1,04
3.	Limanowa	61,50	3.	Mszana Dolna (m)	1,02
4.	Dobra	61,00	4.	Limanowa	1,01
5.	Słopnice	61,00		Słopnice	1,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Tab. 98. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	67,40		1.	Nowy Sącz	1,04
2.	Grybów (m)	64,20		2.	Nawojowa	1,03
3.	Gródek nad Dunajcem	64,00		3.	Grybów	1,00
4.	Chełmiec	61,70			Gródek nad Dunajcem	1,00
5.	Stary Sącz	61,20		4.	Muszyna	0,99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Analiza wyników sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych według miejsca zamieszkania w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego, przeprowadzona w 2016 roku, pozwala stwierdzić, że (podobnie jak w latach 2013-2015) cechowały się niewielkim zróżnicowaniem. Wartości omawianego wskaźnika w gminach znajdujących się w gronie liderów rankingu mieściły się w przedziale od 61,20 do 67,40. Pierwsze miejsce uzyskało miasto Nowy Sącz. Warto przypomnieć, że w roku 2015 liderem była Limanowa (miasto) z wynikiem na poziomie 66,94, która w 2016 roku znalazła się na miejscu czwartym. Drugą lokatę w ogólnym zestawieniu z wartością wskaźnika 64,60 zajęło miasto Gorlice a trzecią miasto Grybów. W grupie liderów w tej kategorii znalazło się finalnie miasto Nowy Sącz oraz po trzy gminy z powiatów gorlickiego, limanowskiego i nowosądeckiego.

Analizując wartości wskaźnika dynamiki zmian należy zauważyć, że cechował się on w 2016 roku, podobnie jak w latach poprzednich (2013-2015), nieznacznym zróżnicowaniem. Uzyskane przez poszczególne jednostki wyniki mieściły się w przedziale od 1,01 do 1,10. Na pierwszym miejscu w ogólnym zestawieniu znalazła się gmina Ropa (1,10). Nieznacznie niższą wartością wskaźnika dynamiki (1,05), w zakresie wyników sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych, charakteryzowały się gminy Mszana Dolna, Niedźwiedź i miasto Nowy Sącz. W „czołowej dziesiątce” znalazło się pięć gmin z powiatu limanowskiego, trzy gminy z powiatu gorlickiego, jedna gmina z powiatu nowosądeckiego oraz miasto Nowy Sącz.

5 Kształtowanie się wybranych wskaźników w gminach Subregionu Sądeckiego w latach 2015-2016

Wskaźnik	Dynamika																	Liczba pozytywnych zmian									
	I.1	I.2	I.3	I.4	I.5	II.1	II.2	II.3	II.4	III.1	III.2	III.3	III.4	III.5	III.6	III.7	III.8		IV.1	IV.2	IV.3	IV.4	IV.5	IV.6	IV.7		
Gorlice miasto	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Green	
Grybów	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
Limanowa miasto	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
Mszana Dolna miasto	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
Chelmec	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
Dobra	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
Gorlice gmina	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
Gródek nad Dunajcem	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
Grybów	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
Jodłownik	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
Kamienica	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
Kamionka Wielka	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
Korzenna	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
Laskowa	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
Limanowa gmina	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
Lipinki	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
Łabowa	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
Łącko	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
Łososina Dolna	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
Łukowica	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red

Legenda	
Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących	I.1
Nadwyżka operacyjna per capita	I.2
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	I.3
Dochody własne per capita	I.4
Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita	I.5
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	II.1
Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	II.2
Wydatki na promocję gminy per capita	II.3
Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	II.4
Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	III.1
Wydatki majątkowe per capita	III.2
Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia	III.3
Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita	III.4
Wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) na oświatę i wychowanie per capita	III.5
Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita	III.6
Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita	III.7
Środki unijne per capita	III.8
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	IV.1
Stopa bezrobocia rejestrowanego	IV.2
Wydatki na ochronę zdrowia per capita	IV.3
Liczba organizacji pozarządowych (Fundacje, Stowarzyszenia) na 1000 mieszkańców	IV.4
Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	IV.5
Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (Liczba uczniów na 1 komputer)	IV.6
Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych według miejsca zamieszkania	IV.7
Zmiana pozytywna	
Zmiana negatywna	
Brak zmiany	

III. UOGÓLNIANA OCENA AKTYWNOŚCI GMIN SUB-REGIONU SĄDECKIEGO

Do wyznaczenia syntetycznej oceny aktywności gmin Sądeckizny, wykorzystano następujące wskaźniki szczegółowe wraz z odpowiadającymi im wskaźnikami dynamiki:

1. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących;
2. Nadwyżka operacyjna per capita;
3. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem;
4. Dochody własne per capita;
5. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita;
6. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita;
7. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita;
8. Wydatki na promocję gminy per capita;
9. Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy);
10. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem;
11. Wydatki majątkowe per capita;
12. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia;
13. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita;
14. Wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) na oświatę i wychowanie per capita;
15. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita;
16. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita;
17. Środki unijne per capita;
18. Saldo migracji na 1000 mieszkańców;
19. Stopa bezrobocia rejestrowanego;
20. Wydatki na ochronę zdrowia per capita;
21. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców;
22. Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy);
23. Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych;
24. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych.

Wyznaczenie oceny uogólnionej bazuje na średniej arytmetycznej punktów uzyskanych przez gminy w ramach wskaźników w poszczególnych modułach. Przyjęto ścieżkę dwustopniowej oceny aktywności gmin.

Pierwszy etap stanowi ocena w pięciu modułach: generowanie dochodów, pozainwestycyjna działalność gospodarcza, aktywność inwestycyjna gminy, efekty polityki społecznej oraz dynamika. W tym celu skatalogowano wyniki uzyskane przez 39 gmin w każdej z omawianych podgrup. W tabelach zestawiono uporządkowane monitonicznie pierwsze 25 gmin względem uzyskanych punktów, pozostałe gminy zaprezentowano alfabetycznie podając jedynie zakres punktów jakie te gminy uzyskały. Dodatkowo, w ramach każdego z powiatów, pokazano po siedem gmin, które otrzymały najwyższą punktację. Gminy, które w zestawieniu otrzymały najmniejszą liczbę punktów – również pokazano w kolejności alfabetycznej. W ramach pierwszego modułu zestawiono wskaźniki dochodowe (cechy nr 1-5), w ramach modułu drugiego pozainwestycyjną działalność gospodarczą (cechy nr 6-9), trzeciego (cechy 10-17) – wskaźniki dotyczące aktywności inwestycyjnej, czwartego – wskaźniki dotyczące efektów polityki społecznej (cechy 18-24), natomiast piąty moduł obejmuje wskaźniki dynamiki (cechy 1-24).

Drugi etap prac polegał na sumowaniu średnich arytmetycznych punktów uzyskanych w ramach pięciu wymienionych modułów, stanowiąc jednocześnie wynik w kategorii głównej. Wyniki ocen w poszczególnych podgrupach zaprezentowano w kolejnych zestawieniach.

Tab. 101. Moduł I. Generowanie dochodów

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Muszyna	34,20
2.	Chełmiec	33,80
3.	Krynica-Zdrój	29,80
4.	Gródek nad Dunajcem	29,00
5.	Sękowa	28,60
6.	Gorlice (m)	28,40
	Nawojowa	28,40
7.	Mszana Dolna (m)	28,00
8.	Limanowa (m)	27,40
9.	Nowy Sącz	24,80
10.	Rytko	24,40
11.	Bobowa	23,60
12.	Limanowa	22,40
	Uście Gorlickie	22,40
13.	Łososina Dolna	22,20
	Podegrodzie	22,20
14.	Tymbark	21,60
	Stary Sącz	21,60
15.	Grybów (m)	20,80

14.	Tymbark	21,60
	Stary Sącz	21,60
15.	Grybów (m)	20,80
16.	Niedźwiedź	19,60
17.	Grybów	19,20
18.	Gorlice	19,00
19.	Piwniczna-Zdrój	18,60
20.	Kamionka Wielka	18,20
21.	Moszczenica	17,20
22*).	Biecz	16,80-7,00
	Dobra	
	Jodłownik	
	Kamienica	
	Korzenna	
	Laskowa	
	Lipinki	
	Łabowa	
	Łącko	
	Łukowica	
	Łużna	
	Mszana Dolna	
	Ropa	
	Słupnice	

Źródło: opracowanie własne.

*Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.

Tab. 102. Moduł I. Generowanie dochodów – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Sękowa	28,60	1.	Mszana Dolna (m)	28,00	1.	Muszyna	34,20
2.	Gorlice (m)	28,40	2.	Limanowa (m)	27,40	2.	Chełmiec	33,80
3.	Bobowa	23,60	3.	Limanowa	22,40	3.	Krynica-Zdrój	29,80
4.	Uście Gorlickie	22,40	4.	Tymbark	21,60	4.	Gródek nad Dunajcem	29,00
5.	Gorlice	19,00	5.	Niedźwiedź	19,60	5.	Nawojowa	28,40
6.	Moszczenica	17,20	6.	Jodłownik	16,60	6.	Nowy Sącz	24,80
7.	Biecz	16,40	7.	Kamienica	16,20	7.	Rytro	24,40
8*).	Lipinki	13,8 -7,00	8*).	Dobra	14,40- 7,20	8*).	Grybów (m)	22,20- 11,20
	Łużna			Laskowa			Grybów	
	Ropa			Łukowica			Kamionka Wielka	
	Mszana Dolna	Korzenna						
	Słopnice	Łabowa						
			Łącko					
			Łososina Dolna					
			Piwniczna-Zdrój					
			Podegrodzie					
			Stary Sącz					

Źródło: opracowanie własne.

*Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.

W Subregionie Sądeckim liderem rankingu w module „generowanie dochodów” w 2016 roku jest gmina Muszyna, która uzyskała 34,20 punktów. Drugą pozycję w tym zakresie zajęła, z wynikiem 33,80, gmina Chełmiec. Natomiast na trzecim miejscu, z niższą wartością (o 4,4 punktów niższą od najwyższej), znalazła się gmina Krynica-Zdrój, uzyskując 29,80 punktów.

Gminami, zajmującymi w 2016 roku kolejne miejsca w module „generowanie dochodów”, były gminy: Gródek nad Dunajcem, Sękowa, Gorlice (miasto), Nawojowa, Mszana Dolna, Limanowa (miasto) oraz Nowy Sącz. Średnia arytmetyczna punktów w omawianym module wśród wszystkich analizowanych jednostek mieściła się w przedziale od 7,00 do 34,20.

Liderzy omawianego zestawienia w 2016 roku (Muszyna, Chełmiec i Krynica-Zdrój) w poprzednich latach również zajmowali wysokie lokaty. Gmina Muszyna w 2013 roku zajęła pierwsze miejsce, a w latach 2014-2015 odpowiednio – piąte i trzecie. Chełmiec w 2013 i 2014 roku był na drugim miejscu, a w 2015 roku został liderem zestawienia. Gmina Krynica-Zdrój stale poprawia swój wynik – w 2014 roku zajmowała dziesiątą lokatę, w 2015 – piątą, w tegorocznym zestawieniu uplasowała się już na trzeciej pozycji.

Z kolei w obszarze pozainwestycyjnej działalności gospodarczej (Tab. 103), liderem zestawienia w 2016 roku okazała się gmina Muszyna z wynikiem 29,75 punktów. Drugą pozycję w

omawianym module objęła gmina Mszana Dolna (miasto) i Krynica-Zdrój (obie uzyskały po 28,00 punktów), natomiast trzecią lokatę w ogólnym zestawieniu zajęła Limanowa (miasto) z wynikiem 27,50 punktów.

Tab. 103. Moduł II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Muszyna	29,75
2.	Mszana Dolna (m)	28,00
	Krynica-Zdrój	28,00
3.	Limanowa (m)	27,50
4.	Sękowa	27,00
5.	Uście Gorlickie	25,50
6.	Słopnice	25,00
7.	Rytro	23,50
	Stary Sącz	23,50
	Nowy Sącz	23,50
8.	Podegrodzie	23,25
9.	Niedźwiedź	22,50
10.	Grybów (m)	22,00
11.	Gorlice (m)	21,75
	Piwniczna-Zdrój	21,75
12.	Nawojowa	21,00
13.	Łącko	20,75
14.	Lipinki	20,50
15.	Bobowa	20,00
16.	Laskowa	19,25
	Łąbowa	19,25
	Ropa	19,25
17.	Gorlice	19,00
18.	Łososina Dolna	18,50
	Tymbark	18,50
	Biecz	18,50

19*).	Chelmiec	18,25 – 11,25
	Dobra	
	Gródek nad Dunajcem	
	Grybów	
	Jodłownik	
	Kamienica	
	Kamionka Wielka	
	Korzenna	
	Limanowa	
	Łukowica	
	Łużna	
	Moszczenica	
Mszana Dolna		

Źródło: opracowanie własne.

*Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.

Tab. 104. Moduł II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki				
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty		
1.	Sękowa	27,00	1.	Mszana Dolna (m)	28,00	1.	Muszyna	29,75		
2.	Uście Gorlickie	25,50	2.	Limanowa (m)	27,50	2.	Krynica-Zdrój	28,00		
3.	Gorlice (m)	21,75	3.	Słopnice	25,00	3.	Rytro	23,50		
4.	Lipinki	20,50	4.	Niedźwiedź	22,50		Stary Sącz	23,50		
5.	Bobowa	20,00	5.	Laskowa	19,25		Nowy Sącz	23,50		
6.	Ropa	19,25	6.	Tymbark	18,50	4.	Podegrodzie	23,25		
7.	Gorlice	19,00	7.	Dobra	18,25	5.	Grybów (m)	22,00		
8*).	Biecz	18,50-11,25	8*).	Jodłownik	18,00-12,50	6*).	Chelmiec	21,75-13,50		
	Łużna									
	Moszczenica									
Kamienica										
Limanowa										
Łukowica										
Mszana Dolna										
									Gródek nad Dunajcem	
									Grybów	
							Kamionka Wielka			
							Korzenna			
							Łabowa			
							Łącko			
							Łososina Dolna			
							Nawojowa			
							Piwniczna-Zdrój			

Źródło: opracowanie własne.

*Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.

Gminy: Muszyna i Krynica-Zdrój w poprzednich latach w omawianej kategorii zajmowały wysokie lokaty, najczęściej zajmując miejsca na podium. Wysokie miejsce Mszany Dolnej (miasto) w

tegorocznym rankingu jest niespodzianką. Gmina ta w 2013 roku była poza pierwszą dziesiątką, a w latach 2014-2015 zajęła odpowiednio siódme i ósme miejsce.

Analizując wyniki w module „aktywność inwestycyjna” (Tab. 105), można zauważyć, że pierwsze miejsce wśród 39 badanych gmin Subregionu Sądeckiego zajęła gmina Kamienica, zdobywając 32,00 punkty. Gmina ta w latach 2014-2015 również zajmowała miejsca w pierwszej dziesiątce – odpowiednio plasowała się na szóstym i drugim miejscu. Na drugiej pozycji w ogólnym zestawieniu w 2016 roku znalazła się gmina Grybów, uzyskując 30,38 punktów. „Pierwszą trójkę” w klasyfikacji zamyka z wynikiem 29,63 punktów Stary Sącz. W poprzednich latach gmina ta zajmowała wysokie miejsca – szczególnie należy zwrócić uwagę na 2014 rok, kiedy gmina Stary Sącz była liderem rankingu w obszarze aktywności inwestycyjnej.

Tab. 105. Moduł III. Aktywność inwestycyjna gminy

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Kamienica	32,00
2.	Grybów	30,38
3.	Stary Sącz	29,63
4.	Sękowa	29,50
	Słopnice	29,50
5.	Limanowa (m)	29,25
6.	Mszana Dolna (m)	29,00
7.	Piwniczna-Zdrój	27,63
8.	Kamionka Wielka	23,75
9.	Niedźwiedź	23,50
10.	Limanowa	23,38
11.	Muszyna	22,50
12.	Krynica-Zdrój	21,88
13.	Nawojowa	21,75
14.	Korzenna	21,38
	Łącko	21,38
15.	Podegrodzie	20,63
16.	Jodłownik	20,50
	Uście Gorlickie	20,50
17.	Tymbark	20,38
18.	Chełmiec	20,25
19.	Dobra	20,00
20.	Biecz	18,63
21.	Gorlice (m)	17,50
	Gorlice	17,50

22*).	Bobowa	17,13 – 3,63
	Gródek nad Dunajcem	
	Grybów (m)	
	Laskowa	
	Lipinki	
	Łabowa	
	Łososina Dolna	
	Łukowica	
	Łużna	
	Moszczenica	
	Mszana Dolna	
	Nowy Sącz	
	Ropa	
	Rytro	

Źródło: opracowanie własne.

*Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.

Tab. 106. Moduł III. Aktywność inwestycyjna gminy – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki				
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty		
1.	Sękowa	29,50	1.	Kamienica	32,00	1.	Grybów	30,38		
2.	Uście Gorlickie	20,50	2.	Słopnice	29,50	2.	Stary Sącz	29,63		
3.	Biecz	18,63	3.	Limanowa (m)	29,25	3.	Piwniczna-Zdrój	27,63		
4.	Gorlice (m)	17,50	4.	Mszana Dolna (m)	29,00	4.	Kamionka Wielka	23,75		
	Gorlice	17,50	5.	Niedźwiedź	23,50	5.	Muszyna	22,50		
5.	Łużna	15,13	6.	Limanowa	23,38	6.	Krynica-Zdrój	21,88		
6.	Bobowa	15,00	7.	Jodłownik	20,50	7.	Nawojowa	21,75		
7*).	Lipinki	12,38- 9,13	8*).	Dobra	20,38- 16,00	8*).	Chełmiec	21,38- 3,63		
	Moszczenica									
	Ropa									
Laskowa										
Łukowica										
Mszana Dolna										
Tymbark										
									Gródek nad Dunajcem	
									Grybów (m)	
							Korzenna			
							Łabowa			
							Łącko			
							Łososina Dolna			
							Nowy Sącz			
							Podegrodzie			
							Rytro			

Źródło: opracowanie własne.

*Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.

Czwartym (równie istotnym) modulem, który wzięto pod uwagę w przygotowaniu oceny aktywności gmin Subregionu Sądeckiego był moduł „efekty polityki społecznej” (Tab. 107).

Tab. 107. Moduł IV. Efekty polityki społecznej

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Nowy Sącz	29,00
2.	Krynica-Zdrój	24,57
3.	Biecz	24,43
4.	Jodłownik	23,86
5.	Chełmiec	23,29
6.	Uście Gorlickie	23,14
7.	Muszyna	22,86
8.	Gorlice (m)	22,71
	Łużna	22,71
	Moszczenica	22,71
9.	Limanowa (m)	22,43
10.	Ropa	21,57
11.	Łososina Dolna	21,43
	Rytko	21,43
	Tymbark	21,43
12.	Kamionka Wielka	21,29
13.	Laskowa	20,86
14.	Gorlice	20,71
15.	Bobowa	20,43
16.	Gródek nad Dunajcem	20,14
17.	Mszana Dolna (m)	19,57
18.	Grybów (m)	19,14
	Grybów	19,14
	Mszana Dolna	19,14
19.	Słupnice	18,57

20*).	Dobra	18,43-13,57
	Kamienica	
	Korzenna	
	Limanowa	
	Lipinki	
	Łabowa	
	Łącko	
	Łukowica	
	Nawojowa	
	Niedźwiedź	
	Piwniczna-Zdrój	
	Podegrodzie	
	Sękowa	
	Stary Sącz	

Źródło: opracowanie własne.
*Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.

Tab. 108. Moduł IV. Efekty polityki społecznej – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Biecz	24,43	1.	Jodłownik	23,86	1.	Nowy Sącz	29,00
2.	Uście Gorlickie	23,14	2.	Limanowa (m)	22,43	2.	Krynica-Zdrój	24,57
3.	Gorlice (m)	22,71	3.	Tymbark	21,43	3.	Chełmiec	23,29
	Łużna	22,71	4.	Laskowa	20,86	4.	Muszyna	22,86
	Moszczenica	22,71	5.	Mszana Dolna (m)	19,57	5.	Łososina Dolna	21,43
4.	Ropa	21,57	6.	Mszana Dolna	19,14	6.	Rytro	21,43
5.	Gorlice	20,71	7.	Słopnice	18,57	7.	Kamionka Wielka	21,29
6*).	Bobowa	20,43-17,29	8*).	Dobra	17,86-13,57	8*).	Gródek nad Dunajcem	20,14-15,14
	Lipinki							
	Sękowa							
Kamienica								
Limanowa								
Łukowica								
Niedźwiedź								
	Grybów (m)							
	Grybów							
	Korzenna							
	Łabowa							
	Łącko							
	Nawojowa							
	Piwniczna-Zdrój							
	Podegrodzie							
	Stary Sącz							

Źródło: opracowanie własne.

*Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej

Liderem w module dotyczącym efektywności polityki społecznej okazało się miasto Nowy Sącz, które w omawianym obszarze uzyskało 29,00 punktów. Nowy Sącz od lat zajmuje wysokie lokaty w tym zestawieniu. Przypomnieć należy, że w 2013 roku Nowy Sącz zajął drugie miejsce, a od 2014 roku jest niekwestionowanym liderem w zakresie efektów polityki społecznej.

Kolejnymi gminami w tym zestawieniu są Krynica-Zdrój i Biecz. Krynica-Zdrój w poprzednich latach również zajmowała wysokie lokaty. W 2013 roku była liderem rankingu w zakresie prowadzonej polityki społecznej. W 2014 roku zajęła piąte miejsce, w zeszłym roku – podobnie jak w bieżącym – zajęła drugie miejsce. Z kolei Biecz w grupie gmin stanowiących grono liderów pojawił się dopiero w 2015 roku. Zajął wówczas siódme miejsce.

Zestawiając średnią arytmetyczną punktów uzyskanych przez gminy w module „dynamika” obserwuje się, iż pierwsze miejsce w roku 2016 zajęła gmina Mszana Dolna (miasto), osiągając 25,38 punktów. Na drugim i trzecim miejscu znalazły się kolejno gminy: Grybów (24,13 punkty) oraz Gorlice (24,00 punkty). Pozostałe wyniki przedstawia Tab. 109.

Tab. 109. Moduł V. Dynamika

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Mszana Dolna (m)	25,38
2.	Grybów	24,13
3.	Gorlice	24,00
	Słopnice	24,00
4.	Limanowa	23,08
	Niedźwiedź	23,08
5.	Piwniczna-Zdrój	22,88
6.	Muszyna	22,50
7.	Gródek nad Dunajcem	22,33
	Łącko	22,33
8.	Korzenna	22,17
9.	Chełmiec	21,88
10.	Rytro	21,63
11.	Bobowa	20,75
12.	Krynica-Zdrój	20,71
13.	Kamionka Wielka	20,67
14.	Łososina Dolna	20,33
15.	Grybów (m)	20,29
	Dobra	20,29
16.	Sękowa	20,21
17.	Kamienica	20,13
18.	Nowy Sącz	20,08

19.	Łukowica	19,50
20.	Tymbark	19,33
21.	Mszana Dolna	19,21
22*).	Biecz	18,92-12,13
	Gorlice (m)	
	Jodłownik	
	Laskowa	
	Limanowa (m)	
	Lipinki	
	Łabowa	
	Łużna	
	Moszczenica	
	Nawojowa	
	Podegrodzie	
	Ropa	
	Stary Sącz	
Uście Gorlickie		

Źródło: opracowanie własne.

*Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.

Tab. 110. Moduł V. Dynamika – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Gorlice	24,00	1.	Mszana Dolna (m)	25,38	1.	Grybów	24,13
2.	Bobowa	20,75	2.	Słopnice	24,00	2.	Piwniczna-Zdrój	22,88
3.	Sękowa	20,21	3.	Limanowa	23,08	3.	Muszyna	22,50
4.	Gorlice (m)	18,71	4.	Niedźwiedź	23,08	4.	Gródek nad Dunajcem	22,33
5.	Biecz	18,38	5.	Dobra	20,29		Łącko	22,33
6.	Lipinki	17,92	6.	Kamienica	20,13	5.	Korzenna	22,17
7.	Uście Gorlickie	17,79	7.	Łukowica	19,50	6.	Chelmiec	21,88
8*).	Łużna	17,33-12,13	8*).	Jodłownik	19,33-15,58	7*).	Grybów (m)	21,63-16,67
	Moszczenica			Laskowa			Kamionka Wielka	
	Ropa			Limanowa (m)			Krynica-Zdrój	
	Mszana Dolna	Łabowa						
	Tymbark	Łososina Dolna						
		Nawojowa						
		Nowy Sącz						
		Podegrodzie						
		Rytko						
		Stary Sącz						

Źródło: opracowanie własne.

*Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.

Prezentując wyniki drugiej części, czyli oceny uogólnionej, trzeba przypomnieć, iż jest ona prostą agregacją ocen w ramach pięciu wcześniej omówionych modułów. Tab.111 prezentuje ostateczne wyniki oceny aktywności gmin Subregionu Sądeckiego za rok 2016.

Tab. 111. OCENA KOŃCOWA

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Muszyna	131,81
2.	Mszana Dolna (m)	129,95
3.	Krynica-Zdrój	124,95
4.	Limanowa (m)	124,37
5.	Sękowa	122,59
6.	Chelmiec	115,96
7.	Nowy Sącz	112,76
8.	Stary Sącz	111,02
9.	Słopnice	110,67
10.	Uście Gorlickie	109,33
11.	Gorlice (m)	109,07

12.	Grybów	107,34
13.	Piwiczna-Zdrój	106,99
14.	Nawojowa	105,89
15.	Niedźwiedź	102,25
16.	Gródek nad Dunajcem	101,98
17.	Podegrodzie	101,51
18.	Tymbark	101,24
19.	Gorlice	100,21
20.	Bobowa	99,78
21.	Łososina Dolna	99,59
22.	Limanowa	98,86
23.	Kamionka Wielka	98,15
24.	Kamienica	97,54
25.	Biecz	96,33
26*).	Dobra	96,12-69,45
	Grybów (m)	
	Jodłownik	
	Korzenna	
	Laskowa	
	Lipinki	
	Łabowa	
	Łącko	
	Łukowica	
	Łużna	
	Moszczenica	
	Mszana Dolna	
	Ropa	
	Rytro	

Źródło: opracowanie własne.

*Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.

Tab. 112. OCENA KOŃCOWA – w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Sękowa	122,59	1.	Mszana Dolna (m)	129,95	1.	Muszyna	131,81
2.	Uście Gorlickie	109,33	2.	Limanowa (m)	124,37	2.	Krynica-Zdrój	124,95
3.	Gorlice (m)	109,07	3.	Słopnice	110,67	3.	Chełmiec	115,96
4.	Gorlice	100,21	4.	Niedźwiedź	102,25	4.	Nowy Sącz	112,76
5.	Bobowa	99,78	5.	Tymbark	101,24	5.	Stary Sącz	111,02
6.	Biecz	96,33	6.	Limanowa	98,86	6.	Grybów	107,34
7.	Moszczenica	86,12	7.	Kamienica	97,54	7.	Piwniczna-Zdrój	106,99
8*).	Lipinki	79,77- 69,45	8*).	Dobra	96,12- 75,47	8*).	Gródek nad Dunajcem	105,89- 77,56
	Łużna			Jodłownik			Grybów (m)	
	Ropa			Laskowa			Kamionka Wielka	
	Łukowica	Korzenna						
	Mszana Dolna	Łabowa						
		Łącko						
		Łososina Dolna						
		Nawojowa						
		Podegrodzie						
		Rytko						

Źródło: opracowanie własne.

*Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.

W roku 2016 najbardziej aktywną jednostką terytorialną w Subregionie Sądeckim okazała się gmina Muszyna, która uzyskała łącznie 131,81 punktów. Przypomnieć należy, że Muszyna w poprzednich latach zajmowała również wysokie miejsca w uogólnionej ocenie nieniejszego rankingu. W 2013 roku była liderem rankingu, a w latach 2014-2015 zajęła odpowiednio trzecie i czwarte miejsce.

Drugą lokatę pod względem oceny końcowej uzyskała Mszana Dolna (miasto), w przypadku której ogólna ocena wyniosła 129,95 punktów i była niższa od najwyższej jedynie o 1,86 punktu. Mszana Dolna w 2015 roku nie znalazła się w grupie dziesięciu najbardziej aktywnych gmin Subregionu Sądeckiego, a w 2013 i 2014 roku zajmowała dziesiątą lokatę.

„Pierwszą trójkę” liderów rankingu aktywności gmin Subregionu Sądeckiego za 2016 rok zamyka z wynikiem 124,95 gmina Krynica-Zdrój. Warto przypomnieć, że w 2015 roku Krynica-Zdrój zajęła również trzecie miejsce na podium rankingu.



Miasto Limanowa

Limanowa to urocze miasto powiatowe leżące w województwie małopolskim w niewielkiej kotlinie otoczonej górami Beskidu Wyspowego. Stąd niedaleko jest do Krakowa (80 km), Nowego Sącza (25 km), Bochni (38 km), czy Zakopanego (90 km). Niedaleko też na Słowację – najbliższe przejścia graniczne znajdują się w Piwnicznej (47 km) i Niedzicy (60 km). W tym niewielkim piętnastotysięcznym mieście zajmującym powierzchnię 19 km² tętni życie. Jako stolica powiatu limanowskiego stanowi ono administracyjne i kulturalne centrum, a zarazem zaplecze turystyczne regionu.



10 powodów, dla których warto odwiedzić Limanową

1. Dobra komunikacja, wygodne drogi prowadzące do Limanowej, dobry dojazd z Limanowej do innych miejsc w Małopolsce.
2. Cisza, spokój bez konieczności rezygnacji z miejskiego komfortu.
3. Góry i wyprawy w góry na wyciągnięcie ręki.
4. Urocze krajobrazy, wspaniałe pejzaże, niepowtarzalne widoki.
5. Aktywny wypoczynek, nieograniczone możliwości uprawiania różnych sportów.
6. Ciekawe imprezy kulturalne, sportowe i rozrywkowe.
7. Interesujące zabytki kultury i historii.
8. Urzekający folklor i bogactwo kulturowe regionu.
9. Miejsca sakralne służące wyciszeniu, kontemplacji i refleksji.
10. Ludzie otwarci, życzliwi i gościnni.

Każdy, kto odwiedzi to urocze zatopione w naturalnej zieleni Beskidu Wyspowego miejsce, przekona się, że jest to miejscowość o niepowtarzalnej atmosferze. Wyjeżdża się stąd z bagażem miłych wspomnień uwiecznionych w sercu i na fotografiach, po to by... powrócić. Limanową można bowiem poznać w ciągu kilku dni, ale jej czar sprawia, że warto tu wracać co rok, przez całe życie.

URZĄD MIASTA LIMANOWA
34-600 Limanowa, ul. Jana Pawła II 9

miasto działania i rozwoju



Limanowa jest nowoczesnym, przyjaznym oraz atrakcyjnym miejscem do życia. Miasto dotrzymuje kroku nowoczesnym trendom w zakresie zastosowanych rozwiązań urbanistycznych, rozwija się zgodnie z założonym planem oraz wykorzystuje liczne możliwości, jakie stwarza członkostwo w Unii Europejskiej.

Rozbudowa infrastruktury, nowoczesne obiekty sportowe, miejsca rekreacyjne, place zabaw, czy odnowione obiekty użyteczności publicznej świadczą o dużej atrakcyjności terenu. Nowe nawierzchnie dróg, chodniki, inwestycje ekologiczne podnoszą standard życia i sprawiają, że żyje się zdrowo i bezpiecznie. Limanowa to zatem miejsce, które warto odwiedzić, w którym warto żyć.



Remonty ulic



Modernizacja stacji uzdatniania wody



Nowa kładka na Potoku Starowiejskim



Zakup samochodu strażackiego



Remont Miejskiego Przedszkola Nr 2



Budowa Miasteczka Ruchu Drogowego



Remont Miejskiego Przedszkola Nr 1

OSIĄGNIĘCIA MIASTA LIMANOWA:

- 1. Miejsce w Subregionie Sądeckim - Ranking Oceny Aktywności Gmin Subregionu Sądeckiego
- 5. Miejsce w Polsce - XIV Ranking Zrównoważonego Rozwoju Jednostek Samorządu Terytorialnego
- 3. Miejsce w Małopolsce - Ranking Gmin Małopolski - Limanowa „Małopolskim Tygrysem”
- 2. Miejsce w Polsce - Sportowy Turniej Miast i Gmin
- EkoLIDER 2016 Województwa Małopolskiego



Jan Puchala
Starosta Limanowski

Szanowni Państwo

Dzięki wypracowanym porozumieniom koalicyjnym, wzorowej pracy Zarządu Powiatu Limanowskiego oraz przy poparciu zdecydowanej większości radnych powiatowych, na półmetku obecnej kadencji Rady mogę śmiało stwierdzić, że wykorzystaliśmy każdą szansę na pozyskanie dodatkowych środków na modernizację dróg, obiektów, a także na realizację wielu znaczących programów

i przedsięwzięć.

W ciągu ostatnich dwóch lat pracy, kwota inwestycji zrealizowanych przez Powiat Limanowski w latach 2015-2016, czyli od początku obecnej kadencji to ponad 56 mln zł z czego przeszło 31 mln zł, powiat pozyskał z różnych źródeł zewnętrznych! Podejmowane działania jak i realizowane inwestycje w najważniejszych dla społeczności lokalnej dziedzinach tj.: Bezpieczeństwo i porządek publiczny, infrastruktura drogowa, zdrowie czy edukacja, z pewnością wpłyną na poprawę bezpieczeństwa i standardu życia mieszkańców Powiatu Limanowskiego. Oto niektóre z nich.

Dobry klimat dla
INWESTYCJI

Infrastruktura drogowa W latach 2015-2016 ZREALIZOWANO

nawierzchnie bitumiczne	zabezpieczenie korpusów drogi	przebudowa przepustów	chodniki	mosty	ronda
8 km	9 szt	3 szt	24 km	8 szt	2 szt

34
mln zł



Budowa nowej części Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Dobrej

3,8
mln zł



Realizacja od 2015 r. projektu „Bezpieczniej na drogach w Powiecie Limanowskim” - 14 tys. materiałów odblaskowych, prelekcje dot. bezpieczeństwa

Ostoja natury i zdrowia

AKTYWNI
MOGIELICA
POWIAT LIMANOWSKI

Całoroczne trasy rekreacyjno-sportowe

w rejonie góry

Mogielica

GPS:
N 49.63217 E 20.33884

www.trasymogielica.pl



BEZPŁATNE

DO WYPOŻYCZENIA:

- 180 par nart z butami
- kijki do nordic walking
- do narciarstwa biegowego
- sprzęt sportowy dla osób niepełnosprawnych
- 60 rowerów górskich

Skorzystaj z naszej bezpłatnej oferty i przekonaj się sam!!!

Strac głowę dla Bieczza

www.biecz.pl



W
www.biecz.pl



Gmina Gorlice

Przyjazna mieszkańcom i turystom



Serdecznie zapraszamy Państwa do przyjazdu i wędrowek po Gminie Gorlice - terenie pięknych pogórzańskich i beskidzkich krajobrazów, regionu o długiej i ciekawej historii, splecionego nierozzerwalnie z dziejami Polski.

Karpacka Gmina - bogata w walory przyrodnicze, kulturowe i turystyczne

Gminę tworzy dziesięć miejscowości: Bielanka, Bystra, Dominikowice, Klęczany, Kobylanka, Kwiatonowice, Ropica Polska, Stróżówka, Szymbark, Zagórzany.

To podróż przez krainę dwóch kultur - Pogórzan i Łemków. Zapraszamy do zobaczenia zabytkowych kościołów, uroczych łemkowskich cerkwi, murowanych i drewnianych dworów z renesansowym Kasztelem w Szymbarku, pochylonych od starości kamiennych i drewnianych świątków, skrzypiących naftowych kłonów, cmentarzy z I wojny światowej, a nawet..piramidy. Gmina Gorlice to także regionalne tradycje,

kultywowane poprzez Ośrodek Kultury Gminy Gorlice, działalność Kół Gospodyń Wiejskich i Stowarzyszenia Kobiet Wsi Kobylanka, Zespołów Folklorystycznych - „Beskidy” i „Polanie” oraz Orkiestrę Dętą z tańczącymi mażoretkami.

Skuteczna gmina

W ostatnich sześciu latach zrealizowano inwestycje na kwotę ponad 70 mln zł, pozyskując na ten cel środki zewnętrzne, głównie z Unii Europejskiej. Średnio corocznie ponad 25 % budżetu wydawano na rozwój i inwestycje. W latach 2015 - 2016 wybudowano 44 km sieci kanalizacyjnej, 30 km wodociągu,

14 km nowych nawierzchni asfaltowych dróg gminnych, 1,5 km chodników, 4300 m² parkingów.

Gmina Gorlice zdobyła szereg nagród i wyróżnień, m.in.: **ósmie miejsce w Rankingu Samorządów „Rzeczpospolitej” 2014** w kategorii gmina wiejska. Za działalność na rzecz ochrony środowiska naturalnego otrzymała **EUROPEJSKĄ NAGRODĘ EKOLOGICZNĄ**, wyróżnienie w kategorii eko-gmina wiejska w konkursie **„Eko-liderzy 20-lecia”**, a także wyróżnienie i tytuł **Sportowej Gminy 2013**, tytuł **„Przyjazny urząd”** w rankingu przejrzystości gmin województwa małopolskiego.



Cerkiew pw. Narodzenia Bogurodzicy z 1790 r.



Kiwony i trójnogi



Parking przy ZS w Stróżówce



Mauzoleum Skrzyńskich i Sobańskich w Zagórzanach



Miasto Gorlice



Są jeszcze miejsca niezadeptane, gdzie do lokalnych atrakcji nie ustawiają się długie kolejki turystów inspirowanych jedynie żądzą „zaliczenia” kolejnego modnego miejsca. Takie właśnie są Gorlice - miasto leżące w malowniczej górskiej okolicy, zatopione w soczystej zieleni Beskidu Niskiego. Każdy znajdzie tu coś dla siebie, zarówno miłośnicy historii, przyrody, jak i kultury, młodzież, ale też seniorzy, poszukujący wytchnienia po latach wytężonej pracy. Przyjedźcie, a poznacie niezwykłych ludzi, usłyszycie pasjonujące historie, zobaczycie urocze krajobrazy i odetchniecie czystym powietrzem. W ten sposób odkryjecie tu miejsca, w których czas płynie wolniej, a troski zostają gdzieś daleko. Tylko tutaj poczujecie mikroklimat życzliwości i otwartości, a także bliskość natury. Miasto leżące na starym węgierskim trakcie handlowym przez wieki przyjmowało gościnnie kupców i przyjezdnych. Dzisiaj z taką samą staropolską gościnnością wita każdego turystę.



Do zobaczenia w Gorlicach!

Nowy Sącz miasto przyjazne mieszkańcom



– Otwartość na potrzeby mieszkańców, wsłuchiwanie się w ich głos, zapraszanie do współdecydowania o mieście, dbanie o podnoszenie jakości życia to elementy, które wpływają na to, że Nowy Sącz jest liderem i przykładem dla innych samorządów. Sami bez współpracy z mieszkańcami nie osiągnęlibyśmy tych sukcesów. To także motywuje do dalszych działań. Za poczucie odpowiedzialności i za zaangażowanie serdecznie dziękuję wszystkim Sądeczanom – podkreśla prezydent Ryszarda Nowak.

AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW – BUDŻET PARTYCYPACYJNY

Miasto Nowy Sącz już po raz trzeci poprzez budżet obywatelski pobudza kapitał społeczny i aktywność obywatelską. Budżet Obywatelski Nowego Sącza jest projektem nastawionym przede wszystkim na aktywizację mieszkańców. Dając mieszkańcom możliwość decydowania o ważnych dla nich inwestycjach, liczymy na to, że wzmocnimy wśród Sądeczian postawy obywatelskie i współodpowiedzialność za miasto, pokażemy mieszkańcom Nowego Sącza mechanizmy funkcjonowania miasta a także lepiej poznamy ich potrzeby. Obecnie realizowana jest trzecia edycja Budżetu Obywatelskiego Miasta Nowego Sącza. Należy zwrócić uwagę, że inicjatywa dotycząca budżetu obywatelskiego jest wynikiem długofalowej polityki miasta w zakresie budowania świadomości społeczeństwa obywatelskiego. – *Każdy projekt zgłoszony przez mieszkańców, bez względu na to jaki ma profil i charakter jest obywatelski i wynika z pewnych potrzeb* – mówi Zastępca Prezydenta Nowego Sącza Wojciech Piech.

INTEGRACJA MIĘDZYPOKOLENIOWA

Zmiana struktury wiekowej społeczeństwa wprowadza różnorodność i bogactwo w relacje międzypokoleniowe, z drugiej strony jednak stanowi wyzwanie, któremu należy sprostać zarówno w obrębie rodziny, jak i szerszej polityki społecznej. Od kilku lat Nowy Sącz wraz z Wojewodą Małopolskim kontynuuje działania mające na celu integrację międzypokoleniową. Warsztaty komputerowe i manualne, zajęcia ruchowe, wycieczki, cykliczne seanse w kinie, zajęcia teatralne i kulinarne – uruchamiają ciąg wzajemnych pozytywnych relacji.

RAZEM DLA SENIORÓW

W Nowym Sączu prowadzona jest aktywna polityka senioralna. W ramach porozumienia „Razem dla Seniorów” w przeciagu ostatnich lat podpisane zostały trzy porozumienia w sprawie współpracy na rzecz aktywizacji osób starszych. Jednym z nich jest ostatnio zawarte porozumienie z miastem partnerskim Chorzów w sprawie współpracy na rzecz aktywizacji osób starszych dotyczące wzajemnego honorowania – Nowosąddeckiej Karty Seniora i Karty Programu „Chorzów 60+” przez partnerów tych projektów. – *Jestem przekonany, że nasza dalsza partnerska współpraca przeloży się na kolejne korzyści dla obu stron i konkretne działania w zakresie realizowanej polityki na rzecz seniorów* – podkreśla prezydent Ryszard Nowak. Nowosąddecką Kartę Seniora posiada ponad 5 400 osób, które mogą korzystać z ulg i rabatów przygotowanych przez ponad 50 partnerów programu. Obchody Międzynarodowego Dnia Osób Starszych wpisały się na stałe w kalendarz wydarzeń Miasta Nowego Sącza. Ponadto we współpracy z kinem HELIOS Miasto realizuje projekt „Kultura Dostępna dla Seniorów”. W ramach projektu seniorzy mają możliwość skorzystania z bezpłatnych biletów na seanse polskiej sztuki filmowej. Warto wspomnieć również, że od kilku lat funkcjonuje powołane przez Prezydenta Miasta Nowego Sącza Nowosąddeckie Forum Seniorów, które służy społeczności seniorów oraz wspiera i reprezentuje ich interesy.

CENTRUM SĄDECKIEGO SENIORA

W bieżącym roku Miasto pozyskało 119 tys. złotych w ramach programu Senior+ na uruchomienie Centrum Sądeckiego Seniora w pomieszczeniach dawnej galerii BWA przy ul. Szwedzkiej 2. Centrum służyć będzie koordynacji działań podejmowanych na rzecz szeroko pojętej aktywizacji ludzi starszych. – *Uruchomienie Sądeckiego Centrum Seniora jest dowodem, że miasto Nowy Sącz przykłada bardzo dużą wagę do polityki senioralnej* – mówi prezydent Nowego Sącza Ryszard Nowak. – *Starzenie się społeczeństwa jest zjawiskiem powszechnym i nie omija także naszego miasta. Mamy nadzieję, że Centrum zaspokoi przynajmniej część potrzeb seniorów w zakresie aktywizacji społecznej, technologicznej i edukacyjnej.*

WTROSCE O NAJMŁODSZYCH

W 2016 liczba miejsc dotowanych w niepublicznych placówkach zajmujących się dziećmi do lat 3 wyniosła 84. Wysokość dotacji przekazanej w 2016 r. 118 500 zł. Szacuje się, że w 2018 r. liczba miejsc dotowanych w niepublicznych żłobkach i klubach dziecięcych wynosić będzie: 143.

PROFILAKTYKA ZDROWIA

Miasto od wielu lat podejmuje działania służące profilaktyce zdrowia sądeczian. W 2016 realizowano: program polityki zdrowotnej pn. „Program zdrowotny dotyczący profilaktyki zakażeń pneumokokowych w Małopolsce” – z bezpłatnych szczepień skorzystało 165 dzieci, program w zakresie profilaktyki chorób układu krążenia dla seniorów pn. „Miej serce dla serca” – z badań skorzystało 200 osób po 50 roku życia, program „Zdążyć przed osteoporozą” w ramach którego 200 osób po 50 roku życia wykonało badania profilaktyczne, program „Zdążyć przed grypą” – 150 osób skorzystało z bezpłatnych szczepień przeciwko grypie, zakupiono aparat do badań elektromiografii dla oddziału Neurologicznego, co przyczyni się do poszerzenia świadczonych usług w Szpitalu Specjalistycznym im. J. Śniadeckiego w Nowym Sączu oraz zwiększenia komfortu badań dla pacjentów.



725 LAT
NOWEGO SĄCZA
1292 - 2017

ERBET®

Nowy Sącz

Generalne Wykonawstwo Inwestycji



Salon Mercedes
w Krakowie



Fragment Miasteczka
Galicyjskiego



VI Komisarjat Policji
Centrum Bezpieczenstwa
w Krakowie



MCK Sokol
w Nowym Sacz

www.erbet.pl

Noba Group

Profesjonalizm w standardzie

ADVANCED PARTNER



KONICA MINOLTA



- KSEROKOPIARKI ■ DRUKARKI
- MFC ■ SPRZEDAŻ ■ SERWIS
- DZIERŻAWA ■ EKSPLOATACJA

www.nobagroup.com.pl

Infolinia.0-666 239 239

www.chronić-konserwować.pl



*Budynek Dworu z Łososiny Dolnej po remoncie,
Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu.*

BUDOWNICTWO ZEROEMISYJNE
OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA DREWNA
RENOWACJA ZABYTKÓW
WEŁNA OWCZA
WZMOCNIENIA STRUKTURALNE
ZA POMOCĄ MATERIAŁÓW KOMPOZYTOWYCH

TATRAN GROUP Sp. z o.o.
ul. Węgierska 211
33-300 Nowy Sącz
tel. +48 (18) 541 77 70
www.tatran-group.com

DŁUGOSZA

INWESTYCJE ZREALIZOWANE



Powierzchnia zabudowy budynku:
416,00 m²
Powierzchnia użytkowa:
927,50 m²
Kubatura:
4487 m³

Budynek usługowo-handlowy przy ul. Długosza w Nowym Sączu z częścią mieszkalną wraz z instalacjami wewnętrznymi.

MERCEDES

Powierzchnia użytkowa:
522,77 m²
Kubatura:
3 798,6 m³

Budowa salonu sprzedaży samochodów marki Mercedes wraz z elementami przebudowy serwisu przy ul. Tarnowskiej w Nowym Sączu.



INWESTYCJE W TRAKCIE REALIZACJI

NEWAG

Rozbudowa i modernizacja hali nr 6 na terenie NEWAG S.A. w Nowym Sączu.



GMINA RYTRO



Gmina Rytró utworzona została 1 stycznia 1995 roku, po odłączeniu się od Gminy Piwniczna. Obszar gminy stanowi 4200 ha, a zamieszkuje ją ok. 3800 mieszkańców. W skład gminy wchodzi 5 wsi – Rytró, Sucha Struga, Roztoka Ryterska, Obłazy Ryterskie i Życzanów. Położona jest na trasie głównego szlaku turystycznego Beskidu Sądeckiego w pięknej przełomowej części doliny Popradu. Od zachodu otaczają ją lesiste wzgórza pasma Radziejowej, a od wschodu pasma Jaworzyny.



Gmina położona jest wysokości 339m n.p.m. ma szczególnie dobre warunki klimatyczne i cieszy się popularnością jako letnisko i siedziba licznych obozów, wczasów i kolonii. Rytró posiada wspaniałe warunki do długich spacerów i jazdy na rowerze oraz zorganizowanych wycieczek połączonych z możliwością obserwacji rzadkich gatunków zwierząt i roślin górskich. Łączy walory spokojnej gminy, bazy turystyki górskiej i ekskluzywnego miejsca na urlop z dostępem do krytego basenu w Hotelu „Perła Południa”, parku linowego ABlandia, wyciągu narciarskiego „Ryterski Raj”, spływu Doliną Popradu, rezerwatu przyrody Baniska, Gminnego Parku Ekologicznego oraz ruin zamku z przełomu XIII i XIV wieku.

Ogółem baza noclegowa Rytra zdolna jest pomieścić jednorazowo ok.1000 gości.



Gmina leży w dolinie Popradzkiego Parku Krajobrazowego. Krótkie spacery Dolinami Małej i Wielkiej Roztoki pozwalają bez trudu zauważyć dużo ciekawych i rzadkich przedstawicieli miejscowej flory i fauny. U źródeł „Roztoczanki” założono w 1924r. rezerwat „Baniska” gdzie ochronie podlega wiele gatunków roślin i zwierząt. Poniżej rezerwatu wybudowano ujęcie wody zaopatrujące w wodę pitną mieszkańców gminy.

Gmina Rytró jest gościnna i przychylna zarówno dla turystów, wczasowiczów jak i potencjalnych inwestorów.

Najważniejsze inwestycje gminy to: budowa Hali Sportowej przy Gimnazjum w Rytrze o wartości 7,8mln.zł. oraz budowa kanalizacji sanitarnej o wartości 3,5mln.zł.. Prowadzone są również co roku prace konserwatorskie na wzgórzu zamkowym.



Ogrody Magiczne

Jedni przyjeżdżają tu dla ciszy i spokoju oraz zapierających dech w piersi pejzaży na górskich szlakach Popradzkiego Parku Krajobrazowego. Inni dla niebywałej historii i architektury dawnego Państwa Muszyńskiego, jeszcze inni po zdrowie i wypoczynek w uzdrowisku. Są i tacy dla których niezależnie od pory roku aktywnie spędzony czas z rodziną jest najcenniejszy. I Muszyna ma to wszystko, a nawet jeszcze więcej.

Muszyna jest magiczna, zauważono już dawno i w poszukiwaniu owej magii i niezapomnianych przeżyć co roku do tego górskiego miastecz-

ka przy granicy ze Słowacją przybywają setki tysięcy turystów i kuracjuszy. Wędrówka po nadpopradzkim uzdrowisku przypomina barwny film pełen nieoczekiwanych zwrotów akcji. Tu jak w tyglu historia miesza się ze współczesnością. W muzeum dowiemy się, że najstarsze znaleziska z terenów ziemi muszyńskiej pochodzą z około 20 000 lat p.n.e. Lekcji żywej historii dostarczy nam wizyta na ruinach XIV wiecznego zamku, który przez stulecia górował nad miastem i strzegł szlaku węgierskiego, którym przewożono słynne tokajskie wina splecione nierozłącznie z dziejami Muszyny. Rozpozna-

walnym nie tylko w kraju ale i poza jego granicami zabytkiem ziemi muszyńskiej jest wpisana na listę UNESCO najstarsza w południowych Karpatach połemkowska cerkiew (obecnie kościół rzymskokatolicki). Niebywałą ciekawostką jest fakt, że ponad 400-letnia drewniana świątynia została zbudowana bez użycia gwoździ i stoi niewzruszona po dziś dzień. Jednak Muszyna słynie przede wszystkim ze znakomitych wód mineralnych wykorzystywanych już w XVII wieku. Każdy kuracjusz czy strudzony podróżnik bezpłatnie i do woli może się w nich rozsmakować. Tutejsze wody zachwycą bo-



Ogrody Sensoryczne



Ogrody Biblijne



Ogrody Biblijne



Centrum Rekreacji i Sportu Zapopradzie

gactwem smaku, ilością cennych pierwiastków i minerałów. Są na tyle istotnym aspektem życia Muszyny, że co roku początkiem sierpnia organizowany jest „Festiwal Wód Mineralnych”, który przyciąga do kurortu prawdziwe rzesze turystów. Jak na prawdziwe kulturalne uzdrowisko przystało w sezonie artystycznym cały czas dzieje się coś ciekawego. Chyba każda TOPowa gwiazda polskiej sceny muzycznej gościła już na deskach muszyńskiego amfiteatru. Nie sposób wymienić wszystkie wydarzenia kulturalne ale wśród ciekawszych warto wspomnieć Noc Świętojańską, Piknik Majowy, Jarmarki Regionalne, Galicyjskie Spotkania Jazzowe, Jesień Popradzką, Festiwal Piosenki Turystycznej, Festiwal Dzieci Gór, a także Musicale. Te ostatnie koniecznie trzeba zobaczyć goszcząc w uzdrowisku. Były inspirowane bogatą historią i kulturą Muszyny pełną czarownic, wodnych panien czy rozbójników i harników wszechobecnych w dawnym Państwie Muszyńskim. Oprócz interesujących widowisk Muszyna cieszy wieloma atrakcjami oraz oferuje możliwość ciekawego spędzenia czasu o każdej porze roku. Bardzo dobrze wyposażona baza

sportowa Muszyny sprawia, że każdy pasjonat aktywnego wypoczynku, znajdzie tutaj coś dla siebie. Począwszy od nowoczesnych boisk wielofunkcyjnych, kortów tenisowych, centrum rekreacji wodnej, placów zabaw, skateparku, zorbingu, torów do tucznictwa i paintball'u, a skończywszy na jeździe na quadach, skuterach, elektrycznych hulajnogach, trikkach i skitrikkach czy szusowaniu na nartach po najdłuższym w kraju oświetlonym stoku narciarskim. Muszyna szczyli się także szczególnymi walorami przyrodniczymi. Uwagę turystów w całej gminie przyciągają barwne klomby tworzące przeróżne kształty. Unikatowe osobliwości natury w skali kraju i Europy stanowią nieamtą atrakcję dla gości. Można się z nimi zapoznać korzystając z blisko 140 km oznakowanych szlaków turystycznych. Na szczególną uwagę zasługują rezerwat: Hajnik, Żebracze, Uroczysko czy Las Lipowy Obrozyska. Warte zainteresowania są także pomniki przyrody Czarna Młaka – górski staw w środku lasu czy mofeta – miejsce zimnej ekshalacji wulkanicznej złożonej głównie z dwutlenku węgla. Mówiąc o Muszynie nie można pominąć faktu, że nosi ona

chlubne miano „Miasta ogrodów”. Wszystko to za sprawą największych w kraju ogrodów sensorycznych i ogrodów biblijnych, a także towarzyszącym im ogrodom magicznym. Każdy z nich ma swój własny niepowtarzalny urok i wart jest odznaczenia go na swojej mapie podróży. W ogrodach sensorycznych można rozpałić wszystkie zmysły i poznać otaczającą nas przyrodę każdym z nich. W ogrodach biblijnych przedstawione zostały niespotykane aranżacje obrazujące zapisy z Pisma Świętego od stworzenia świata aż po apokalipsę. To także miejsce, w którym można zobaczyć krajobraz Ziemi Świętej za czasów Chrystusa. Ostatnim ogrodem jest Ogród Magiczny. Dla niektórych to wystawa sztuki pod gołym niebem, dla innych to podróż oczami wyobraźni do antycznej Grecji, a dla jeszcze innych cichy gaj w uzdrowisku, w którym można wypocząć na tonie natury.

Nie ważne czy planujesz swój wypoczynek na szlaku turystycznym, zwiedzaniu zabytków, na aktywnej rekreacji czy ucieczce od zgiełku miasta. Goszcząc w Muszynie przekonasz się, że to prawdziwe źródło wrażeń.



Zabytek UNESCO

KOMPLEKSOWA BUDOWA SIECI KANALIZACYJNYCH I WODOCIĄGOWYCH Z OBIEKTAMI TOWARZYSZĄCYMI



PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWNICTWA INŻYNIERYJNEGO

MACHNIK

SP. Z O. O.



oczyszczalnie ścieków • przewiertki sterowane • przepompowanie ścieków
grzewanie rur do \varnothing 630 • przewiertki i przeciski do \varnothing 2000



budowa dróg i mostów oraz obiektów kubaturowych • budowa wysypisk



wykonywanie robót inżynierskich • bezwykopowe renowacje kanalizacji i wodociągów



roboty hydrotechniczne



33-380 Krynica-Zdrój, Mochnaczka Wyżna, tel. +48 18 476 17 46, fax. 18 447 87 05
e-mail: biuro@machnik.pl, www.machnik.pl

UZDROWISKO KRYNICA-ŻEGIESTÓW S.A.

Uzdrowisko Krynica-Żegiestów S.A. czerpiąc z bogatej tradycji lecznictwa uzdrowiskowego, wykwalifikowanej kadry medycznej oraz doskonałej bazy zabiegowej, zaprasza Państwa do najpiękniejszego zakątku naszego kraju - Krynicy-Zdroju.



Baza noclegowa zlokalizowana w samym centrum uzdrowiska w obiektach:

- * Nowy Dom Zdrojowy - tel. 18-471-28-15,
- * Stary Dom Zdrojowy - tel. 18-471-28-18,
- * Patria - tel. 18-471-28-11,
- * Nowe Łazienki Mineralne - tel. 18-471-23-31.

Polecamy:

- * pokoje o zróżnicowanym standardzie
- * apartamenty
- * posiłki dietetyczne

Oferujemy:

- * pobyty hotelowe ze śniadaniem
- * pobyty komercyjne różnej długości
- * pobyty rehabilitacyjne
- * pobyty sanatoryjne

Za sprawą wartości wód mineralnych, jak również unikalnych walorów klimatu i krajobrazu, wiodącymi kierunkami leczniczymi w naszym Uzdrowisku są:

- * choroby reumatologiczne choroby krwi i układu krwiotwórczego
- * cukrzyca
- * choroby nerek i dróg moczowych
- * choroby układu nerwowego
- * choroby układu trawienia
- * choroby kobiece



Zabiegi

Baza zabiegowa Uzdrowiska Krynica-Żegiestów oferuje szeroką gamę zabiegów, w tym unikatowe w skali europejskiej suche kąpiele gazowe, kąpiele ozonowe oraz leczenie zimnem w kriokomorze ogólnoustrojowej.

W leczeniu wykorzystuje się m.in. zabiegi:

HYDROTERAPEUTYCZNE

- * kąpiele mineralne
- * masaże podwodne i wirowe
- * biece szkockie
- * kąpiele perełkowe

BOROWINOWE

- * okłady
- * tampony
- * galwanoborowina

ELEKTROLECZNICZE

- * interdyn
- * didynamik
- * jonoforeza
- * terapie

ŚWIATŁOLECZNICZE

- * laser
- * lampa solux
- * Bio-V

KINEZYTERAPIA

- * gimnastyka
- * gimnastyka specjalistyczna UGUL
- * ergometry rowerowe

Polub nas na 

Krynica Naturalna Woda Mineralna

PRZEWAGA DZIĘKI MINERAŁOM

Uzdrowisko Krynica-Żegiestów S.A.
ul. Nowotarskiego 9/4
33-380 Krynica-Zdrój

tel. +48-18-477-74-32

+48-18-471-22-23

fax +48-18-477-74-30

e-mail: krynica@krynica.pl





Położona malowniczo w dorzeczu rzeki Białej, wśród pięknych gór i potoków Gmina Grybów stawia na aktywny wypoczynek. Korzystne warunki klimatyczne przyczyniły się do otwarcia w Ptaszkowej Gminnego Centrum Sportów Zimowych z licznymi trasami oraz zapleczem hotelowym. Na trasach można pojeździć na nartorolkach i rolkach a w zimie uprawiać biegi narciarskie. W sąsiedniej Cieniawie działa Stacja Narciarska Ski, gdzie można uprawiać narciarstwo zjazdowe.

W Białej Niżnej można skorzystać z krytego pełnowymiarowego lodowiska i kortu tenisowego, a w Binczarowej uprawiać sporty letnie na obiektach Gminnego Centrum Lekkoatletycznego.

Teren gminy stanowi świetną bazę wypadową na piesze górskie wycieczki i turystykę rowerową.

Gmina Grybów posiada bogatą wielowiekową tradycję i kulturę. Świadczą o niej liczne obiekty zabytkowe a zwłaszcza drewniane obiekty sakralne znajdujące się na Szlaku Architektury Drewnianej.





Królewskie Miasto Grybów przyciąga jak magnes ●



Grybów jest niewielkim, malowniczym miastem położonym w dolinie rzeki Białej w województwie małopolskim. Pomimo niewielkiej powierzchni fascynuje swymi walorami. 1340 rok to najważniejsza data w historii Grybowa. Tego to roku, król Kazimierz Wielki lokował nad rzeką Białą miasto Grynberg.

Dlaczego akurat tu?

Z prostego powodu – miasto miało chronić południowe granice państwa, dbać o bezpieczeństwo szlaków handlowych na Ruś i Węgry, a przede wszystkim miało „powiększać dochody królestwa”.

Zaradność, pracowitość i gospodarność – to przysłowiowe cechy mieszkańców Grybowa. Dzięki nim w latach siedemdziesiątych miasto zdobyło tytuł Wicemistrzem Gospodarności. Powstały wtedy zakłady pracy takie jak: Wytwórnia Konstrukcji Stalowych, Zakład Stolarki Budowlanej „STOLBUD”, a także Spółdzielnia Inwalidów „KARPATY”. Do dnia dzisiejszego działają „SHP Składnica” oraz Browar Grybów.

Miasto Królewskie wyróżnia się pod względem kulturalnym, rozrywkowym i sportowym. W 2015 roku, po wieloletniej przerwie powrócono do obchodów „Jesieni Grybowskiej”. Wznowienie pięknej tradycji miało ogromne znaczenie, a zwieńczeniem sukcesu było przyznanie - w czerwcu 2016 roku - tytułu „Miasto Grybów - wzorowa gmina lider kultury”. W Małopolsce patronat nad konkursem sprawowali Marszałek Województwa Małopolskiego oraz Wojewoda Małopolski. Nagroda – jak podkreśla gospodarz gminy – była wielkim wyróżnieniem dla Grybowa.

Dlaczego warto odwiedzać Grybów?

Jest wiele powodów, jednym z nich z pewnością jest gród warowny Stara Baśń. Jest to jedno z ciekawszych miejsc. Każdy kto tu zaglądnie, choć na chwilę, od razu przeniesie się w klimat staropolskiego zamku i poczuje atmosferę tamtych czasów. Kolejnym z licznych powodów dla których warto tu zajrzeć, jest bazylika mniejsza pod wezwaniem św. Katarzyny Aleksandryjskiej z 77 metrową wieżą oraz taskami słynącym obrazem Matki Bożej Przedziwnej z 1700 roku.

Co jeszcze zobaczymy w Grybowie?

- XIX-wieczny Dwór Hoschów, byłych właścicieli dóbr grybowskich,
- Starą plebanię obecnie Muzeum Parafialne,
- neogotycki ratusz,
- Synagogę i Cmentarz żydowski

Turyści, a także mieszkańcy podziwiać mogą to piękne miasto nie tylko ze względu na architekturę.

W Grybowie można zrelaksować się i wypocząć od zgiełku dużych miast, blisko natury, spacerując po zróżnicowanych szlakach turystycznych. Miasto przyciąga i zachwyca wszystkich otaczającymi Górami Grybowskimi, z wierzchołkami sięgającymi powyżej 800 m n.p.m. Wędrowki po okolicznych szlakach poprowadzą nie tylko na szczyty, ale także do kurortów i uzdrowisk Krynicy-Zdroju, Wysowej, czy Kamiennej oraz granicy ze Słowacją.

W Grybowie odbywają się cykliczne wydarzenia tj. „Jesień Grybowska”, wówczas na grybowskiej ziemi goszczą znani artyści i wykonawcy.

Serdecznie zapraszamy do odwiedzania naszej miejscowości i odkrywania piękna jej malowniczych krajobrazów





Gmina Podegrodzie

miejsce możliwości i rozwoju

MIEJSCE:

- przyjazne mieszkańcom, turystom i przedsiębiorcom
- z prężnie rozwijającym się sektorem prywatnym
 - rozwijające się w dużym tempie
- posiadające rozbudowaną infrastrukturę drogową, komunikacyjną oraz gospodarczą
 - z rozwiniętą komunikacją
 - posiadające liczne zabytki
- z dogodnym położeniem geograficznym
- oferujące atrakcyjne nieruchomości pod inwestycje
- z czystym środowiskiem i pięknymi krajobrazami
 - z tradycją i dziedzictwem

Zapraszamy serdecznie!



Urząd Gminy Podegrodzie

33-386 Podegrodzie 248

tel. 18 445 90 33

www.podegrodzie.pl



Stary Sącz

... ma na siebie pomysł

Wcielamy w życie ideę zrównoważonego rozwoju.

Łączymy nowe inwestycje z dbałością o miejską tkankę. Nadajemy obiektom nowe funkcje:

- Budynek dawnej szkoły średniej po rozbudowie będzie siedzibą biblioteki i miejscem spotkań starszycy.
- Ośrodek Pomocy Społecznej zajmie miejsce w rozbudowanej i wyremontowanej kamienicy w centrum miasta.
- Rozbudowaliśmy obiekt klubu sportowego Barciczanka, poszerzając bazę treningową o boisko ze sztuczną nawierzchnią.
- W widłach Dunajca i Popradu powstanie ścieżka przyrodniczo-observacyjna uzupełniająca funkcję rekreacyjną i wypoczynkową stawów.
- Zadbaliśmy też o Miejski Klub Sportowy Sokół modernizując gruntownie stadion.
- W Gołkowicach rozbudowujemy Ośrodek Zdrowia.
- Przygotowujemy Strefę Aktywności Gospodarczej.

Gmina Stary Sącz wyda na te inwestycje 11,5 mln zł.

Działamy w różnych kierunkach mając jeden cel – Stary Sącz miejscem dobrym do życia, pracy i wypoczynku.



Barciczanka Barcice



Biblioteka Stary Sącz



Ośrodek Zdrowia Gołkowice

Urząd Miejski w Starym Sączu, 33-340 Stary Sącz, ul. Stefana Batorego 25
stary.sacz.pl , facebook.com/gminastarysacz
Tel. 18 446 02 70 / fax 18 446 02 7



Ponad 60 lat tradycji

SADOWNICZY ZAKŁAD DOŚWIADCZALNY INSTYTUTU OGRODNICTWA W BRZEZNEJ



Biurowiec SZD Brzezna

Hodowla nowych odmian malin i jeżyn.



Rozmnażanie „in vitro

Produkcja materiału szkółkarskiego



Truskawki



Jabłka



Maliny

Produkcja owoców

Sadowniczy Zakład Doświadczalny Instytutu Ogrodnictwa Brzezna Sp. z o.o.
Brzezna 1, 33-386 Podegrodzie, pow. nowosądecki

www.brzezna.pl

e-mail: instytut@brzezna.pl, tel. 18 445 84 11

Informujemy, iż SZD Brzezna

prowadzi sprzedaż wysyłkową. Zamówienia na materiał szkółkarski można składać pod numerem telefonu 18.445.84.11 lub 18.477.81.50



**ŁĄCKI BANK
SPÓŁDZIELCZY**

rok założenia 1900

ŁĄCKI BANK SPÓŁDZIELCZY

– tradycja, zaufanie i nowoczesność.

Łącki Bank Spółdzielczy to jedna z najstarszych spółdzielczych instytucji bankowych na Ślądczczyźnie.

Oferuje tradycyjne produkty bankowe związane z kredytowaniem, prowadzeniem rachunków i lokat oraz obsługą rozliczeń krajowych i zagranicznych. Bank pośredniczy również w udzielaniu preferencyjnych kredytów dla rolników i studentów.

Obsługę prowadzi w 45 Punktach Obsługi Klienta na terenie całej małopolski.

Łącki Bank Spółdzielczy z powodzeniem łączy tradycję z nowoczesnością. Obserwując zmiany technologiczne zachodzące w sektorze bankowym, ŁBS stara się wdrażać najnowsze technologie.

Obok tradycyjnych produktów oferuje nowoczesne usługi bankowości elektronicznej. Wprowadza również pionierskie rozwiązania, takie jak np. bankomaty biometryczne wypłacające gotówkę bez karty po zeskanowaniu dłoni klienta, czy bankomaty „drive” umożliwiające wypłatę gotówki bez wysiadania z samochodu.

Usprawniając sprzedaż produktów bankowych głównie kredytów, w Banku wykorzystywany jest system EOD (Elektroniczny Obieg Dokumentów) mający na celu usprawnienie procesów wraz z obsługą dokumentów. Ma to bezpośredni wpływ zwłaszcza na szybkość i jakość udzielania kredytów konsumpcyjnych dzięki temu wniosek o kredyt jest sporządzany w formie elektronicznej i decyzja podejmowana jest w bardzo krótkim czasie.

33-390 Łącko 814, tel. (018) 4446021, 4445873, fax (018) 4445544

www.bslacko.pl, e-mail: bslacko@bslacko.pl

Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, Numer KRS: 0000143039, NIP: 734-110-35-32, REGON: 000499577
zrzeszony w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.

**Centrala Banku
Łącko 814**

oraz

**45 Punktów Obsługi Klienta
na terenie Małopolski**

Tradycja i zaufanie



**ŁĄCKI BANK
SPÓŁDZIELCZY**


rok założenia 1900

www.bslacko.pl



Turystyka

Grand Chotowa Hotel*** SPA & Resort



Produkcja

Obróbka metalu CNC


Usługi budowlane

Generalny Wykonawca Inwestycji

GRAND Andrzej Grygiel
Korzenna 91, 33-322 Korzenna
www.grand200.pl
biuro@grand200.pl
tel. 18 441 70 56

GRAND Chotowa Hotel * SPA & Resort**
Chotowa 87c, 39-217 Grabiny
www.grandchotowa.pl
recepcja@grandchotowa.pl
tel. 14 670 65 00

GRAND Stacja Paliw ORLEN
Bartkowa-Posadowa 294
33-318 Gródek n/Dunajcem
tel. 18 444 32 47



GRAND to potencjał budowlany od ponad 30 lat,
oparty na czterech solidnych fundamentach:

- Obróbka Metalu CNC
- Generalne Wykonawstwo Inwestycji Budowlanych
- Rekreacja i Wypoczynek w GRAND CHOTOWA HOTEL ***SPA&RESORT
- Sprzedaż Paliw Płynnych na Stacji Paliw ORLEN

Kolejne inwestycje w jakość, potencjał i kompleksowość
pozwoły na zbudowanie solidnej i rozpoznawalnej
marki godnej zaufania

GRAND Andrzej Grygiel | 33-322 Korzenna 91 | NIP: 734-000-09-42
tel. +48 18 441 70 56 | fax +48 18 534 49 00
biuro@grand200.pl | www.grand200.pl



GMINA KORZENNA



Dworska atmosfera i osobliwości przyrody

Malowniczo położona gmina Korzenna w ostatnich latach mocno podkreśliła swoje atuty. Do tego stopnia, że osobliwości przyrody przyjeżdżają tu podziwiać turyści z całego kraju, a kompleks parkowo-dworski w Korzennej podawany jest jako modelowy przykład rewitalizacji.

Znajdujący się na wzniesieniu nieopodal drogi do Nowego Sącza obiekt zachwyca piękną dworską architekturą i odrestaurowanymi w detalach wnętrzami. Wyremontowano nie tylko dawny dwór, ale także kuchnię. W szczegółach zaprojektowano także otoczenie. Odtworzono urokliwy staw, wytyczono alejki, kompleksowo urządzono tereny zielone, postawiono niewielki plac zabaw, a cały teren został oświetlony, co po zmroku nadaje temu miejscu niezwykłego charakteru. W budynkach, które poddano gruntowanej modernizacji z zachowaniem wymagań konserwatorskich, swoją siedzibę ma Centrum Kultury oraz sale wystawowe i konferencyjne. Wewnątrz ulokowano historyczną ekspozycję dotyczącą gminy i rzemiosła, a także pomieszczenia, w których prowadzone są zajęcia warsztatowe. Cały teren służy jako miejsce spacerów i wypoczynku, a od czasu do czasu organizowane są tam ciekawe, plenerowe wydarzenia kulturalne.

Diabła atrakcja

„Diabla skały” czyli znajdujący się w wyjątkowo położonym Bukowcu przyrodniczy rarytas jest prawdziwą atrakcją turystyczną gminy ze względu na osobliwość przyrodniczą w postaci niezwykłych skał oraz jaskini („Diabla dziura”), będącej wyzwaniem nawet dla wytrawnych grotołazów. Rezerwat stosunkowo niedawno doczekał się imprezy promocyjnej (Majówka na Bukowcu) i porządnej ścieżki edukacyjnej ze szczegółowym oznakowaniem. Turyści dzięki niej

dowiadują się jak unikatowe jest to miejsce i mogą bez błędzenia pokonać całą trasę, prowadzącą przez teren o powierzchni 16 hektarów.

Kolonia nietoperzy mająca swoje siedlisko w „Diabiej dziurze” (zimą) i na strychu kościoła w Bukowcu (latem) przekracza nawet 120 osobników, co plasuje ją wśród najważniejszych jaskiniowych zimowisk nietoperzy w Polsce. Piknik i sympozjum naukowe organizowane w Bukowcu pozwalają z informacją o tych rzadkich ssakach dotrzeć nie tylko do mediów lokalnych, ale także regionalnych i ogólnopolskich. Zaangażowanie niektórych mieszkańców Bukowca przy finansowej pomocy gminy doprowadziło do wydania folderu opisującego osobliwości rezerwatu oraz jego mieszkańców.

Niezwykłe drzewa

Rezerwat „Cisy w Mogilnie” leżący 10 km na wschód od Nowego Sącza, na północnym zboczu Jodłowej Góry, zajmuje obszar 35 hektarów. W otoczeniu jodłowego lasu zachował się tu kompleks kilkuset cisów, które ze względu na swoją długowieczność należą do wyjątkowego gatunku drzew. Najstarszy ma 560 lat, szeroką i miotlastą koronę, długie gałęzie, korę szarowisniową, tuszczącą się charakterystycznymi nieregularnymi płatami. Obwód ma 348 cm, wysokość 18,5 m. Dzięki wybudowanej przez gminę drodze przyjeżdżający tu turyści nie tylko z Małopolski, ale i z całego kraju m.in. z Łodzi czy Kielc, mogą dzisiaj wygodnie dojechać niemal do linii drzew. Dla wygody turystów utworzono tu także ścieżkę dydaktyczną odstaniając drzewa tak, by były lepiej widoczne. Spacer przez rezerwat zaprowadzi piechurów na Jodłową Górę (715 m n.p.m.), która jest miejscem pamięci. Na polanie na zachód od szczytu zalesionej góry stoi pomnik poświęcony sądeckim partyzantom.

Miesięcznik „SĄDECZANIN”

Od blisko 10 lat, co miesiąc solidna porcja informacji o Sądeczczyźnie: samorząd, gospodarka, kultura, sport, turystyka...

W PRENUMERACIE MASZ
PEWNOŚĆ, ŻE NIE PRZEGAPISZ
ŻADNEGO NUMERU

Sądeczanie czytają Sądeczanina!

PRENUMERATA TO:

- co miesiąc Sądeczanin bezpośrednio do domu lub do Twojej firmy
- zadowolenie Twoich klientów oczekujących na wizytę
- najlepsza lektura dla wymagających



Zamów prenumeratę od najbliższego numeru – wystarczy wejść na www.sadeczanin.pl lub wypełnić drugą stronę ulotki.

Jeżeli chcesz zamówić kilka numerów dla swoich pracowników, klientów skontaktuj się z opiekunem sprzedaży: Małgorzata Sitek, e-mail m.sitek@sadeczanin.pl lub zadzwoń 18 475 16 31.



FUNDACJA SĄDECKA

POMAGA • PROMUJE • SZKOLI • INFORMUJE



Fundusz Stypendialny im. Braci Potoczków

Akcja charytatywna „Serce Sercu”

Plebiscyt „Sądeczanin Roku”

Stowarzyszenie Sołtysów Ziemi Sądeckiej

Konkurs "Mój Region - Moja Duma. Moje Miasto - Moja Duma"

Ocena Aktywności Gmin Subregionu Sądeckiego

Stowarzyszenie Kasa Wzajemnej Pomocy



